



T.C.  
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ  
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN HEMŞİRELİK BİLİŞİMİ  
YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ**

FATMA NİLGÜN SELVİLİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Dr Öğr. Üyesi NURAN AYDIN

İSTANBUL - 2018

## TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın planlanması, araştırılması ve uygulanması aőamalarında bilgi ve deneyimleri ile beni yönlendiren ve destekleyen sevgili tez danışmanım Dr Öğrt. Üyesi Nuran AYDIN'a,

Tez çalıőmam sırasında desteğini ve sevgisini eksik etmeyen, Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp ve Damar Eğitim Araştırma Hastanesinde görevli çalışma arkadaşlarıma özellikle Günübirlik Anjiyo Servisinde alıőan arkadaşlarıma,

Yaőamım boyunca her zaman arkamda duran, yorulduğumda kaldıran ve beni büyük bir sevgi ve fedakârlıkla büyüten annem Hadiye CAN'a ve babam İsmail Can'a, her sıkıőtığımda yardımına koőan annem Hafize SELVİLİ ve babam Nevzat SELVİLİ'ye hayatıma girdiğinden beri hayatımı anlam katan canım kızım Nehir SELVİLİ'ye sonsuz teşekkür ederim.

## KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

**AB:** Avrupa Birliği

**ABD:** Amerika Birleşik Devletleri

**ANA:** Amerikan Hemşireler Birliği

**BS:** Bilişim Sistemleri

**BT:** Bilişim Teknolojileri

**DİCOM:** Digital Imaging and Communications in Medicine / Sayısal

Görüntüleme ve Tıp İletişim

**EBS :**Elektronik Bilgi Sistemleri

**HB:** Hemşirelik Bilişimi

**HBS:**Hemşirelik Bilişim Sistemleri

**HBYS:** Hastane Bilgi Yönetim Sistemi

**HIMSS:** Sağlık Bilgi ve Yönetim Sistemleri Derneği

**HL 7:** Health Level Seven / Sağlık Seviye Yedi

**HEBS:** Hemşirelik Bilgi Sistemleri

**SBS:** Sağlık Bilişim Sistemleri

# İÇİNDEKİLER

|   | SAYFA NO |
|---|----------|
| <b>TEZ ONAYI</b> .....  | i        |
| <b>BEYAN</b> .....  | ii       |
| <b>TEŞEKKÜR</b> .....   | iii      |
| <b>KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ</b> .....                            | iv       |
| <b>ŞEKİL VE TABLOLAR LİSTESİ</b> .....                                  | vii      |
| <b>1 ÖZET</b> .....   | 1        |
| <b>2-ABSTRACT</b> .....   | 2        |
| <b>3- GİRİŞ VE AMAÇ</b> .....   | 3        |
| <b>4- GENEL BİLGİ</b> .....   | 5        |
| <b>4.1.Sağlık Bilişimi Kavramı</b> .....                                | 5        |
| <b>4.1.1.Sağlık Bilişiminin Uygulama Alanları</b> .....                 | 6        |
| <b>4.2..Hemşirelik Bilişim Gelişimi ve Tanımları</b> .....              | 7        |
| <b>4.2.1. Hemşirelik Bilişimini Kavramsal Anlama</b> .....              | 9        |
| <b>4.2.2.Hemşirelik Alanında Bilişimin Kullanımı</b> .....              | 10       |
| <b>4.2.2.1.Hemşirelik Bilişimi ve Bilgi Sistemleri</b> .....            | 11       |
| <b>4.2.3.Hemşirelik Bilişimi Gelişiminde Durum</b> .....                | 13       |
| <b>4.2.4.Bilişim Hemşiresi</b> .....                                    | 14       |
| <b>4.2.4.1.Bilişim Hemşiresinin Gelecekteki Rollerini</b> .....         | 16       |
| <b>4.2.5. Hemşirelik Bilişiminde Yeterlilik</b> .....                   | 19       |
| <b>4.2.5.1. Hemşirelik Bilişiminde Yeterlilik Ölçüm Araçları</b> .....  | 22       |
| <b>4.2.6.Hemşirelik Bilişiminin Dünyada Ve Türkiye’de Eğitimi</b> ..... | 24       |
| <b>5- MATERYAL VE METOT</b> .....                                       | 27       |
| <b>5.1.Araştırmanın Amacı</b> .....                                     | 27       |
| <b>5.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi</b> .....                 | 27       |
| <b>5.3.Araştırmanın Etik Yönü</b> .....                                 | 27       |
| <b>5.4.Araştırmanın Sınırlılıkları</b> .....                            | 27       |
| <b>5.5.Veri Toplama Araçları</b> .....                                  | 28       |
| <b>5.5.1.Sosyo-Demografik özellikler anketi</b> .....                   | 28       |
| <b>5.5.2Hemşirelik Bilişim Yeterlilik anketi</b> .....                  | 28       |

|  |            |
|--|------------|
| 5.5.3 Verilerin Toplanması.....  | 30         |
| 5.5.3.1 Pilot Uygulama.....  | 30         |
| 5.5.3.2. Uygulama.....   | 30         |
| 5.6.Verilerin Değerlendirilmesi.....   | 31         |
| <b>6.BULGULAR.....</b>   | <b>32</b>  |
| <b>7. TARTIŞMA.....</b>  | <b>99</b>  |
| <b>7.1.Pediatri Hemşirelerinin Bilişim Yeterliliğini İlişkin Bulguların</b><br><b>Tartışılması.....</b>            | <b>99</b>  |
| <b>7.2.Bilişim Yeterlilikleri Ana Ve Alt Gruplarının Demografik Verilere Göre</b><br><b>Değerlendirilmesi.....</b> | <b>101</b> |
| <b>8. SONUÇ ve ÖNERİLER .....</b>  | <b>111</b> |
| <b>9. KAYNAKLAR.....</b>   | <b>112</b> |
| <b>10. EKLER.....</b>  | <b>122</b> |
| <b>11. ETİK KURUL ONAYI.....</b>   | <b>128</b> |
| <b>12. ÖZGEÇMİŞ.....</b>   | <b>131</b> |

## ŞEKİL VE TABLOLAR LİSTESİ

### SAYFA NO

|   |    |
|---|----|
| <b>Tablo4.1.1.</b> Sağlık Bilişimi İle Sağlık Bilgi Yönetimi Arasındaki Fark.....   | 6  |
| <b>Şekil4.2.1.</b> Turley Hemşirelik Bilişim Venn diyagramı.....  | 8  |
| <b>Tablo 4.2.4.1.</b> Hemşirelik bilişim uzmanlarının gelecekteki rolü ile ilgili yeni yetkinlikleri .....                                  | 18 |
| <b>Tablo 4.2.6.1.</b> Hemşirelik müfredatında hemşirelik bilişiminin bulunduğu İMIA NI SIG üye ülkeleri.....                                | 26 |
| <b>Tablo 5.5.2.1.</b> Temel Bilgisayar Yeterlilikleri .....   | 29 |
| <b>Tablo 5.5.2.2.</b> Bilgi Okuryazarlığı Yeterlilikleri.....   | 29 |
| <b>Tablo 5.5.2.3.</b> Hemşirelik Bilgi Sistemleri Yönetim Yeterliliği .....   | 30 |
| <b>Tablo 6.1.</b> Pediatri Hemşirelerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı.....  | 32 |
| <b>Tablo.6.2.</b> Hemşirelik Bilişimi Eğitimi İle İlgili Bilgiler.....  | 33 |
| <b>Tablo.6.3.</b> Pediatri Hemşirelerinin Temel Bilgisayar Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı.....   | 35 |
| <b>Tablo.6.4.</b> Pediatri hemşirelerinin Bilgi Okuryazarlığın Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı.....                                       | 37 |
| <b>Tablo.6.5.</b> Pediatri hemşirelerinin Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı..... | 39 |
| <b>Tablo.6.6</b> Hemşirelerin Bilişim Yeterlilik Düzeyleri Puanları .....   | 40 |
| <b>Tablo.6.7.</b> Cinsiyete Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....  | 41 |
| <b>Tablo.6.8.</b> Yaşa Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi .....  | 44 |
| <b>Tablo.6.9.</b> Eğitim Düzeyine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....  | 47 |
| <b>Tablo.6.10.</b> Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....                        | 49 |

|   |    |
|---|----|
| <b>Tablo.6.11.</b> Klinikte Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği<br>Becerilerinin İncelenmesi.....                                | 51 |
| <b>Tablo. 6.12.</b> Çalışma Pozisyonuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği<br>Becerilerinin İncelenmesi .....                                    | 53 |
| <b>Tablo.6.13.</b> Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği<br>Becerilerinin İncelenmesi.....   | 55 |
| <b>Tablo.6.14.</b> Hemşirelik Bilişimi İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre<br>Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....      | 58 |
| <b>ablo.6.15.</b> Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türünün Temel<br>Bilgisayar Becerilerinin Göre İncelenmesi.....                   | 60 |
| <b>Tablo.6.16.</b> Cinsiyete Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin<br>İncelenmesi.....  | 62 |
| <b>Tablo.6.17.</b> Yaşa Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....  | 64 |
| <b>Tablo. 6.18.</b> Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı<br>Yeterliliğinin İncelenmesi .....                               | 66 |
| <b>Tablo.6.19.</b> Eğitim Düzeyine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin<br>İncelenmesi.....  | 68 |
| <b>Tablo.6.20.</b> Klinikte Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı<br>Yeterliliğinin İncelenmesi.....  | 70 |
| <b>Tablo.6.21.</b> Çalışma Pozisyonuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin<br>İncelenmesi .....   | 72 |
| <b>Tablo.6.22.</b> Çalıştığı Kuruma Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin<br>İncelenmesi.....   | 74 |
| <b>Tablo.6.23.</b> Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre<br>Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....              | 76 |
| <b>Tablo6.24.</b> Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Bilgi<br>Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....                | 78 |
| <b>Tablo .6.25.</b> Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi<br>Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi..... | 8  |
| <b>Tablo.6.26.</b> Yaşa Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde<br>Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....       | 82 |
| <b>Tablo.6.27.</b> Eğitim Düzeyine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde  |    |

|   |    |
|---|----|
| Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....  | 84 |
| <b>Tablo.6.28.</b> Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....                    | 86 |
| <b>Tablo.6.29.</b> Klinikte Çalışma Süresi Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....                    | 89 |
| <b>Tablo.6.30.</b> Çalışma Pozisyonuna Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....               | 91 |
| <b>Tablo.6.31.</b> Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....                  | 93 |
| <b>Tablo.6.32.</b> Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi..... | 95 |
| <b>Tablo.6.33.</b> Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....  | 97 |



## 1.ÖZET

### **PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN HEMŞİRELİK BİLİŞİMİ HAKKINDA YETERLİLİĞİNİN BELİRLENMESİ**

Günümüzde bilişim, sağlık hizmetlerinin sunumunu değiştirmektedir ve bu değişim hemşirelik mesleğinin eğitimini ve sunumunu giderek daha fazla etkilemektedir. Hemşirelik Bilişimi 1992 yılında Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından hemşireler için bir uzmanlık olarak tanınmasından bu yana hemşirelik içinde iyi bir yer edinmiştir. Sağlık çalışanları, elektronik hasta kayıtlarını kullanmaları gerektiği için temel bilgisayar becerileri, bilişim, bilgi okuryazarlığı ve bilgi yönetimi yetenekleri konusunda yetkinlik kazanmaları gerekmektedir. Bu araştırma pediatri hemşirelerinin, hemşirelik bilişimi hakkında yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya; İstanbul ilinde çalışan 316 pediatri hemşiresi dahil edilmiştir. Veriler toplama araçları sosyo demografik özellikler ve Hemşirelik Bilişim Yeterlilik anketi olmak üzere 2 bölümden oluşmaktadır. Hemşirelik bilişim anketi temel bilgisayar yeterliliği, bilgi okuryazar yeterliliği hemşirelik bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliği olmak üzere 3 alt bölümden oluşmaktadır. Veri toplama araçları google docs web tabanlı office programı ile hazırlandı ve anket sorularının URL uzantısı pediatri de çalışan hemşirelere gönderildi. Katılımcıların çoğunluğunu %91,5 oranla kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların %51,1'i 30 yaşından küçüktür, %30,1'i 3 yıldan az süredir çalışmakta, %66,1'i lisans mezunu, %47,1'i 3 yıl ve daha az süredir kliniğinde çalışmaktadır. Hemşirelerin %42,1'i servis hemşiresi olur %57,9'u eğitim ve araştırma hastanesinde çalışmaktadır. Hemşirelerin Temel Bilgisayar Becerileri ortalaması 0,89, Bilgi Okuryazarlığının Yeterliliği puan ortalaması 0,80, Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliği ortalaması 0,77'dir. Sonuç olarak çalışmaya katılan hemşirelerin temel bilgisayar kullanma becerilerinin iyi olduğu buna karşın bilişim yeterliliklerinin eksik olduğu söylenebilir. Hemşirelerin bilişim yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik örgün eğitim ve hizmet içi eğitim çalışmalarının planlanması ve yürütülmesi önerilir.

**Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bilişimi, Pediatri Hemşiresi, Yeterlilik**

## **2.ABSTRACT**

### **DETERMINATION OF PEDIATRIC NURSE INFORMATICS COMPETENCIES**

Today, information is changing the presentation of health services and this change is increasingly affecting the education and presentation of the nursing profession. Nursing Informatics has gained a good place in nursing since its recognition as a specialization for nurses by the American Nurses Association (ANA) in 1992. Healthcare professionals need to be competent in Basic Computer Competencies, information literacy competence and knowledge management skills as they need to use electronic patient records. This research was conducted to determine the adequacy of pediatric nurses about nursing informatics. Research; 316 pediatric nurses working in the province of Istanbul were included. Data collection tools consist of two parts; Socio demographic characteristics and Nursing Knowledge Sufficiency Questionnaire. The nursing knowledge survey consists of three sub-sections: basic computer skills, information literacy and ability to use electronic systems in Nursing Knowledge Management. The data collection tools were prepared with the Google docs web-based Office program, and the URL extension of the survey questions was sent to the nurses working in pediatrics. The majority of the participants consisted of women with a rate of 91.5%. 51.1% of the participants are working in the age of 30 years, 30,1% of them are working less than 3 years, 66,1% of them are undergraduate and 47,1% of them are working in 3 years or less. 42.1% of nurses are service nurses 57.9% of them are working in education and research hospital. The average nurses' basic computer skills averages 0.89, the competency score of the information literacy 0,80, and the electronic system usage competency in nursing knowledge management 0,77. The basic computer skills of the nurses are higher. As a result it can be said; nurse leaders should support, encourage and support continuing education of information and develop their knowledge competencies to increase nurse participation in health information technology decisions.

**Keywords: Competence, Nursing Informatics, Pediatric Nursing**

### 3.GİRİŞ ve AMAÇ

Bilişim, verilerin kolay işlenip hızlı dağıtıldığı, teknik altyapısını teknoloji alan başlı başına bir bilim dalıdır. Bilişim, sosyal ekonomik ve toplumsal alanlardaki bilgi birikimlerin teknik ve donanımsal olarak işlenmesi ile en hızlı şekilde teknolojinin kullanılarak hizmete sunumunu ifade etmektedir (1). Günümüzde bilişim, sağlık hizmetlerinin sunumunu değiştirmektedir ve bu değişim hemşirelik mesleğinin eğitimini ve sunumunu giderek daha fazla etkilemektedir (2).

Hastaların genel bakım kalitesini arttırmak için bilgiyi organize etmek, yönetimini geliştirmek ve iyileştirmek amacı ile yararlanılan sağlık bilişiminin önemi son yirmi yılda daha fazla görünür ve kabul edilir olmuştur (3). Artık başlı başına bir disiplin olarak kabul edilen sağlık bilişimi sağlık bilimlerinden; tıp bilimleri, hemşirelik ve eczacılık gibi alanlar ile bilgisayar bilimini çalışma sahasında birleştiren bir şemsiye terimidir (4). Sağlık bilişiminin yaygın kabul gören bir tanımı olmamakla birlikte, en geniş anlamıyla, sağlık bilişimi; sağlık bilgi yönetiminin sağlık sektöründe nasıl kullanıldığıyla ilgilidir (5).

Hemşirelik hizmetlerinin sunumu ve eğitiminde bilginin ve verilerin doğru yeterli ve hızlı biçimde sağlanması, bakım uygulamaları ve iletişim gibi günlük uygulamaların seri şekilde yapılması için bilişimden yararlanılmaktadır (5). Bilişim teknolojisinin hemşirelik alanına hızla girmesi ve yaygınlaşması ile hemşirelik alanına özgü bilgi birikimine dolayısı ile hemşirelik bilişiminin oluşmasına neden oldu (6,7). Kanada Hemşirelik Derneğine göre, bilgi teknolojisindeki gelişmeler, hemşireler için yeni roller getirerek, tüm hemşirelerin bilgiyi yönetmek ve işlemek için tasarlanan teknoloji hakkında daha bilgili olma gereksinimini arttırmıştır (8). Hemşirelik bilişim sistemleri artık hasta bakımdan hemşirelik uygulamalarına kadar uzanmakta ve ileri düzeyde etkilemektedir (9). Sağlık sektörünün önemli bir parçası olan hemşirelik bu yeni alan bilgisini edinmek, geliştirmek, kullanımına ve yönetilmesine katkı vermek durumundadır. Bu açıdan bakıldığında; hemşirelik bilişimi yeni bir hemşirelik alanıdır ve bir geçiş sürecinde olduğu söylenebilir (7).

Bu alanda hizmet veren bilişim hemşireleri, hemşirelik bilgi teknolojisinin uygulama ve organizasyonunda vazgeçilmez uzmanlardır (10).Amerikan Hemşireler Derneği (ANA) tarafından 1992’de tanımlanmış olan hemşirelik bilişimi katlanarak büyümüştür.. Hemşirelik verisinin, bilgisinin ve enformasyonunun ve bilgeliğinin (Nelson) temsil edilmesine odaklanan hemşirelik bilişiminin hemşireler için bir uzmanlık dalı olarak tanınmasından bu yana hemşirelik içinde iyi bir yer edinmiştir (11,4). ANA 2015 yılında hemşirelik bilişiminin tanımı en son "*Hemşirelik bilişimi hemşirelik uygulamalarında veriyi, enformasyonu, bilgiyi ve bilgeliği tanımlamak, yönetmek ve aktarımının sağlanması için çoklu bilgi ve analitik bilimlerle hemşirelik bilimini bütünleştiren bir uzmanlık alanı olarak*" tanımladı (12).

Tüm sağlık çalışanları gibi hemşirelerinde bilişimi doğru ve uygun kullanabilmeleri için belirli bir düzeyde bilgi beceri sahibi olmaları gerekmektedir. Sağlık çalışanları, elektronik hasta kayıtlarını kullanmaları gerektiği için temel bilgisayar becerileri, bilişim, bilgi okuryazarlığı ve bilgi yönetimi yetenekleri konusunda yetkinlik kazanmaları gerekmektedir (13).Yetkinlik, birden fazla durum için geçerli olan bir kavramdır. En temel seviyede yeterlilik; belirli bir görevi, eylemi veya işi yapabilmek için bir beceriye ve bilgiye, sahip olmak demektir. Bu araştırma için yeterli bilgi, beceri ve yetenek anlamına gelen yeterlilik kullanılmıştır (14). ANA 2010, Hemşirelik yeterliliği uygulamasının tanımlanabileceğini, ölçülebileceğinin ve değerlendirilebileceğine inanmaktadır (15). ANA 2001 yılında sağlık bakım hizmeti sunanların bilişim yeterliliğinin geliştirilmesi, tıbbi hataların azaltılması ya da önlenmesi ve bakım ihtiyacı olan hastalar için daha güvenli bir ortam sağlanması açısından önemlidir (16,17). Çağdaş hemşireler için bilişim yetkinlikleri bir zorunluluktur (18). Ülkemizde konu ile ilgili yapılan çalışma sayısı kısıtlıdır. Türkiye’de hemşirelik bilişimini araştıran çalışmaları gözden geçirildiğinde, klinisyenlerin teknolojiye yönelik tutumlarına yoğunlaştığını göstermiştir (19).Hemşirelerin bu alanda ki bilgi ve becerilerinin belirlenmesi hemşirelik eğitiminin ve hizmet sunumundaki değişikliklere katkı verecektir. Bu çalışma pediatri hemşirelerinin hemşirelik bilişim yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

## 4. GENEL BİLGİ

### 4.1.Sağlık Bilişim Kavramı

"Bilişim" teriminin tarihsel gelişimine bakıldığında bilginin bilimi olarak tanımlandığı Alman, Fransız ve Rus kökenlerinden geldiği görülmektedir. 1957'de bilgisayar biliminde bir Alman öncüsü olan Karl Steinbach, bilginin saklanması ve işlenmesi için bilgisayarların uygulanması ile ilgili bilgisayar bilimi anlamına gelen informatik den kaynaklanan bilişim terimini kullanmıştır. 1968 Yılında yayınlanan İformatik kitabında bilişim bilimsel bilgi ve bilimsel iletişim süreçlerinin yasalarını ve yapısını inceleyen bilimsel disiplin” olarak tanımlamıştır (20,21,22). Sağlık veya Tıp bilişimi terimi ise daha çok 2000’li yıllardan sonra tüm dünyada tercih edilmiş ve kullanılmıştır. Bunlara paralel olarak biyo-informatik alanının ortaya çıkmış ve tıp bilişimi alanının diğer sağlık profesyonellerini ifade etmediği dolayısı ile sağlık bilişimi teriminin kullanılması kabul görmüştür (23). Bilişim tanımlamak için sayısız girişim olmasına rağmen, tıp bilişimi, sağlık bilişimi ve sağlık bilgi yönetimi, alanlarında ortak olarak kabul edilen tanımlamalar bulunmamaktadır (3).Zamanla, sağlık bilişiminin disiplinler arası alandaki, farklı alt alanları tanımlamak için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur.. Sağlık bilişimi, sağlık bilimlerinden; tıp bilimleri, hemşirelik ve eczacılık gibi alanlar ile bilgi ve bilgisayar bilimlerinin bilgilerini çalışma sahasında birleştiren bir şemsiye terimidir (4). Ancak hala tıp alanında kullanılan tıp bilişimi ile sağlık bilişiminin aynı disiplin olup olmadığı konusunda fikir birliğine varılmamıştır (6). Sağlık bilişiminin yaygın kabul gören bir tanımlanmamasıyla birlikte, en geniş anlamıyla, sağlık bilişimi; sağlık bilgi yönetiminin sağlık sektöründe nasıl kullanıldığıyla ilgilidir. Sağlık Bilişimi ve Sağlık Bilgi Yönetimi terimleri sıklıkla birbiriyle kesişir, ancak Chicago'daki Illinois Üniversitesi tarafından iki disiplin arasında farklılıklar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir (5).

#### Tablo:4.1.1. Sağlık Bilişimi İle Sağlık Yönetimi Arasındaki Fark

Sağlık bilişimi ve sağlık yönetimi ilgi alanları sıklıkla karıştırılmaktadır. Aşağıdaki tabloda aralarındaki fark özetlenmiştir.

| Sağlık Bilişimi  | Sağlık Bilgi Yönetimi  |
|--|--|
| Teknoloji İle Uygulanan Bilgi  | Sağlık Kayıtları ve Verileri   |
| Sağlık Bilişimi; Bilişim teknolojisi, bilgisayar bilimi ve sağlık hizmetlerinin kesişim noktasıdır. Sağlık bilgilerinin nasıl ele alındığını ve tıbbın ilerlemesi için nasıl kullanılması gerektiğini amaçlar. Kullanılan verilerini tasarlar, geliştirir, uygular, değerlendirir, özümser, hasta verileri bilgi sistemlerini ve süreçlerini analiz eder, hasta bakım verilerini kullanarak araştırma yapar. | Sağlık Bilgi Yönetimi; bir hastanın kişisel tıbbi bilgilerinin kaliteli bakım sağlamak için hastanelerde ve sağlık kuruluşlarında kullanılmak üzere, organize edilmesi, yönetilmesi ve uygulaması kapsar. Bireysel hasta verilerinin toplanması, girişi ve doğruluğu sağlar. |

#### 4.1.1.Sağlık Bilişimi Uygulama Alanları

Sağlık alanında kullanılan bilişim teknolojileri sağlık bilişim sistemleri olarak adlandırılır. Sağlık bakım kalitesini geliştirmede önemli bir yere sahip bu sistemler sağlıklı/hasta bireyin sağlık sorunlarının tanınmasında, bakım ve tedavisinin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (24). Gelişmiş ülkeler, sağlık sisteminin tamamen elektronik ortamda yürütülmesi konusunda büyük yaptırımlar yapmakta, sağlık profesyonellerini ve kurumlar bu konuda donanımlı hale gelmeye zorlamaktadır (25).

Sağlık bilgi sistemleri genel olarak; Klinik Bilgi Sistemleri (KBS) ve Teşhis-Tedavi Sistemleri (TTS) olmak üzere iki kısımda incelenmektedir (26).

**1-Klinik Bilgi Sistemleri (KBS);**Elektronik Sağlık/Hasta Kayıtları, klinik karar destek sistemleri, Hemşire Bilgi Sistemleri, Tıbbi Görüntü Yönetim ve Depolama Sistemleri, Hasta Takip Sistemleri, Klinik İletişim Sistemleri, Teletıp, Vaka

Bileşimi, Sanal Gerçeklik Uygulamaları, Akıllı Kart Uygulamalar ,Hastane Bilgi Sistemleri (HBS) oluşturmaktadır (26).

**2-Teşhis-Tedavi Sistemleri (TTS) ;**Teşhis Tedavi Sistemleri de teşhis ve tedaviye destek sağlayan görüntüleme ve laboratuvar teşhis sistemleri ve diğer uygulamalardan meydana gelmektedir (26).

Türkiye de kullanılan sağlık bilişim sektöründe yer alan Hastane Bilgi sistemi (HBYS) Geçmiş yıllarda ülkemizde kullanılmakta olan Hastane Bilgi Sistemleri genel olarak birbiriyle uyumlu olmayan, farklı niteliklere sahip bir özellik taşımaktaydı. Sağlık Bakanlığı hastaneler tarafından kullanılan bilgi sistemlerine bir standart getirmek amacıyla .Sağlık Bakanlığı'na kabul edilen; Sağlık Veri Paylaşım Standartları HL7 (Health Level Seven) standartları ve Tıbbi Dijital Görüntüleme, Dağıtım ve Depolama Sistemi DICOM 3,0 (Digital Imaging and Communications in Medicine) kullanılması doğrultusunda çok önemli yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Bu standartlar uluslararası sağlık kuruluşları tarafından kabul görmüş ve uygulanabilirliği kanıtlanmış temel göstergelerdir (27,1).

#### **4.2.Hemşirelik Bilişim Gelişimi ve Tanımları**

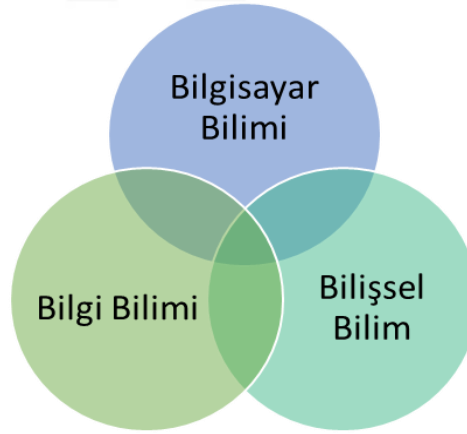
Hemşirelik bilişim tanımındaki değişiklikler ve gelişmeler, hemşirelik bilişiminin tarihsel bilgilerini ve gelecek potansiyel yönlerini bize göstermektedir. "Hemşire Bilişim" terimi ilk olarak 1976'da önerildi ve 1980'de Scholes ve Barber tarafından "bilgisayar teknolojisinin hemşirelik hizmetlerinin, hemşirelik eğitiminin ve hemşirelik araştırmasının tüm alanlarına uygulanmasıdır" diye tanımladı (29).Bu tanım, hemşirelik uygulamasının tüm alanlarında bilgisayar kullanımını vurgulamaktadır (21).O günden bu yana hemşirelik bilişimi, disiplinler arasında özgü sağlık bilişimi alanının temel taşlarından biri olarak kurulmuştur (4) .

Hannah (1985) Hemşirelik Bilişimini şu şekilde tanımlamıştır; *hemşirelerin görevlerini yerine getirmelerinde hemşirelik kapsamına uygun her türlü bilgi teknolojilerinin kullanılmasıdır. Bu nedenle, hemşirelerin hasta bakımı, sağlık*

*tesislerinin yönetimi veya eğitim hazırlığını yaparken bilgi teknolojilerini kullanımı ile ilgili her türlü disipline hemşirelik bilişimi denir (30).*

Graves ve Corcoran, teknolojinin rolünü küçümseyen ve daha kavramsal odaklı bir bakış açısı içeren geniş çapta aktarılan ilk tanımı sağlamıştır. 1989 yılında Graves ve Corcoran, hemşirelik bilişiminin tanımını; *“hemşirelik bakımını ve uygulamalarının sağlanmasını desteklemek için hemşirelik verisinin, enformasyonunun ve bilgisinin işlenmesinde ve yönetilmesinde yardımcı olmak amacıyla bilgisayar biliminin, bilgi biliminin, hemşirelik biliminin kullanılması”* olarak tanımlamıştır (11).

Sonra 1996'da, Turley önceki hemşirelik bilişim tanımlarını analiz etmiş ve daha sonra yeni bir hemşirelik bilişim modeli önermiştir. Bilişimin temel bileşenlerinin bilgisayar bilimi, bilgi bilimi ve bilişsel bilimden oluştuğunu ve bu üç disiplinin kesişmesiyle sınırlanan alanın, hemşirelik bilişim alanını oluşturduğu söylemiştir. Üç boyutlu bir model venn diyagram şeklinde model oluşturmuştur (31).



**Şekil 4.2.1:** Turley Hemşirelik Bilişim Venn diyagramı.

Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından 1992 yılında hemşirelik bilişimini uzmanlık alanı tanımlandı. 1994 yılında yayınlanan uzmanlığa vurgu yapılarak uygulama kapsamı açıklandı ve 1995 yılında ilk hemşirelik bilişim standartları izledi ve yayınlandı. Daha sonra 2001 yılında sunulan Hemşirelik bilişiminin tanımı, değişmeden kaldı ve “bilgelik” in dahil edildi. ANA, 2008 yılında



profesyonel rol yeterliliği ile ilgili bir açıklama yayınladı(32,33) .2014 yılında, ANA Yönetim Kurulu tarafından Pozisyon ifadesi, Mesleki Rol Yeterliliği de dahil edilerek tekrar onaylandı (34).

ANA (2015), hemşirelik bilişimi "*Hemşirelik bilişimi hemşirelik uygulamalarında veriyi, enformasyonu, bilgiyi ve bilgeliği tanımlamak, yönetmek ve aktarımının sağlanması için çoklu bilgi ve analitik bilimlerle hemşirelik bilimini bütünleştiren bir uzmanlık alanıdır*" olarak tekrardan tanımladı (12).

Staggers ve Thompson analiz sonucunda; "*Hemşirelik bilişimi, hemşirelik uygulamalarında veri, bilgi ve bilgiyi yönetmek ve iletmek için hemşirelik bilimini, bilgisayar bilimlerini ve bilgi bilimini bütünleştiren bir uzmanlık alanıdır. Hemşirelik bilişimi, tüm rol ve ortamlarda karar vermede, hemşirelik uygulamalarını desteklemek için veri, bilgi ve bilginin bütünleşmesini kolaylaştırır. Bu destek, bilgi yapıları, bilgi süreçleri ve bilgi teknolojisi kullanılarak gerçekleştirilir*" olarak tanımlamıştır (6)

Daha önceki Hemşirelik Bilişim tanımlarını gözden geçiresek;

1. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik bir uzmanlık alanıdır.
2. Hemşirelik Bilişimi, sadece hemşirelik verilerine odaklanmaz.
3. Hemşirelik Bilişimi sağlık sisteminde tüm paydaşları destekler.
4. Hemşirelik Bilişimi sadece hemşireler tarafından uygulanabilir.
5. Hemşirelik Bilişimi veri, enformasyon, bilgi ve bilgelik modelinden oluşur.
6. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik biliminden ve bilgisayar biliminin birleşiminde oluşur (30).

#### **4.2.1. Hemşirelik Bilişimini Kavramsal Anlama**

Hemşirelik bilişimini oluşturan kavramlar tanımlamak önemlidir. 1989 yılında Graves ve Corcoran hemşirelik bilişimi tanımını yaparken hemşirelik veri, enformasyon ve bilgi kavramlarını kullanarak bu fikirleri inşa etmiş oldular. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik veri ve bilgisinin yönetimi ve işlenmesi üzerine odaklanmaktadır (32).

**Graves ve Corcoran, Blum (1986)'dan çizilen üç kavramı şöyle tanımladı:**

- Veriler, yorumlanmadan nesnel olarak tanımlanan gerçeklerdir.
- Enformasyon, yorumlanmış, organize edilmiş veya yapılandırılmış verilerdir.
- Bilgi, ilişkilerin tanımlanıp şekillenebilmesi için sentezlenen enformasyondur (5)

Hemşirelik bilişiminin tanımı 2001 yılında "bilgelik" dahil edildi. Veri, enformasyon, bilgi ve bilgeliği arasındaki ilişkiyi Graves ve Corcoran'ın çalışmalarına dayanmaktadır. Bilgelik, " insan sorunlarını yönetmek ve çözmek için bilginin uygun kullanılmasıdır. Klinik süreçteki değişimleri ayrıntıları yeterli bir şekilde anlamakta ve önceki deneyimlerle birleştirmek için bilgelik kavramı önemlidir (32).

Veri, enformasyon ve bilgi kavramlarından birinin ne olduğunu anlayabilmek için öncelikle ilişkili diğer iki kavramın da ne olduğunun bilinmesi önemlidir. Bu ilişkiler bağlamında açıklanacak olursa, enformasyon yaratmak için veriyi bir formül içerisinde düzenlemek gerekir. Öte yandan bilgi yaratma ise, belli bir içeriğe sahip verimli veya üretken bir amaç için enformasyonu kullanmadır (35).

Bu açıdan, bu kavramlar tüm hemşirelik iletişiminin yapı taşlarıdır. Bilgi, etkili karar verme ve kaliteli hemşirelik uygulamasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu üç kavram bilgisayarlarda saklanabilir ve verilerin yorumlanmasına, yeni hemşirelik bilgilerinin geliştirilmesine yardımcı olacak yazılım programları geliştirilebilir (8).

#### **4.2.2.Hemşirelik Alanında Bilişimin Kullanımı**

Hemşirelik uygulamalarında bilginin gelişmesi için bilişim sistemlerinin kullanılması önemlidir. Bilişimin sistemlerinin kullanımı hasta bakımıyla ilişkili sağlık kayıtlarının dokümantasyonundan verilerin analizine kadar tüm alanlarda hemşireye rehber oluşturur (7). ANA (2008) Bilişim hemşireleri için; hemşirelik bilişim sisteminin genel işlevsel alanlarını; Yönetim, liderlik ve yönetim, analiz, uygunluk ve bütünlük yönetimi, danışma, koordinasyon, kolaylaştırma ve entegrasyon, kalkınma, eğitim ve mesleki gelişim, politika geliştirme ve savunuculuk, araştırma ve değerlendirme olarak belirlemiştir (32).

HIMSS (Sağlık Bilgi ve Yönetim Sistemleri Derneği) bilişim hemşiresinin aktivitelerini şöyle sıralamaktadır;

- Klinik ve finansal verileri analiz eder
- Kaynaklara ve referanslara erişimin teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması sağlar
- Hemşirelikte ortak dil standartlarını oluşturur
- Bakımın sürekliliğini artırır
- Sağlık hizmeti verenler ile alanlar arasındaki ilişkileri geliştirir
- Maliyet tasarrufu ve verimlilik hedeflerini etkinleştirir (28).

#### **4.2.2.1.Hemşirelik Bilişimi ve Bilgi Sistemleri**

Bilgi sistemleri, “bilgi toplama, işleme, saklama, amaçlara dökmek, karar verme ve iletme işlevlerini desteklemek ve yürütmek için tasarlanmış bulunan ve insanı, bilgisayarı ve iletişim araçlarını içeren yapıdır (37).

Hemşireler tarafından bilgi, çeşitli yollarla yönetilmektedir, ancak giderek daha çok tercih edilen veya gerekli olan yöntem bilgi sistemleridir (38). Hemşirelik bilgi sistemleri (HBS) sağlık bilgi sistemlerinin temel bileşenleridir. Hemşirelerin, hemşirelik faaliyetlerini yönetirken, hasta bakımını bilgilerini geliştirmelerine olanak sağlayarak, verileri daha etkin kullanmalarına yardımcı olabilir. Hemşireler bakım planları geliştirmek, müdahale etmek, hasta bakımını belgelemek, bilgi vermek ve hemşirelik hizmetlerinin etkilerini ve kalitesini değerlendirmek için bir HBS önemlidir (39). Bir bilgi sistemini, veriyi işlemek için birbiriyle bağlantılı olarak çalışan insan ve bilgisayar öğelerinden oluşan bir sistem olarak tanımlarız. Hemşireler için en uygun, önemli ve temel bilgi yönetimi elektronik hasta kayıt sisteminedir (38).

Sağlık kuruluşu arasında hemşireler en büyük teknoloji kullanıcı grubunu temsil etmektedir. Başlangıçta hemşireler, elektronik dokümantasyon ve bilgi sistemlerinin günlük iş akışlarına ve yatak başı bakım hizmetlerini aksattıklarına inanmışlardır. Ancak günümüzde hemşireler, hasta bakımını üst düzeyde korurken bilgi teknolojisinin her alanında da daha yetkin oldular (40).

Hemşirelik bilgi sistemleri (HBS) sağlık bilgi sistemlerinin temel bileşenleri arasındadır ve giderek gelişen hemşirelik bilgi sistemleri, hemşirelerin klinik uygulama, eğitim, araştırma ve yönetim çalışmalarını etkilemektedir (39, 41).

Hemşirelik Bilgi Sistemleri Kullanım Alanları;

- **Klinik Uygulama:** Hemşirelik bilgi sistemleri, klinik uygulama alanında hastanın değerlendirilmesi, izlenmesi bakım planlarının geliştirilip uygulanması hastaların yaşam bulguları, ilaç istemi, ilaç uygulamaları, hasta transferi, hasta izlemi gibi hemşirelik uygulamalarında ve izleme cihazlarının kullanılmasında, önceki kayıtlara ulaşılmasında, diğer sağlık çalışanları ile bilgi paylaşımında kullanılmaktadır. Bakım planlaması için harcanan zaman azalır, kaydedilenin kalitesi iyileştirilir. Bu daha kapsamlı bakım planlarının tam değerlendirilmesini sağlar (42,24,43).

- **Yönetim:** Nöbet çizelgelerinin hazırlanması, personelin kontrolü ve denetimi, verimliliğin ölçülmesi, bütçe yapma, istatistik oluşturma ve performans değerlendirmesi sağlanabilmektedir. Personel kadroları ve vardiya başına uygun beceri karışımı daha kolay olabilir vardiya modülleri tarafından belirlenir. Bu daha az zaman alır liste tasarımı ve değiştirilmesinde harcanmıştır(42,24,44).

- **Eğitim:** Eğitim alanında, eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Eğitim sunumları ve programları için, telekonferans ve yazılım programlarının kullanılması. Hastanelerde verilen eğitim hizmetleri, hasta ve yakınlarının, öğrencilerinin, hasta personelinin eğitimi ve sağlık konularında kamuoyunun eğitimi sayılabilir (42, 24,45).

- **Araştırma:** Bilgiye internet ve elektronik veri tabanları aracılığıyla ulaşmak, derlemek ve araştırma yürütmektedir. Örneğin teknolojiye duyulan ihtiyaç nasıl karşılanıyor? Diyelim ki yüksek oranda ilaç hatası tespit edildi. Hataların nasıl ve neden gerçekleştiğinin analizi yapılmalıdır. Aynı sorunun başka yerde var olup olmadığını belirlemek için bölgedeki diğer tesislerden araştırma yaparak veri toplanmasını da içerebilir. Veri toplamanın ardından bulgular gözden geçirilerek kurula sunulur (42,24,2).

Hemşirelik Bilişiminin Bileşenleri 2001 yılında Tıp Enstitüsü (IOM) raporu tarafından sağlık hizmetlerinde bir dönüşümün gerekli olduğu tespit edilmiştir. Bu raporda, sağlık hizmetlerinin kalitesini, güvenliğini ve verimliliğini arttırmak için sağlık bilgi teknolojisinin (BT) kullanımına yönelik bir çağrı yer aldı. Bu dönüşüm, hemşire ve hastalar arasındaki iletişimi iyileştirmeyi, klinik bilgileri otomatikleştirmeyi, hataları azaltmayı ve kanıta dayalı uygulamayı desteklemeyi içerir (28).

Hemşirelik bilişiminin ayrı bir alan olarak kabul edilmesi, standartların belirlenmesi ve bu alanda hemşire uzmanlarının yetiştirilmesi ile yeni klinik karar destek sistemlerinin oluşturulması ve bunlarının denenmesi ve yaygınlaştırılması çalışmaları hız kazandı (25). Hemşirelikte karar destek sistemleri, hemşirelik kararlarının güncel kanıta dayalı bilgi ile birleştirilerek uygulamada kullanımını sağlayan bilgi yönetim sistemidir (24). Karar desteği ile daha iyi hasta güvenliği ve bakım sunumu. Kanıta dayalı bakımla ölçülebilir sonuç, hastaların ve ailelerin genel sağlığını ve esenliğine ölçülebilir verilerle hemşirelerin gösterme kabiliyetidir (44). Hemşirelik Bilgi Sistemlerine hastalıklar için rehberler ile birlikte hatırlatmaları (Belirtiler / semptomlar, etiyolojiler / ilişkili faktörler ve hasta popülasyonları gibi) içeren destek modülü eklenebilir. Tıbbi kaynaklara çevrimiçi erişim ayrıca kullanılabilir Karar destek modülü eklenebilir (45).

#### **4.2.2.2.Hemşirelik Bilişimi Gelişiminde Durum**

Hemşirelik bilişiminin ilk aşamasından beri, araştırma, eğitim ve uygulamalar önemli ölçüde gelişmiştir. Şu anda, herhangi bir teknolojinin desteği olmadan pratik yapmak, hatta iletişim kurmak neredeyse imkânsızdır. Ülkelerde hemşireler tarafından günlük uygulamalara bilgi teknolojilerini ekleyerek büyük başarılar ulaşımlardır (46). Hemşirelik Bilişiminde büyük ilerleme kaydedildi. Başlıca odak noktası, yatağın başında bilgisayar kullanımı oldu (47).Hemşirelerin, elektronik ilaç kayıtlarını kullanmak, hemşirelik bakımını belgelemek, uygulamak, değerlendirmek ve bakım verileriyle ilgili bilgilere erişmek için elektronik sistemleri, mobil cihazları ve Internet'i kullanması beklenmektedir (21). Hemşirenin bilişim alanının temel önceliği, hasta bakımının desteklemesinin yanı sıra, hemşirelik uygulamaları ve hasta güvenliği

üzerine odaklanarak hasta merkezli bakım sağlamak için hastayla ilgili güncel bilgilere, en son kayıtlara veya uygulamalara erişmelerinin sağlanmasını amaçlar. Hemşirelik bilişim bu faaliyetleri destekler (48,33). Bakım sunumunun sürekliliğini sağlamak ve desteklemek için yararlı bilgilerin bulunduğunu garanti etmek için hasta kaydının belgelenmesi gerekir. Hasta verilerini planlamak ve sunmak için hasta verilerinin entegrasyonu şarttır. Sonuç olarak, yatak başında toplanan bilgiler evde bakımda veya bakım sürekliliğini sağlamak için başka bir tesiste kullanılmak üzere aktarılmalıdır (46).

Akcan ve ark araştırmasına katılan öğrenciler, Hemşirelik bilişiminin gelecekte ülkemizde hemşirelik uygulamaları içinde nasıl yer alacağı katılımcılara sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğu bu konu ile ilgili herhangi bir düşüncelerinin olmadığı ancak ülkemizdeki hemşirelik uygulamaları içinde var olabileceğini düşünmektedirler (49)

Hemşirelik bilişimi alanının ve hemşirelik bakımı süreçlerinde bilişim sistemlerinin gelişmesinin önündeki engellerden biri de hemşirelerin okuryazarlığı ve kullanım düzeylerinin yetersiz olmasıdır. Hemşirelik bilişimi/bilgi sistemlerinin gelişimindeki engeller şöyle sıralanabilir (50).

- Hemşirelik ortak dil/terminoloji birliğinin olmaması,
- Temel hemşirelik eğitiminde bilgisayar kullanımı ve bilgi sistemleri konularına yer verilmemesi/yetersiz yer verilmesi,
- Hemşirelik eğitiminin farklı düzeylerde verilmesi farklı bakış açıları ve farklı yeterlilik düzeylerinde olan hemşirelerin aynı rol ve sorumluluklarının olması,
- Toplumda bilgisayar okuryazarlık düzeyinin düşük olması,
- Bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda çekiniktir (50).

#### **4.2.4.Bilişim Hemşiresi**

Bilgi teknolojisindeki son gelişmelere rağmen, sağlık kurumları sürekli olarak ortaya çıkan yeni bilgi yönetimi ve kullanım süreçlerine uyum sağlama gereksinimi ile karşı karşıya kalmaktadır. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik mesleğine odaklanan

yeni bir hemşirelik uzmanlığıdır. Hemşirelik bilişimi, özellikle hemşirelik mesleği ile ilgilenen bilişim dallarından biridir (4). Amerikan Hemşireler Birliği(2008) hemşirelik bilişimi; hemşirelik bakımını sağlamak ve uygulamaları desteklemek için hemşirelikle ilgili verilerin, enformasyonun ve bilgilerin işlenmesinde ve yönetilmesinde bilgisayar, bilgi ve hemşirelik biliminin kullanıldığı uzmanlık dalı olarak tanımlamıştır (32). Bilişim Hemşireleri, etkili bir teknoloji uygulamasının kolaylaştırıcısı, yeni hemşirelik bilgi teknolojilerini uygulamada, organizasyonlara yardımcı olmak için vazgeçilmez uzmanlardır (10). Hemşirelik bilişiminin gündeme gelmesi bilişim hemşiresi kavramını da gündeme getirmişti (51).

ANA (2010) 'a göre, bir hemşirelik uzmanlığının tanınması için, uygulama kriterlerini aşağıdaki gibi belirlemiştir.

- Kendi ihtiyaç ve taleplerini belirleyebilir
- Mesleğin genel lisansına, sertifikasyonuna ve eğitim gereksinimlerine bağlı kalır.
- Uzman hemşirelik alanı için yeterlikleri tanımlar.
- Bilgi tabanlı ve kanıt temelli uygulamaları desteklemek gözden geçirmek ve yaymak için mevcut tekniğe sahiptir.
- Uzmanlık veya yüksek lisans için eğitim kriterlerini taşır
- Uzman hemşirelik için eğitim programlarının veya işleyişin yetkinliğini sağlar
- Ulusal veya uluslararası düzeyde uygular
- Zamanının çoğunu uzmanlığına adanmış kayıtlı profesyonel hemşireleri içerir.
- Bir ulusal veya uluslararası dernek veya kuruluşlar tarafından yapılan organizasyonlarda uzman olarak temsil eder (15).

Hemşirelik bilişiminin amacı, bilgi yönetimi ve iletişimi optimize ederek toplumların, ailelerin ve bireylerin sağlığını iyileştirmektir. Bu faaliyetler arasında, bakımın doğrudan sağlanması, etkili idari sistemler oluşturulması, faydalı karar destek sistemleri tasarlanması, eğitim etkinliklerinin geliştirilmesi ve yönetimidir ancak bunlarla sınırlı olmamakla birlikte hemşirenin tüm alanlarını desteklemek için bilişim çözümleri ve teknolojisinin tasarımı ve kullanımı yer almaktadır. Ömür boyu öğrenme ve hemşirelik araştırmalarını desteklemektir (12).

HIMSS IOM raporuna dayanarak hemşirelik bilişimi için önerilerde bulunmuştur. Bu öneriler, liderlik, eğitim ve hemşirelik pratiğine katılımı içerir

**Liderlik:** HIMSS, liderlik ile sağlık hizmet sunumunu teşvik eden teknolojik değişiklikleri yönlendirmek, bilişim departmanlarının gelişimini desteklemek ve bilişim hemşiresi ile yönetici hemşireler ile ortak rolünün gelişimini desteklenmesini önermektedir (52)

**Eğitim:** Eğitim için öneriler, hemşirelik eğitiminin, her akademik hazırlık seviyesinde bilişim yeterliklerini ve davranışlarını içerecek şekilde dönüştürülmesini ve özellikle sağlık BT ve EHS alanlarında, her düzeydeki hemşirenin sürekli eğitiminin teşvik edilmesini içermektedir (52)

**Uygulama:** Hemşirelik bilişimine yönelik uygulama önerileri, bilişim yeterliklerini uygulama standartlarına dahil etmeyi ve mevcut sağlık BT sistemlerinde verilerinin toplanmasını ve analizini kolaylaştırmayı içerir (52)

Bilişim hemşireleri dünyada; klinik bilişim uzmanı, hemşirelik bilişim uzmanı, klinik analist, klinik bilişim yöneticisi, klinik bilişim koordinatörü, hemşirelik bilişim analisti gibi unvanlar almaktadırlar UIC (5). Bilişim hemşiresi, üst düzey analitik ve eleştirel düşünme becerisine sahip, hasta bakımında otomasyona aktarılacak dokümanları anlayan, hemşirelik sürecini uygulamada deneyimli, bilgi sistemleri ve teknolojileri konusunda eğitilmiş ve deneyimli olan, üst düzey proje yönetim becerisine sahip hemşiredir (43). Bilişim alanında uzmanlaşmış hemşirelerin sayısı bilinmemektedir.. Bilinen şey, çoğu bilişim hemşiresinin, iş deneyiminin olması, sürekli eğitim ve kendi kendini sahada geliştirerek çalışmaya hazır olmalarıdır (53).

#### **4.2.4.1.Bilişim Hemşiresinin Gelecekteki Rollerini**

Hemşirelik bilişim alanı hızla gelişmekte ve bu gelişim hemşirelik için, akut bakım, evde sağlık, ayakta tedavi, uzun süreli bakım, tele-sağlık, iş akışlarının yeniden



tasarımı, araştırma, sistem geliştirme, hemşirelik eğitimi, hemşirelik yönetimi ve yatak başında teknoloji kullanımı gibi yeni roller getirmektedir (54,55). Gelecekte sağlık hizmetlerinde yaşanan değişimlerin ağırlıklı nanoteknoloji, biyoteknoloji, sağlık bilişimi, robotik cerrahi, bilgisayar teknolojisi alanında olacağı da düşünüldüğünde hemşirelerin rol ve işlevlerini uygulamaya yansıtırken teknolojinin getirdiği fırsatları değerlendirirken, hemşirelerin rollerinin değişmesini zorunlu kılacaktır (56).

Uzman bilişim hemşireleri, elektronik sağlık kayıtlarından, hasta portallarından, uzaktan izleme teknolojilerinden, mobil uygulamalarından gelen büyük verilerin kullanımında etik ve uygulama sonuçlarını belirlemeye yardımcı olmakta çok önemli olacaktır (57). Özellikle sağlıkla ilgili bilgilerin göze çarpmayan algılama ve giyilebilir teknolojilerle elde edilmesi sağlık bilişiminde köşe taşı olarak kabul edilir. Bu teknolojik uygulamalarla hastanın, yaşam çevresine dokunabilir veya entegre edilebilir, böylece sağlık bilgileri günlük yaşamda kesintisiz ve yaygın bir şekilde elde edinilebilir (58).

Hemşirelik bilişim uzmanlarının önümüzdeki yıllarda giderek daha hızlı bir şekilde gelişmeye devam edeceği açıktır. Yeni sağlık hizmetleri paradigmasının ortaya çıkması, hemşireler ve hastalar arasında daha fazla bağlantıyı sağlayacak, ortaya çıkan teknolojilerin geniş bir yelpazesini içeriyor olacak ve bilgi analizine verilen önem arttığı için hemşirelerin her alana bilişim yeterliliklerinin entegrasyonu zorunluluk haline gelecektir (57).

**Tablo 4.2.4.1. Hemşirelik bilişim uzmanlarının gelecekteki rolüyle ilgili yeni yetkinlikler Nagle et al (57).**

|                                       |   |
|---------------------------------------|---|
| Bilgi İnovasyonu ve Üretimi           | <p>Gelişmekte bilgilerin uygulanmasında ve kullanılmasında hemşirelere, hastalara rehberlik ve destek sağlamak (örn. Klinik karar desteği, Uygulamaya Dayalı Kanıt, genomik, uzman ve hasta / vatandaş bilgisi)</p> <p>Gelişmekte olan bilginin (klinik karar desteği, Kanıt dayalı uygulama, genomik) uygulanması ve kullanılmasında rehberlik ve destek sağlamak.</p> <p>Uluslararası kurallar ve bilgi kullanımı konusunda yönlendirme ve destek sağlamak.</p> <p>Uluslararası yeni bilgi üretimi ve yeniliklerle ilgili ekip üyelerinin perspektiflerinin ve uzmanlıklarını dahil edilmesini sağlamak</p> |
| Yeni teknolojinin kullanımın takibi   | <p>Sağlık hizmetlerine katkı sağlayan, veri / teknolojileri tanımak ve takip</p> <p>Hemşirelerin, belirli hasta verileri (örneğin, uzaktan izleme, kendi kendini izleme, giyilebilir cihazlar, cihazlar) için bağımlı ve / veya bağımsız olarak sorumluluk üstlenip üstlenebileceklerini takip etmek.</p>   |
| Değer yargısı ve kalite değerlendirme | <p>Belirli sağlık konularıyla alakalı çeşitli kaynaklardan elde edilen, veri ve bilgilerin değeri ve alaka düzeyi ile ilgili rehberlik sağlamak.</p>  |
| Değişim Yönetimi                      | <p>Değişen Sağlık yönetimi ile bağlantılı daha geniş kapsamlı ve düşünceleri tanımlamak (ör. Sanal ve fiziksel katılımcılar / ortaklar)</p> <p>Sağlıkta teknolojinin kullanılması, benimsemesiyle alakalı karmaşıklıkları tanıma</p>  |
| İletişim ve Dokümantasyon             | <p>Sağlık hizmetlerine gittikçe daha karmaşık ve kişiselleştirilmiş yaklaşımlar ile yeni kimliğin tanımlanması ve geliştirilmesine katılmak:</p> <p>klinik dokümantasyon modelleri, İletişim yöntemleri, veri standartları, terminoloji standartları, veri kaynakları, veri modelleri, veri depoları</p>  |
| Veri Analizi                          | <p>Geleneksel nicel ve nitel analizlere ek olarak, yeni yaklaşım yöntemlerinin geliştirilmesini ve kullanılmasını desteklemesi için veri analizlerinin yapılması;</p> <ul style="list-style-type: none"><li>•Bilgi üretimi (ör. Ortak dil, deneyimsel veriler)</li><li>•Raporlama sonuçları</li><li>•Değer göstergeleri (ör; hemşire perspektifleri, sağlık ve finansal sonuç)</li><li>•Öngörücü ve retrospektif analizler</li></ul>  |

#### 4.2.5. Hemşirelik Bilişiminde Yeterlilik

Geçtiğimiz birkaç yıl içinde, teknolojinin klinik uygulamalarında kullanılmasından dolayı bilişim yeterliliğine olan ihtiyaç artmıştır (36).

İlginç olan HB yeterlikleri üzerine yapılan çoğu araştırma raporunda bu kavram tanımlanmamaktadır.1970'lerin sonlarında bilişim araştırmacıları, HB yeterliliğini belirleme ve geliştirme çabalarına başladılar.1989'da Grobe, uluslararası bir bilişim hemşiresinin grubu tarafından geliştirilen bir dizi HB yeterliliğini sundu. Bu proje için Grobe yeterliliği; yeterli bir bilgi, yargı, beceri veya güç miktarı olarak tanımladı. Fakat bunların ne için yeterli olduğu belirtmemiştir (14).

Yeterlilik basitçe davranış, bilgi, beceri ve / veya kapasitedir (16). Bilişim yeterliliği “hemşirelik bilişim faaliyetlerinin performansında bilgi, beceri ve tutumların entegrasyonu” olarak tanımlanmıştır (36).Hemşirelik alanında çalışan eğitimciler, hemşirelerin bilişim yetkinliklerini belirleme ihtiyacı ile karşı karşıyadırlar. Bu ihtiyacın büyük kısmı, hasta bakımda bilgi sistemlerinin ve teknolojinin kullanılmasının artmasının sonucunda ortaya çıkmıştır (59).

Klinik sağlık bilişim teknolojisi kullanan en büyük grup hemşirelerdir, temel bilgisayar becerileri ve bilgi okuryazarlığı da dahil olmak üzere, elektronik tıbbi kayıt için gerekli minimum teknik yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir (60).Tüm sağlık çalışanlarının bu alanda bilgi ve beceriye ihtiyaç duydukları düşüncesi 1974'te başlamış olsa da, şimdi benimsenmiştir (61).Ayrıca Hemşirelik dili için standart terminoloji ve bilişim rolleri hemşirelik programlarına entegre edilmelidir (62).

Yeterliklerinin belirlenmesinde yer alan organizasyonlar; Amerikan Hemşireler Birliği'ni (ANA); Amerikan Tıbbi Bilişim Derneği (AMIA); Sağlık Bilgi ve Yönetim Sistemleri Topluluğu (HIMSS); Hemşirelik Ulusal Birliği (NLN); ve Teknoloji Enformatik Rehberlik Eğitim Reformu (TIGER)'dir. Hemşirelik, bilgisayar okuryazarlığı ve bilişim yetkinliklerinin ana hatlarını çizmede ilerleme kaydetmiştir ancak çoğu hemşirelik literatürü, eğitim ortamındaki uygulamalara odaklanmaktadır (32).

ANA 2010, hemşirelik yeterliliği uygulamasının tanımlanabileceğini, ölçülebileceğinin ve değerlendirilebileceğine inanmaktadır(15). ANA 2001 tüm hemşireler için bilişim yetkinliğinin önemi, ifade edilmiştir. Bilişim yeterliliğini üç genel kategoriye ayırmıştır: bilgisayar okuryazarlığı becerileri, bilgi okuryazarlığı becerileri ve genel bilişim yetkinliği (16).

Yetkinlikler, ANA Hemşirelik Bilişim Kapsamı ve Uygulama Standartları'na ANA 2008 dayanarak ve hemşirelik pozisyonu tanımlarına dahil edildi (20). Uygulama ifadesinin kapsamı, hemşirelik bilişimiyle ilgili “kim”, “ne”, “ne zaman”, “nerede”, “nasıl” ve “neden” sorularının cevaplarını vermektedir (33). Hemşirelik Bilişimi Standartları Standart içeriği, her uygulama için profesyonel ve performans standardını sunar. Uygulama standartları, hemşirelik sürecinin HB uygulamasına dahil edilmesini yansıtırken, mesleki performans standartları eğitim, mesleki uygulama değerlendirmesi, uygulama kalitesi, meslektaşlık, işbirliği, etik, araştırma, kaynak kullanımı, savunuculuk ve liderlik konularını ele almaktadır. Her bir standart için eşlik eden ölçüm kriterleri, standartları karşılamak için gerekli olan beklenen bilgi, beceri ve yetenekler hakkında daha fazla ayrıntı sağlar (32,33).

Teknoloji Enformatik Rehberlik Eğitim Reformu(TIGER),2006 yılında hemşirelik topluluğunda bir taban girişimi olarak başladı ve hemşirelerin, hasta güvenliğini desteklemek ve yüksek kaliteli bakım sunmak için uygulama ve eğitimde bilişim vizyonunu getirdi. TIGER Bilişim Yeterlilikleri İşbirliği (TICC)tüm hemşireler ve mezun olan hemşirelik öğrencileri için bilişim önerilerini geliştirmek üzere oluşturulmuştur. Hemşirelik bilişim eğitimi, araştırma ve uygulama gruplarının literatür ve araştırmalarının kapsamlı bir gözden geçirmesini takiben, üç bölümden oluşan TIGER Hemşirelik Bilişim Yetkinlikleri Modeli geliştirilmiştir(40)

- 1) Temel Bilgisayar Yeterlilikleri
- 2) Bilgi Okuryazarlığı
- 3) Bilgi Yönetimi( (elektronik sağlık kaydını da içerir) (40)

Yetkinlik Kategorileri Yazarları, HB yeterlilik kategorilerini kabul etmez. Bazıları ise sadece bilgisayar okuryazarlığı becerilerini vurgulamaktadır (36). Temel bilgisayar yetkinliği, hemşirelik bilişim becerileri ve bilgisini ve bilgisayarları güvenli bir şekilde kullanabilmeyi, açma ve kapama anahtarının, temel yazılım uygulamalarının kullanma ve İnternet gibi temel işlemlere aşina olmak anlamına gelir. Buna karar verme, bilgi yönetimi konusunda bilişim bilgisi eklendi (62). Gelişmiş hemşirelik bilişim yeterliliği hem bilgi okuryazarlığı hem de bilgi yönetimi yetkinliğini kapsar. Öncelikle bilgi yönetimindeki dijital verilerin, mobil sistemlerde e-sağlık çözümlerinin ve sağlık teknolojisi cihazlarının gereksinimleri belirlediği bilgi yönetimindeki sürekli değişikliklere dikkat edilmelidir (63).

**Bilgisayar yeterliliği**, hemşirelik bakımını geliştiren teknolojiye aktif bir cevabı temsil eder, hemşirelik uygulamaları için önemlidir (64). Bilgisayar yeterliliği, bilgisayar araçlarını kullanmak için psikomotor becerileri içerir ve yatak başı hasta bakımı için temel donanım ve yazılım işlevselliği bilgisi gereklidir (65). Temel bilgisayar alanında, geniş ve önerilen yeterliliklerin değişken miktarı listelenmiştir. Bazı yeterlilikler şunları içerir: donanım ve yazılımı anlama, çeşitli elektronik iletişim biçimlerini anlama (e-posta gönderme, anında mesajlaşma, bloglama), güvenlik ve işletim sistemlerini anlama, İnternet vs. (17)

**Bilgi okuryazarlığı**; bireylerin “bilginin ne zaman gerekli olduğunun farkına varabilmesi ve ihtiyaç duyulan bilgiyi etkin bir şekilde bulma, değerlendirme ve kullanma becerisine sahip olmalarını” gerektiren bir takım yeteneklerdir Amerika Kütüphaneleri Derneği, Hemşirelik için Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlik Standartları tamamlanmış (66,67) . Bilgi okuryazarı bir bireyden bilgiye gereksinim duyduğunda bunu hissetmesi, bilgi gereksinimini tamamlayabilmesi, gereksinim duyduğu bilgiye ulaşması, elde ettiği bilgiyi değerlendirmesi ve etkili olarak kullanabilmesi beklenmektedir (68).

**Bilgi yönetimi**; hasta bakımında, politika ve prosedürlerin anlaşılması, verilerin kullanılması, dokümantasyonu desteklemek, veri bütünlüğünü, gizliliği ve güvenliği

sağlamak için sağlık bilgi sistemlerinin önemini anlamayı ve kullanabilme becerilerini kapsamaktadır. Bilgi yönetimi becerisi, hasta güvenliğini ve kalitesini iyileştirmede bilgi sisteminin değerini ifade etmedir (17, 49).

Klinik Bilgi Yönetimi Yeterlikleri oluşturulması aşağıdaki süreç gibidir.

- 1) Veri toplanması
- 2) Verilerin işlenmesi.
- 3) İşlenen verileri enformasyon veya bilgi olarak sunmak ve iletmek.

Her ne kadar ANA ve TIGER bilişim yetkinlikler oluşturmuş olsa da hastane ve klinik ortamda bilişim yeterlilik performanslarını değerlendirmek için eğitim stratejilerine ihtiyaç vardır (20). Schleyer ve ark. bir hastane ortamında istenilen bilişim yeterlilik performansına ve değerlendirmesine eğitimini nasıl entegre ettiklerini paylaştılar (65). AACN (Amerikan Hemşirelik Yüksek Okulları Birliği), hemşirelerin teknik beceriler, bilgisayar kullanımı, monitörler, veri toplama cihazları ve hasta bakımı müdahaleleri için diğer teknolojik desteklerin uygulanması gibi hasta bakım teknolojilerinin uygulanmasını içeren yeterliliğe sahip olduğunu vurgulamaktadır (69).

Hemşirelik bilişimi büyüyen bir alandır. Hemşireler olarak, sürekli değişen ve zorlayıcı uygulama durumlarıyla karşı karşıyayız. HB yetkinlik, klinik karar verme becerilerimizi güçlendirmeyi vaat etmektedir. Her ne kadar yeni teknoloji bir takım zorluklar getirse de, hemşirelik bilişim uygulamalarını geliştirecektir. Hasta bilgilerine daha hızlı erişebilir, genel verimliliğimizi artırabilir ve olası hatalarda azalttığını görebilir (1).

#### **4.2.5.1.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Ölçüm Araçları**

Çok sayıda bilişim yeterliliği aracı kullanılmasına rağmen, nispeten az sayıda araştırma raporu, araçların güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemek için psikometrik veriler sağlamaktadır. Bilgisayar yeterliliği ve bilgi okuryazarlığı ile ilgili konular uzun zamandır araştırmacılar tarafından tanımlanmıştır, kullanılan ölçeklerin

geçerliliğine çok az dikkat edilmiştir (60). Ayrıca araştırmacıların, bilişim becerilerini belirlemek için kullandıkları araçlar ya evet/hayır soru ile ölçülür ya da sadece hemşirelerin sahip olması gereken yetkinlikleri adlandırmaktadır (70).

Staggers, Gassert ve Curran'ın Bilişim yetkinlikleri çalışması en çok tanınan ve muhtemelen geniş çapta alıntılanmıştır (17). Staggers ve arkadaşları, eğitim hazırlığı ve uzmanlığına dayalı olarak bilişim yeteneklerini, becerilerini, bilgilerini ve yeteneklerini tanımlamışlardır. Amerikan Hemşireler Derneği Hemşirelik(2001) Bilişim Uygulamaları için Kapsam ve Standartları belirlemiştir (35).

Bu standartlar dahilinde bilgisayar okuryazarlığı becerileri, bilgi okuryazarlığı becerileri ve genel bilişim yetkinliklerini; acemi, başlangıç, yetkin, uzman ve ileri düzeyde uzman olmak üzere dört uygulama düzeyinde tanımlayan bir Delphi çalışmasının sonucunu yayınladılar (36).

Yoon ve arkadaşları (2009) Staggers ve arkadaşlarının ölçeğine ek öğeler ekleyerek 30 soruluk Hemşirelik Bilişim Yeterlik Ölçeğinin Öz-Değerlendirme (SANICS) geliştirdi(71).

TIGER, Hemşirelik Bilişim yeterliklerini üç alanda listelemiştir: temel bilgisayar becerileri, bilgi okuryazarlığı ve klinik bilgi yönetimi, ancak bu yetkinlikleri değerlendirme amacıyla kullanılacak bir araç haline getirmemiştir. Kathleen M. Hunter ve Ark. Öğrenciler ve öğretim üyeleri için geçerli ve güvenilir HB uzmanlık öz değerlendirme çevrimiçi aracı geliştirme amacı ile bazı revizyonlar yaparak TIGER tabanlı Değerlendirme (TANIC) modelini içerik geçerliliği, iç tutarlılık güvenilirliği ve faktör analizi hesapladılar (14).

Schleyer, Burch ve Schoessler hemşireleri beş kategoriye ayırmıştır: Her kategori, hemşirelerin uygulama sırasında yapabilmeleri gereken bilişimsel yetkinliklerden oluşmaktadır. Bu beş seviye ölçüm aracı, Stagger'ın ANA'nın 2001 Kapsamı ve Hemşirelik Bilişim Uygulamaları Standartları'na sahip acemi, başlangıç, yetkin, uzman ve ileri düzeyde dört seviye ölçüm aracıyla entegre edilmiştir (65).

Kaminski, öz değerlendirme aracı hemşirelerin bilişim yeterlilik seviyelerini değerlendirmek için 3 gruba alt kategorilere ayrılmış bir öz değerlendirme aracı oluşturmuştur: Teknik yeterlilik, Yararlılık Yetkinlik ve Liderlik yetkinliği Kategorinin her birine, farklı beceriler belirledi. Örneğin, teknik yeterliliğe, Kaminski, kelime işlem, klavye ve elektronik tablolar gibi 17 bilgisayar uygulamasını seçti (70) .

Sağlık Hizmetlerinde Bilgisayarlara Yönelik Tutumlar İçin Ön Test (PATCH) Kaminski tarafından 1996 yılında geliştirilip ve 2007 yılında 2.Sürümü yayınlanmıştır. Çeşitli bilgisayar becerileri ile ilgili tutumlar online olarak ölçülür. PATCH Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğini değerlendirmek için Türk hemşireler (n = 200) yapıldı (72).

#### **4.2.6. Hemşirelik Bilişiminin Dünyada ve Türkiye’de Eğitimi**

Sağlık bilgi teknolojisinde ki değişiklikler hemşirelik eğitiminin müfredatı ile bilişim kuramı ve uygulama yetkinlikleri arasında uyumu açısından ihtiyaç doğurmuştur (64). Hemşire eğitimcilerini ve öğrencilerini günümüzün bilgi temelli çalışma hayatına hazırlayabilmek için hem bilişim hem de bilgisayar teknolojisine aşına olmalarının sağlanması gerekmektedir (63).

Dünyada birçok ülkede bilişim alanında lisans ve lisansüstü düzeyde programlar yürütülmektedir. Günümüzde hemşirelik fakültelerinde lisans düzeyindeki öğrencilere temel bilgi teknolojileri, bilgisayar kullanımı ve hemşirelik bilişim konularında eğitimler verilmektedir (64). Hemşirelik bilişiminin bir bilim alanı olarak gelişmesine rağmen, hemşire eğitmenlerin araştırmanın odağı nadiren olmuştur. Bununla birlikte, müfredat ve hemşirelerin yeterlilik listelerini derlemek için çok çaba harcanmıştır (63).

1970’lerde “Hemşirelik Tanılarının oluşturulmasının ardından, 1988 yılında hemşireliğe yönelik ilk KKDS olan Hemşirelik Minimum Bilgi Seti (Nursing Minimum Data Set=NMDs) oluşturuldu. Hemşirelik girişimleri ve hasta sonuçlarını içeren bu set hemşirelik bilişiminin ilk aşamasıydı Ardından 1993’te hemşirelik yönetimine yönelik Hemşirelik Yönetimi Minimum Bilgi Seti (Nursing Management Minimum Data Set=NMMDS) oluşturuldu (25).



Ülkeler arasında hemşirelik eğitim programlarının süresi, yeri müfredat içeriği ve kullanılan terimler ülkeye bağlı olarak farklılık göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda'nın ön lisans ve lisans baccalaureate kullanmaktadırlar. Dünyada geçerli olan baccalaureate (BSN) nursing programı uygulayan Amerikan Hemşirelik Yüksek Okulları Birliği AACN'nin 2008 yılında hemşirelik lisans eğitiminin kılavuzunda, bilişimi "temel unsur" olarak kabul etmiştir (71). Bilişim alanındaki hemşirelerin resmi eğitim programlarının geliştirilmesine ek olarak, ulusal ve uluslararası alanda hemşirelik bilişim uzmanlığı gelişmeye devam etmiştir. Ulusal Hemşirelik Birliği, bilişim yetkinliklerini geliştiren ve bilgi teknolojilerinin yetkin kullanımını sağlayan yenilikçi eğitim programlarının geliştirilmesi için çağrıda bulundu (73).

Dünyada "Hemşirelik Bilişiminin gelişimine katkı sağlamak amacıyla, iki yıl ara ile hemşirelik bilişimi kongreleri düzenlenmekte ve hemşire bilişimciler, bilişim ile ilgilenen tüm disiplinlere hemşirelik bilişimi alanındaki gelişmelerin paylaşıldığı bir network ortamı sunulmaktadır (74).

Hemşirelik bilişim yetkinliklerini geliştirmeye yönelik ilk girişimler arasında, 2004 TIGER Zirvesinde eğitim için çeşitli önerilerde bulundu. Önerileri arasında lisans ve lisansüstü dahil olmak üzere her düzey hemşirenin bilişim yeterliliğini geliştirilmesi ve entegrasyonunu incelemek amacıyla eğitim komitesi kurmak, bilişim uzmanlık programları geliştirmek ve hemşirelik eğitmenleri arasında bilgi tabanındaki temel ve değişiklik bilgisini değerlendirmektir. Ayrıca sürekli değişen sağlık teknolojisi nedeniyle hemşirelik eğitiminin artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu, görev tanımı, hemşirelik bilişiminin kapsamını ve bunun etkilerini gözden geçirmek olan IMIA-NI Eğitim Çalışma Grubunun hemşirelik eğitimi hedefleri ve eylemleri arasındadır (63).

IMIA NI SIG eğitim programlarını geliştirmek ve hemşirelik programını gelecek kuşakları hazırlamak ve hemşirelik müfredatına dahil etmek için akademik alanda çalışmaktadırlar. IMIA NI SIG üyelerinden, hemşirelik bilişim programlarının Tablo 4.2.6.1'de sunulduğu gibi birçok ülkede öğretildiğini görülmektedir (47).

**Tablo 4.2.6.1.** Hemşirelik müfredatında hemşirelik bilişiminin bulunan IMIA NI SIG üye ülkeleri.

| Eğitim programları | Ülke   |
|--------------------|--|
| Lisans             | Avusturalya, Brazilya ,İngiltere, Finlandiya ,Hollanda Slovenya,Kore,İsveç.Amerka  |
| Sertifika          | Avusturalya,Brazilya,Almanya ,Norveç,Kore  |
| Master             | Avusturalya ,Belçika, Brezilya ,Finlandiya ,Almanya, Norveç, İsveç, Kore,, Amerika |
| Doktora            | Avusturalya,Brazilya Finlandiya,Kore,Isveç,Amerika                                 |

Türkiye’de bu kavram henüz tam olarak hak ettiği yerde değildir. Türkiye’de 1990 yılında, Akdeniz Üniversitesi ilk Tıp Bilişimi Yüksek Lisans Programı başlatıldı. 2005 yılında ilk Kongre ve Panel yapıldı. - 2009 yılında Tıp Bilişimi Kongresi kapsamında Hemşirelik paneli şeklinde yürütüldü (75).Sağlık Bakanlığı bünyesinde de HIMSS 2017 Türkiye EMRAM Eğitim Konferansı ve Sağlık Bilişim Fuarı düzenlendi.

Türkiye’de bazı hemşirelik okullarındaki lisans programları içinde “Bilgi Teknolojileri” ya da “Bilgisayar” adı altında dersler ile temel bilgisayar kullanım becerisine yönelik dersler yürütülmektedir (76). Ülkemizde bu alana özgü yüksek lisans ile doktora programı bulunmamaktadır. Ancak bilişim ile ilgili dersler bazı hemşirelik lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının içerisinde yer almaktadır (77). İstanbul Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Bölümü lisans ve lisansüstü müfredat programlarında “Hemşirelik Bilişimi” dersleri bulunmaktadır. Ayrıca Akdeniz Sağlık Bilişim Sistemleri Kapsamında Hemşirelik Bilişiminin Kullanımı 185 Üniversitesi “Biyostatistik ve Tıp Bilişimi” bölümünün yüksek lisans programına hemşirelik bölümü mezunları kabul edilmektedir (76).

Uluslararası etkileşimlerin hemşirelik bilişimine olan olumlu ve hızlandırıcı etkisi, alanında uzman hemşire eğitmen sayısının artması, tıp bilişimi kuruluşlarının lisansüstü programlarını desteklemesi hemşirelik bilişimi eğitiminin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır (77).

## **5.MATERYAL VE METOT**

### **5.1.Araştırmanın Amacı**

Araştırma pediatri hemşirelerinin hemşirelik bilişim yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

### **5.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi**

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde çalışan pediatri hemşireleri oluşturmaktadır. Ülkemizde ve İstanbul da pediatri servislerinde kaç hemşire çalıştığına ilişkin resmi bir veriye ulaşılamamıştır. Bu nedenle İstanbul ilinde pediatri kliniği bulunan tüm kurumlar ile görüşme yapılmış ve pediatri hemşiresi olarak çalışan sayıları sözel olarak alınmıştır. Bu ifadelere dayanılarak İstanbul ilinde toplam 1630 hemşirenin pediatri kliniklerinde hizmet verdiği belirlenmiştir. Bu sayı evren olarak kabul edilmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde 0,5'lik hata payı ile hesaplama yapılmıştır(78). Örneklem büyüklüğü,  $N t^2 p q / d^2(N-1) + t^2 p q$  formülü ile hesaplanarak 316 olarak belirlenmiştir.

### **5.3.Araştırmanın Etik Yönü**

Medipol Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınan etik kurul onayı (Ek-2 ), araştırmanın ön projesi ve araştırmanın konu, amaç ve yöntemi ile ilgili bilgi veren bir dilekçe ile Medipol Üniversitesi'ne başvuruda bulunulmuş, üniversitenin yazılı izin ve onayından sonra çalışmaya başlanmıştır. Araştırma online form doldurma şeklinde yapılmış katılımcı anketlerinin ilk sayfasına araştırma ile ilgili açıklama yapılmıştır.

### **5.4. Araştırmanın Sınırlılıkları:**

Araştırma İstanbul İlinde bulunan üniversite, özel ve devlet hastanelerinde pediatri hemşiresi olarak çalışanlar ile sınırlıdır.

## **5.5. Veri Toplama Araçları**

Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırmada veri toplama Aracı olarak kullanılan anket, literatür taraması (12,13,14,15,17,42,43,46,48,53,86) yapılarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Veri toplama araçları iki bölümden oluşmaktadır.

1.Sosyo Demografik Özellikler

2.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Anketinden oluşmaktadır.

### **5.5.1.Sosyo-Demografik Özellikler Anketi(EK-1)**

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini ve çalışma deneyimlerini belirlemeye yönelik; pediatri hemşiresinin yaşı, eğitim durumu, çalışılan hastane, mesleki çalışma süresi, çalıştığı kurumdaki görevi, hemşirelik bilişimi hakkında eğitim durumu ile ilgili 8 sorudan oluşmaktadır.

### **5.5.2.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Anketi(EK-2)**

Hemşirelik Bilişim Yeterlilik anketi araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda, Teknoloji Enformatik Rehberlik Eğitim Reformu (TIGER) Hemşirelik Bilişim Yetkinlikleri Modeli ve Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) Bilişim Uygulamaları için Kapsam ve Standartlarından yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmacının ve birlikte çalıştığı hemşirelerin kendi kurumlarındaki hastane bilgi sistemleri kullanım deneyimlerinden anket formlarının oluşturulmasında yararlanılmıştır.

Oluşturulan anket ( Ek-1) üç bölümden oluşmaktadır; temel bilgisayar (41 soru), bilgi okuryazarlığı (27 soru),hemşirelik bilişim sistemleri yönetimi (28 soru ) evet/hayır şeklinde yanıtlanabilecek toplam 96 sorudan oluşmaktadır. Soruların tamamı Kendimi Yeterli Buluyorum – Kendimi Yeterli Bulmuyorum şeklinde yanıtlanmaktadır. Tablo 5.5.2.1-2-3 de anket sorularının hangi bilgi alanını içerdiğine ilişkin bilgi paylaşılmıştır.

**Tablo 5.5.2.1: Temel Bilgisayar Yeterlilikleri**

| <b>İçerik Kategorisi</b> | <b>Anket soru numaraları</b> |
|--------------------------|------------------------------|
| Donanım                  | 1-1. soru                    |
| Yazılım                  | 2-2. soru                    |
| Araç                     | 15-18. sorular               |
| Gündelik Yaşamda (BİT)   | 29-29. soru                  |
| Hukuk                    | 31-31. soru                  |
| İşletim Sistemi          | 3-13. sorular                |
| Dosya Yönetimi           | 21-28. sorular               |
| İnternet                 | 14-14. soru                  |
| Güvenlik Hususları       | 30-30. soru                  |
| Tarayıcıyı Kullanma      | 20-20. soru                  |
| e-postayı kullanma       | 32-39. sorular               |
| e-posta Yönetimi         | 40-41. sorular               |

**Tablo 5.5.2.2. Bilgi Okuryazarlığı Yeterlilikleri**

| <b>İçerik Kategorisi</b>  | <b>Anket soru numaraları</b> |
|---|------------------------------|
| Gerekli olan bilginin kapsamını belirleme                           | 42-47. sorular               |
| Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme | 48-53. sorular               |
| Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirebilme               | 54-61. sorular               |
| Değerlendirilen bilgiyi kullanma                                    | 62-64. sorular               |
| Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi bilme                  | 65-68. sorular               |

**Tablo 5.5.2.3.Hemşirelik Bilgi Sistemleri Yönetim Yetkinlikleri**

| <b>İçerik Kategorisi</b>       | <b>Anket soru numaraları</b> |
|--------------------------------|------------------------------|
| Hastanın verilerine ulaşabilme | 69-73. sorular               |
| Hemşirelik Yönetiminde         | 87-94.sorular                |
| Hemşirelik uygulamalarında     | 76-86 .sorular               |
| İlaç yönetiminde               | 74-75. sorular               |
| Hemşirelik Eğitiminde          | 95-96 .sorular               |
| Klinik karar desteği           | 76-76. soru                  |

### **5.5.3 Verilerin Toplanması**

#### **5.5.3.1 Pilot Uygulama**

Google docs web tabanlı çevrim içi office paketi ile web tabanlı ön anket soruları oluşturulup 10 pediatri hemşiresinin bunları yanıtlaması ve geri bildirimde bulunması istenmiştir. Onlardan gelen geri bildirimler sonrası; bilgisayar yeterlilik anketinden 8 soru Türkçe anlaşılabilirlik açısından düzeltilmiştir.

#### **5.5.3.2. Uygulama**

Google docs web tabanlı office programı ile hazırlanan anket sorularının URL uzantısını pediatri de çalışan hemşirelere, sorumlu hemşirelere mail, akıllı telefonda kullanılan yazışma programı ve sosyal medya araçları ile gönderildi. Her katılımcının cevaplama hakkı bir defa olmak üzere kısıtlandı. Hemşireler çalışmaya katılmayı elektronik onay sonrası, bireysel olarak link üzerinden soruları yanıtladılar. Gelen anketler değerlendirmeye alındı. 19,12.2017 tarihinde veri toplanmaya başlanmış, 17.07.2018 tarihinde 316 hemşire sayısına ulaşılmıştır.

## 5.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Anket sorularının değerlendirilmesinde demografik veriler yüzdelik olarak bırakılmış yeterlilik sorularında Kendimi Yeterli Buluyorum yanıtı için 1, Kendimi Yeterli Bulmuyorum yanıtı için 0 puanı atanmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler İ.. Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 21 paket programında tanımlayıcı istatistikler kullanılarak değerlendirildi. Verilerin analizinde sayısal ve yüzdelik dağılımlar, ortalamalar kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık değeri  $p < 0.05$  olarak kabul edildi. Kişisel bilgiler ile beceri düzeyleri karşılaştırmasında t testi ve anova testi yapıldı. Buna göre X (ortalama) puanlar 1'e yaklaştıka ifadeye katılım artıyor demektir.

## 6.BULGULAR

### 6.1. Örneklem Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bulguların sunulmasında öncelikle örnekleme oluşturan Pediatri Hemşirelerinin çeşitli demografik özelliklerine ilişkin yüzde ve frekans tabloları yapılarak başlanmıştır. Demografik özellikler olarak cinsiyet, yaş aralığı, meslekte toplam çalışma yılı, eğitim düzeyi, klinikteki çalışma süresi, çalışma pozisyonu, çalıştığı kurum durumu gibi özellikler seçilmiştir. Örneklem olarak seçilen pediatri hemşiresi grubunun genel görüntüsü Tablo 6.1. de verilmiştir.

**Tablo.6.1. Pediatri Hemşirelerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı**

|   |                                    | n   | %    |
|---|------------------------------------|-----|------|
| <b>Cinsiyet</b>   | Kadın                              | 289 | 91,5 |
|   | Erkek                              | 27  | 8,5  |
| <b>Yaş</b>  | 30 yaşından küçük                  | 160 | 51,1 |
|   | 30-39 yaşında                      | 127 | 40,6 |
|   | 40 ve daha büyük                   | 26  | 8,3  |
| <b>Meslekte toplam çalışma süresi</b>                   | 3 yıl ve daha az                   | 95  | 30,1 |
|   | 4-6 yıl                            | 52  | 16,5 |
|   | 7-9 yıl                            | 68  | 21,5 |
|   | 10-15 yıl                          | 54  | 17,1 |
|   | 16 yıl ve daha fazla               | 47  | 14,9 |
| <b>Eğitim düzeyi</b>                                    | Lise                               | 35  | 11,1 |
|   | Ön lisans                          | 24  | 7,6  |
|   | Lisans                             | 209 | 66,1 |
|   | Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) | 48  | 15,2 |
| <b>Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi</b> | 3 yıl ve daha az                   | 148 | 47,1 |
|   | 4-6 yıl                            | 99  | 31,5 |
|   | 7-9 yıl                            | 45  | 14,3 |
|   | 10 yıl ve daha fazla               | 22  | 7,0  |



**Tablo.6.1.Pediatri Hemşirelerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı-DEVAMI**

|                          |                            |     |      |
|--------------------------|----------------------------|-----|------|
| <b>Çalışma pozisyonu</b> | Servis Hemşiresi           | 133 | 42,1 |
|                          | Sorumlu/Yönetici Hemşire   | 31  | 9,8  |
|                          | Poliklinik Hemşiresi       | 12  | 3,8  |
|                          | Yoğun bakım hemşiresi      | 114 | 36,1 |
|                          | Diğer                      | 26  | 8,2  |
| <b>Çalışılan kurum</b>   | Devlet Hastanesi           | 44  | 13,9 |
|                          | Özel Hastane               | 33  | 10,4 |
|                          | Eğitim Araştırma hastanesi | 183 | 57,9 |
|                          | Üniversite Hastanesi       | 49  | 15,5 |
|                          | Diğer                      | 7   | 2,2  |

Katılımcıların çoğunluğunu %91,5 oranla kadınlardan ve %8,5oranla erkeklerden oluşmaktadır. 30 yaşından küçük oranının %51,1, 30-39 yaş arası oran % 40,6 40 ve daha büyük %8,3 tür. Katılımcıların eğitim düzeylerinde en yüksek %66,1 ile lisans düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerinin %42,1 oranla en çok pediatri servis hemşiresi olarak ve % 57,9 Eğitim Araştırma Hastanelerinde çalıştığı görülmüştür. Katılımcıların çalışma yılları 10,7'sinin 0-1 yıl, %30,3'ünün 1-5 yıl, %31,3'ünün 6-10 yıl,%27,5'inin 11 yıl ve üstü çalıştığı ve mevcut çalıştığı pediatri birimlerinde çalışma yılının %49,6'sinin 2-5 yıl arası olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelik bilşimi ile ilgili %48,1' inin eğitimi aldığı ,%51,9'ünün eğitim almadığı ve eğitim alanlarının 67,1'inin hizmet içi eğitim olarak aldığı saptanmıştır.

**Tablo.6.2. Hemşirelik Bilşimi Eğitimi İle İlgili Bilgiler**

| <b>Hemşirelik bilşimi ile ilgili</b> |   | <b>n</b> | <b>%</b> |
|--------------------------------------|---|----------|----------|
| <b>Eğitim alma durumu</b>            | Alan                                    | 152      | 48,1     |
|                                      | Almayan                                 | 164      | 51,9     |
| <b>Eğitim aldığı program türü</b>    | Hizmet içi eğitim                       | 102      | 67,1     |
|                                      | Sertifika programı/Kurs/Seminer         | 17       | 11,2     |
|                                      | Sempozyum/Kongre                        | 17       | 11,2     |
|                                      | Klinik Oryantasyon                      | 16       | 10,5     |
|                                      | Örgün eğitim (lisans, Yüksek lisans vb) | 0        | 0        |

Hemşirelik bilişimi eğitimi alan pediatri hemşiresinin oranı %48,1 'dir. Bu oranın % 67' i oranla hizmet içi eğitim, %11,2 sertifika programı ve sempozyum, %10,5 klinik oryantasyon şeklinde eğitim almıştır. Araştırma sorularını yanıtlayan hiçbir hemşire meslek eğitimi sırasında hemşirelik bilişimi eğitimi almamıştır.

## **6.2. Örneklemin Yeterlilik Sorularının Analizi**

Araştırmanın bu bölümünde, anketlerden elde edilen verilerin analizine araştırma bulguları derlenirken ilk olarak; Pediatri hemşirelerinin Bilgisayar becerileri yeterliliği, Bilgi Okuryazarlığın Yeterliliği, Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı tabloları her bir ölçek alt boyutunda bulunan maddelerin ortalama ve standart sapma değerleri tüm maddeler için hesaplanmıştır. Ardından Yeterlilik Düzeyleri oranları ve Yeterlilik Düzeyleri her bir yeterlilik ölçeği alt boyutlarını etkileyebilecek olan demografik faktörlere göre her madde için fark analizleri yapılmıştır. Böylece bilişim yeterliliklerin geliştirilmesinde, demografik özelliklerinin etkisi ortaya çıkartmak amaçlanmıştır.

**Tablo.6.3. Pediatri Hemşirelerinin Temel Bilgisayar Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı**

|   | Hayır |      | Evet |      | X    | ss   |
|---|-------|------|------|------|------|------|
|   | n     | %    | n    | %    |      |      |
| Bilgisayar donanım birimlerini bilme  | 76    | 24,1 | 239  | 75,8 | 0,76 | 0,43 |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanılarak güvenli bir şekilde oturumu açabilme | 4     | 1,2  | 308  | 98,7 | 0,99 | 0,11 |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma   | 2     | 0,6  | 311  | 99,3 | 0,99 | 0,08 |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma   | 4     | 1,2  | 308  | 98,7 | 0,99 | 0,11 |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme   | 37    | 11,7 | 279  | 88,2 | 0,88 | 0,32 |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme   | 19    | 6,0  | 295  | 93,9 | 0,94 | 0,24 |
| Masaüstü simgelerini oluşturabilme  | 46    | 14,6 | 269  | 85,4 | 0,85 | 0,35 |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma  | 69    | 21,9 | 245  | 78,0 | 0,78 | 0,41 |
| Veriye ulaşmak için web arama motorunu kullanma   | 14    | 4,4  | 302  | 95,5 | 0,96 | 0,21 |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma  | 57    | 18,0 | 259  | 81,9 | 0,82 | 0,39 |
| Bir köprüyü etkinleştirme   | 162   | 51,4 | 153  | 48,5 | 0,49 | 0,50 |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme                                       | 42    | 13,3 | 273  | 86,6 | 0,87 | 0,34 |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma   | 10    | 3,2  | 298  | 96,7 | 0,97 | 0,18 |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırma                          | 13    | 4,1  | 297  | 95,8 | 0,96 | 0,20 |
| Bir uygulamayı açma   | 2     | 0,6  | 312  | 99,3 | 0,99 | 0,08 |
| Bir dosyayı açıp kapama   | 3     | 0,9  | 311  | 99,0 | 0,99 | 0,10 |
| Yeni bir dosya oluşturma  | 9     | 2,8  | 303  | 97,1 | 0,97 | 0,17 |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma  | 9     | 2,8  | 304  | 97,1 | 0,97 | 0,17 |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma   | 7     | 2,2  | 308  | 97,7 | 0,98 | 0,15 |
| Dosyaları sıralama  | 23    | 7,3  | 290  | 92,6 | 0,93 | 0,26 |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma  | 18    | 5,7  | 296  | 94,2 | 0,94 | 0,23 |
| Bir metni düzenlerken, uygun programı (Word,excel,power pointv.s) kullanma                              | 34    | 10,7 | 282  | 89,2 | 0,89 | 0,31 |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme  | 43    | 13,6 | 273  | 86,3 | 0,86 | 0,34 |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme                              | 24    | 7,5  | 292  | 92,4 | 0,92 | 0,27 |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 32    | 10,1 | 284  | 89,8 | 0,90 | 0,30 |
| Araç çubuklarını görüntüleme / gizleme  | 42    | 13,2 | 274  | 86,7 | 0,87 | 0,34 |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma   | 20    | 6,3  | 296  | 93,6 | 0,94 | 0,24 |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma             | 33    | 10,4 | 283  | 89,5 | 0,90 | 0,31 |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma   | 134   | 42,4 | 182  | 57,5 | 0,58 | 0,49 |
| İnternet kullanımında etik kurallarını uygulama   | 60    | 18,9 | 256  | 81,0 | 0,81 | 0,39 |
| Gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okuma                                    | 13    | 4,1  | 303  | 95,8 | 0,96 | 0,20 |
| E-postayı gönderme  | 5     | 1,5  | 311  | 98,4 | 0,98 | 0,12 |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarını doldurma                             | 87    | 27,5 | 229  | 72,4 | 0,72 | 0,45 |
| E-postaya bir dosyayı Ekleme ve kaldırma  | 26    | 8,2  | 290  | 91,7 | 0,92 | 0,28 |
| Bir e-postanın taslaklara kaydetme  | 23    | 7,2  | 293  | 92,7 | 0,93 | 0,26 |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme   | 81    | 25,6 | 235  | 74,3 | 0,74 | 0,44 |

**Tablo.6.3.Pediatri Hemşirelerinin Temel Bilgisayar Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı – DEVAM**

|  | Hayır |      | Evet |      | X    | ss   |
|--|-------|------|------|------|------|------|
|  | n     | %    | n    | %    |      |      |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyma ve kaldırma        | 80    | 25,3 | 236  | 74,6 | 0,75 | 0,44 |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme      | 26    | 8,2  | 290  | 91,7 | 0,92 | 0,28 |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre e-posta arama | 38    | 12,0 | 278  | 87,9 | 0,88 | 0,33 |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme     | 36    | 11,3 | 280  | 88,6 | 0,89 | 0,32 |

Pediatri hemşirelerine bilgisayar kullanarak temel işlemleri yapabilme ile temel bilgisayar kullanımı becerilerinde kendilerini nasıl buldukları ile ilgili sorular sorulmuştur. Hemşirelerin kendilerini bilgisayarı başlatabilme, bir kullanıcı adı/parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma gibi beceriler başta olmak üzere yüksek oranda yeterli olarak ifade etmişlerdir.

**Tablo.6.4.Pediatri hemşirelerinin Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı**

|   | Hayır |      | Evet |      | X    | ss   |
|---|-------|------|------|------|------|------|
|   | n     | %    | n    | %    |      |      |
| <b>Gerekli bilginin kapsamını belirleme</b>   |       |      |      |      |      |      |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme  | 16    | 5,0  | 300  | 94,9 | 0,95 | 0,22 |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme   | 14    | 4,4  | 302  | 95,5 | 0,96 | 0,21 |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma  | 55    | 17,4 | 261  | 82,5 | 0,83 | 0,38 |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme  | 37    | 11,7 | 279  | 88,2 | 0,88 | 0,32 |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme  | 53    | 16,7 | 263  | 83,2 | 0,83 | 0,37 |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme  | 56    | 17,7 | 260  | 82,2 | 0,82 | 0,38 |
| <b>İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşma</b>  |       |      |      |      |      |      |
| Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme  | 60    | 18,9 | 256  | 81   | 0,81 | 0,39 |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)  | 85    | 26,9 | 231  | 73,1 | 0,73 | 0,44 |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme                      | 57    | 18,0 | 259  | 81,9 | 0,82 | 0,39 |
| Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma   | 83    | 26,2 | 233  | 73,7 | 0,74 | 0,44 |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma                 | 169   | 53,4 | 147  | 46,5 | 0,47 | 0,50 |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıktı için en uygun teknolojik materyali seçme                    | 35    | 11   | 281  | 88,9 | 0,89 | 0,31 |
| <b>Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |       |      |      |      |      |      |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma      | 56    | 17,7 | 260  | 82,2 | 0,82 | 0,38 |
| Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme   | 48    | 15,1 | 268  | 84,8 | 0,85 | 0,36 |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme  | 49    | 15,5 | 267  | 84,4 | 0,84 | 0,36 |
| Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme  | 56    | 17,7 | 260  | 82,2 | 0,82 | 0,38 |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?  | 48    | 15,1 | 268  | 84,8 | 0,85 | 0,36 |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme     | 66    | 20,8 | 250  | 79,1 | 0,79 | 0,41 |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme            | 71    | 22,4 | 245  | 77,5 | 0,78 | 0,42 |
| Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 74    | 23,4 | 242  | 76,5 | 0,77 | 0,42 |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>   |       |      |      |      |      |      |
| Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme  | 65    | 20,5 | 251  | 79,4 | 0,79 | 0,40 |
| Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                | 74    | 23,4 | 242  | 76,5 | 0,77 | 0,42 |
| Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                | 71    | 22,4 | 245  | 77,5 | 0,78 | 0,42 |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme  | 90    | 28,4 | 226  | 71,5 | 0,72 | 0,45 |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                               | 93    | 29,4 | 223  | 70,5 | 0,71 | 0,46 |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>  |       |      |      |      |      |      |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma   | 90    | 28,4 | 226  | 71,5 | 0,72 | 0,45 |
| Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme                                      | 64    | 20,2 | 252  | 79,7 | 0,80 | 0,40 |

Pediatri hemşirelerine bilgi okuryazarlığı konusunda kendilerini ne kadar yeterli buldukları sorulmuştur. Bilgi okuryazarlığı yeterliliğini belirleyen beceriler 5 alt kategoride toplanmıştır. Bunlar; Gerekli bilginin kapsamını belirleme, Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme, Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme, Değerlendirilen bilgiyi kullanma, Bilgiyi kullanmada etik ve yasal dzenlemeyi kabul etmedir. Tablo.6.4. den de anlaşılacağı üzere hemşireler kendilerini en yksek oranda ( %80 ve üzeri) çok; Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme, bilgiye ne kadar ihtiyaım olduğunu bilme, bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme, ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri ıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçerim verilen maddeleriyle Gerekli bilginin kapsamını belirleme ve İhtiyaım olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaş konularında yeterli olduklarını ifade etmişlerdir.

**Tablo.6.5.Pediatric Hemşirelerini Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı**

|  | Hayır |      | Evet |      | X    | ss   |
|--|-------|------|------|------|------|------|
|  | n     | %    | n    | %    |      |      |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |       |      |      |      |      |      |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 14    | 4,4  | 302  | 95,5 | 0,96 | 0,21 |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 12    | 3,8  | 304  | 96,2 | 0,96 | 0,19 |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 17    | 5,3  | 299  | 94,6 | 0,95 | 0,23 |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme  | 42    | 13,2 | 274  | 86,7 | 0,87 | 0,34 |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 67    | 21,2 | 249  | 78,8 | 0,79 | 0,41 |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma  | 71    | 22,4 | 245  | 77,5 | 0,78 | 0,42 |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 87    | 27,5 | 229  | 72,4 | 0,72 | 0,45 |
| <b>İlaç Yönetimi</b>   |       |      |      |      |      |      |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 39    | 12,3 | 277  | 87,6 | 0,88 | 0,33 |
| Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme  | 75    | 23,7 | 241  | 76,2 | 0,76 | 0,43 |
| <b>Klinik Destek Sistemlerinde</b>   |       |      |      |      |      |      |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 59    | 18,6 | 257  | 81,3 | 0,81 | 0,39 |
| <b>Hemşirelik Uygulamalarında</b>  |       |      |      |      |      |      |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 51    | 16,1 | 265  | 83,8 | 0,84 | 0,37 |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 66    | 20,8 | 250  | 79,1 | 0,79 | 0,41 |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme   | 103   | 32,5 | 213  | 67,4 | 0,67 | 0,47 |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma  | 91    | 28,8 | 225  | 71,2 | 0,71 | 0,45 |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma  | 79    | 25,0 | 237  | 75,0 | 0,75 | 0,43 |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma  | 113   | 35,7 | 203  | 64,2 | 0,64 | 0,48 |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma  | 112   | 35,4 | 204  | 64,5 | 0,65 | 0,48 |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim?   | 106   | 33,5 | 210  | 66,4 | 0,66 | 0,47 |
| <b>Hemşirelik Yönetiminde</b>  |       |      |      |      |      |      |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim   | 113   | 35,7 | 203  | 64,2 | 0,64 | 0,48 |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma   | 82    | 25,9 | 234  | 74,0 | 0,74 | 0,44 |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma   | 86    | 27,2 | 230  | 72,7 | 0,73 | 0,45 |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma  | 74    | 23,4 | 242  | 76,5 | 0,77 | 0,42 |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma   | 144   | 45,5 | 172  | 54,4 | 0,54 | 0,50 |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabileme  | 123   | 38,9 | 193  | 61,0 | 0,61 | 0,49 |

**Tablo.6.5.Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı –Devam**

|  | Hayır |      | Evet |      | X    | ss   |
|--|-------|------|------|------|------|------|
|  | n     | %    | n    | %    |      |      |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme          | 107   | 33,8 | 209  | 66,1 | 0,66 | 0,47 |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma | 126   | 39,8 | 190  | 60,1 | 0,60 | 0,49 |
| <b>Hemşirelik Eğitiminde</b>   |       |      |      |      |      |      |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                        | 114   | 36,0 | 202  | 63,9 | 0,64 | 0,48 |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma  | 129   | 40,8 | 187  | 59,1 | 0,59 | 0,49 |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme          | 107   | 33,8 | 209  | 66,1 | 0,66 | 0,47 |

Hemşirelerin elektronik bilgi sistemlerini kullanmaya ilişkin becerilerinin değerlendirildiği Tablo 6.5. görüldüğü üzere en çok hastaya ilişkin bilgilere ulaşmada en az hemşirelik eğitimi ve araştırması alanlarındaki becerilerde kendilerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

**Tablo.6.6. Hemşirelerin Bilişim Yeterlilik Düzeyleri Puanları**

|  | X    | ss   | Düzye % |
|--|------|------|---------|
| <b>Temel Bilgisayar Becerileri</b>   | 0,89 | 0,14 | 88,93   |
| <b>Bilgi Okuryazarlığın Yeterliliği</b>                                    | 0,80 | 0,26 | 79,66   |
| <b>Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliği</b> | 0,77 | 0,27 | 76,72   |

Hemşirelerin Temel Bilgisayar Becerileri ortalaması 0,89 , Bilgi Okuryazarlığının Yeterliliği puan ortalaması 0,80 , Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliği ortalaması 0,77'dir. Hemşirelerin Temel Bilgisayar Becerilerinin diğer yeterlilik düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.



**Tablo.6.7. Cinsiyete Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|  | Cinsiyet |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|----------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Kadın    |      | Erkek |      | t                   | p      |
|  | X        | ss   | X     | ss   |                     |        |
| <b>Donanım</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme   | 0,75     | 0,43 | 0,81  | 0,40 | -0,711              | 0,478  |
| <b>Yazılım</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme  | 0,88     | 0,32 | 0,89  | 0,32 | -0,101              | 0,920  |
| <b>İşletim</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma    | 0,99     | 0,12 | 1,00  | 0,00 | -0,618              | 0,537  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma  | 0,99     | 0,08 | 1,00  | 0,00 | -0,435              | 0,664  |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma  | 0,99     | 0,08 | 0,92  | 0,27 | 1,307               | 0,203  |
| Masaüstü simgelerini oluşturma   | 0,85     | 0,35 | 0,85  | 0,36 | 0,032               | 0,974  |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma   | 0,78     | 0,41 | 0,74  | 0,45 | 0,517               | 0,605  |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma | 0,95     | 0,21 | 1,00  | 0,00 | -3,684              | 0,000* |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma  | 0,94     | 0,24 | 0,93  | 0,27 | 0,240               | 0,811  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma   | 0,81     | 0,39 | 0,93  | 0,27 | -2,064              | 0,046* |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme   | 0,87     | 0,34 | 0,85  | 0,36 | 0,243               | 0,808  |
| Bir uygulamayı açma  | 0,99     | 0,08 | 1,00  | 0,00 | -0,434              | 0,665  |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusunda geri yükleme  | 0,94     | 0,24 | 0,78  | 0,42 | 1,932               | 0,064  |
| <b>İnternet</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Bir köprüyü( URL uzantılı ) kurabilirim  | 0,48     | 0,50 | 0,52  | 0,51 | -0,356              | 0,722  |
| <b>Araç</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükü yazıcı listesinden değiştirme                                     | 0,87     | 0,34 | 0,85  | 0,36 | 0,236               | 0,814  |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme   | 0,88     | 0,32 | 0,67  | 0,48 | 2,285               | 0,030* |
| Bir metni düzenlerken ,uygun program(Word,excel,power) kullanma                                      | 0,90     | 0,30 | 0,81  | 0,40 | 1,085               | 0,287  |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama                           | 0,83     | 0,38 | 0,67  | 0,48 | 1,686               | 0,103  |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma  | 0,97     | 0,17 | 0,92  | 0,27 | 0,896               | 0,378  |

**Tablo.6.7. Temel Bilgisayar Yeterliliğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması – DEVAM**

|  | Cinsiyet |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|----------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Kadın    |      | Erkek |      | t                   | p      |
|  | X        | ss   | X     | ss   |                     |        |
| <b>Tarama</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma                        | 0,96     | 0,19 | 0,89  | 0,32 | 1,166               | 0,254  |
| Dosya yönetimi   |          |      |       |      |                     |        |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme                        | 0,94     | 0,24 | 0,93  | 0,27 | 0,308               | 0,758  |
| Yeni bir dosya oluşturma   | 0,98     | 0,15 | 0,92  | 0,27 | 0,970               | 0,341  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma                                   | 0,98     | 0,15 | 0,93  | 0,27 | 0,951               | 0,350  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma                    | 0,99     | 0,12 | 0,89  | 0,32 | 1,568               | 0,129  |
| Dosyaları sıralama   | 0,94     | 0,24 | 0,78  | 0,42 | 1,968               | 0,059  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma                           | 0,95     | 0,22 | 0,85  | 0,36 | 1,403               | 0,172  |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme                        | 0,91     | 0,29 | 0,81  | 0,40 | 1,175               | 0,250  |
| Bir uygulamayı açma  | 0,99     | 0,08 | 1,00  | 0,00 | -0,434              | 0,665  |
| <b>Günlük Yaşamda Kullanılması</b>                                   |          |      |       |      |                     |        |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet online bilgisayar oyunları kullanma     | 0,90     | 0,30 | 0,85  | 0,36 | 0,775               | 0,439  |
| <b>Güvenlik</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                | 0,58     | 0,49 | 0,56  | 0,51 | 0,224               | 0,823  |
| <b>Hukuk</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama             | 0,81     | 0,39 | 0,78  | 0,42 | 0,447               | 0,655  |
| E postayı kullanma   |          |      |       |      |                     |        |
| Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma | 0,97     | 0,18 | 0,89  | 0,32 | 1,223               | 0,232  |
| E-postayı gönderebilirim?  | 0,99     | 0,08 | 0,89  | 0,32 | 1,685               | 0,104  |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konuyu doldurma   | 0,72     | 0,45 | 0,74  | 0,45 | -0,195              | 0,846  |
| E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma                        | 0,93     | 0,25 | 0,78  | 0,42 | 1,846               | 0,076  |
| Bir e-postanın taslaklara kaydedetme                                 | 0,93     | 0,25 | 0,89  | 0,32 | 0,800               | 0,424  |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme                          | 0,74     | 0,44 | 0,81  | 0,40 | -0,967              | 0,341  |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma                  | 0,75     | 0,43 | 0,70  | 0,47 | 0,538               | 0,591  |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme                    | 0,93     | 0,25 | 0,78  | 0,42 | 1,846               | 0,076  |
| <b>E postayı yönetebilirim</b>                                       |          |      |       |      |                     |        |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama           | 0,89     | 0,32 | 0,81  | 0,40 | 0,905               | 0,373  |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme                   | 0,90     | 0,30 | 0,70  | 0,47 | 2,186               | 0,037* |

Temel Bilgisayar yeterliliğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması için yapılan t testine göre ; “İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanırım” ve “Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatabilirim”, “Bir uygulamayı açma” ’Sosyal ağ siteleri, İnternet online bilgisayar oyunları kullanma ifadelerine erkekler daha fazla evet yanıtı verirken, “Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme” “E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konuyu doldurma ‘’becerilerinde kadınlar daha fazla evet yanıtı vermiştir. E posta kullanma, işletim, araç kullanma yeterliliği kategorileri açısından pediatri hemşirelerinin lehine olduğunu göstermektedir(\*p<0,05 )



**Tablo.6.8. Yaşa Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|   | Yaş               |      |               |      |                  |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|-------------------|------|---------------|------|------------------|------|---------------------|--------|
|   | 30 yaşından küçük |      | 30-39 yaşında |      | 40 ve daha büyük |      |                     |        |
|   | X                 | ss   | X             | ss   | X                | ss   | F                   | p      |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme  | 0,81              | 0,39 | 0,74          | 0,44 | 0,50             | 0,51 | 6,213               | 0,002* |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma | 0,98              | 0,14 | 1,00          | 0,00 | 0,96             | 0,20 | 1,837               | 0,161  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma   | 1,00              | 0,00 | 0,99          | 0,09 | 0,96             | 0,20 | 2,755               | 0,065  |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma   | 1,00              | 0,00 | 0,98          | 0,15 | 0,96             | 0,20 | 2,347               | 0,097  |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme   | 0,89              | 0,31 | 0,88          | 0,32 | 0,85             | 0,37 | 0,257               | 0,774  |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme   | 0,94              | 0,24 | 0,94          | 0,24 | 0,96             | 0,20 | 0,126               | 0,882  |
| Masaüstü simgelerini oluşturma  | 0,90              | 0,30 | 0,84          | 0,37 | 0,62             | 0,50 | 7,535               | 0,001* |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma  | 0,83              | 0,38 | 0,76          | 0,43 | 0,54             | 0,51 | 5,743               | 0,004* |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma   | 0,96              | 0,19 | 0,94          | 0,23 | 0,96             | 0,20 | 0,268               | 0,765  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma  | 0,84              | 0,36 | 0,83          | 0,37 | 0,58             | 0,50 | 5,696               | 0,004* |
| Bir köprüyü etkinleştirme   | 0,51              | 0,50 | 0,48          | 0,50 | 0,35             | 0,49 | 1,145               | 0,320  |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yüklü yazıcı listesinden değiştirme                                 | 0,83              | 0,38 | 0,92          | 0,27 | 0,81             | 0,40 | 2,946               | 0,054  |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma   | 0,99              | 0,11 | 0,95          | 0,21 | 0,92             | 0,27 | 2,217               | 0,111  |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilirma              | 0,96              | 0,19 | 0,97          | 0,18 | 0,88             | 0,33 | 1,904               | 0,151  |
| Bir uygulamayı açma   | 1,00              | 0,00 | 0,99          | 0,09 | 0,96             | 0,20 | 2,649               | 0,072  |
| Bir dosyayı açıp kapama   | 0,99              | 0,08 | 0,99          | 0,09 | 0,96             | 0,20 | 1,242               | 0,290  |
| Yeni bir dosya oluşturma  | 0,98              | 0,14 | 0,98          | 0,15 | 0,88             | 0,33 | 3,822               | 0,023* |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma  | 0,96              | 0,19 | 0,99          | 0,09 | 0,92             | 0,27 | 2,239               | 0,108  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma   | 0,99              | 0,11 | 0,98          | 0,13 | 0,88             | 0,33 | 5,758               | 0,004* |
| Dosyaları sıralama  | 0,94              | 0,23 | 0,92          | 0,27 | 0,85             | 0,37 | 1,567               | 0,210  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma  | 0,97              | 0,18 | 0,94          | 0,24 | 0,81             | 0,40 | 5,472               | 0,005* |
| Bir metni düzenlerken ,uygun program(Word,excel,power point gibi) kullanma                        | 0,95              | 0,22 | 0,87          | 0,34 | 0,65             | 0,49 | 11,526              | 0,000* |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme  | 0,87              | 0,34 | 0,87          | 0,34 | 0,81             | 0,40 | 0,360               | 0,698  |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme                        | 0,95              | 0,22 | 0,92          | 0,27 | 0,77             | 0,43 | 5,293               | 0,005* |

**Tablo.6.8. Temel Bilgisayar Yeterliliğinin Yaşa Göre Karşılaştırılması – Devam**

|   | Yaş               |      |               |      |                  |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|-------------------|------|---------------|------|------------------|------|---------------------|--------|
|   | 30 yaşından küçük |      | 30-39 yaşında |      | 40 ve daha büyük |      |                     |        |
|   | X                 | ss   | X             | ss   | X                | ss   | F                   | p      |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama                  | 0,84              | 0,37 | 0,82          | 0,39 | 0,62             | 0,50 | 3,696               | 0,026* |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 0,93              | 0,25 | 0,89          | 0,31 | 0,73             | 0,45 | 5,085               | 0,007* |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,86              | 0,35 | 0,89          | 0,31 | 0,77             | 0,43 | 1,364               | 0,257  |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma   | 0,98              | 0,14 | 0,93          | 0,26 | 0,69             | 0,47 | 17,278              | 0,000* |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma | 0,93              | 0,25 | 0,91          | 0,29 | 0,62             | 0,50 | 12,832              | 0,000* |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                                       | 0,61              | 0,49 | 0,53          | 0,50 | 0,58             | 0,50 | 1,042               | 0,354  |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama                                    | 0,84              | 0,36 | 0,79          | 0,41 | 0,69             | 0,47 | 1,962               | 0,142  |
| Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma                        | 0,97              | 0,17 | 0,96          | 0,20 | 0,88             | 0,33 | 2,008               | 0,136  |
| E-postayı gönderebilirim?   | 1,00              | 0,00 | 0,98          | 0,15 | 0,92             | 0,27 | 4,701               | 0,010* |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma                | 0,75              | 0,43 | 0,72          | 0,45 | 0,54             | 0,51 | 2,513               | 0,083  |
| E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma   | 0,96              | 0,19 | 0,88          | 0,32 | 0,81             | 0,40 | 5,371               | 0,005* |
| Bir e-postanın taslaklara kaydetme  | 0,94              | 0,23 | 0,93          | 0,26 | 0,81             | 0,40 | 3,082               | 0,047* |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme   | 0,77              | 0,42 | 0,72          | 0,45 | 0,65             | 0,49 | 0,924               | 0,398  |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma   | 0,76              | 0,43 | 0,76          | 0,43 | 0,65             | 0,49 | 0,657               | 0,519  |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme   | 0,94              | 0,24 | 0,90          | 0,30 | 0,88             | 0,33 | 0,930               | 0,396  |
| Göndereni, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama                                 | 0,91              | 0,28 | 0,87          | 0,34 | 0,73             | 0,45 | 3,668               | 0,027* |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme  | 0,90              | 0,30 | 0,90          | 0,30 | 0,73             | 0,45 | 3,354               | 0,036* |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama                  | 0,84              | 0,37 | 0,82          | 0,39 | 0,62             | 0,50 | 3,696               | 0,026* |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 0,93              | 0,25 | 0,89          | 0,31 | 0,73             | 0,45 | 5,085               | 0,007* |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,86              | 0,35 | 0,89          | 0,31 | 0,77             | 0,43 | 1,364               | 0,257  |

Temel Bilgisayar Becerilerinin Yaş Göre Karşılaştırılmasındaki için yapılan t testine göre ; tabloda Yapılan çalışma sonucunda tabloda verilen bilgisayar becerilerinde farklı yaş grubundaki kişilerin beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ( $p<0,05$ ). Bilgisayar yeterliliği ile 30 yaşından küçük pediatri hemşireleriyle karşılaştırıldığında; “Yeni bir dosya oluşturma” , “Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma” , “ Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma” , “Bir metni düzenlerken ,uygun program (Word,excel,power potin gibi) kullanma” , “Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme” , “Belirli sürücüleri, klasörleri anti-virüs yazılımı kullanarak tarama” , Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme” , Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma” , Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları” , sohbet odaları” , online bilgisayar oyunları kullanma-postayı gönderebilirim” ,“E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma” , “Bir e-postanın taslaklara kaydetme” , “Göndereni, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama” , “ E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme sorularına daha fazla evet vermişlerdir. Donanım İşletim ,Dosya yönetimi ,Günlük Yaşamda BİT Kullanılması ,e-postayı kullanma yeterlilikleri konusunda 30 yaş altı pediatri hemşirelerinin yeterliliğin lehine olduğunu göstermektedir (\* $p<0,05$  ).

**Tablo.6.9. Eğitim Düzeyine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|  | Eğitim düzeyi |      |           |      |        |      |                                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|---------------|------|-----------|------|--------|------|------------------------------------|------|---------------------|--------|
|  | Lise          |      | Ön lisans |      | Lisans |      | Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) |      |                     |        |
|  | X             | ss   | X         | ss   | X      | ss   | X                                  | ss   | F                   | P      |
| <b>Donanım</b>   |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme   | 0,40          | 0,50 | 0,57      | 0,51 | 0,79   | 0,41 | 0,98                               | 0,14 | 16,446              | 0,000* |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma    | 1,00          | 0,00 | 0,96      | 0,20 | 0,99   | 0,12 | 1,00                               | 0,00 | 0,894               | 0,445  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma  | 0,97          | 0,17 | 0,96      | 0,20 | 1,00   | 0,00 | 1,00                               | 0,00 | 3,067               | 0,028* |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma  | 1,00          | 0,00 | 0,96      | 0,21 | 0,99   | 0,12 | 1,00                               | 0,00 | 0,930               | 0,426  |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme  | 0,83          | 0,38 | 0,75      | 0,44 | 0,89   | 0,32 | 0,98                               | 0,14 | 3,193               | 0,024* |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme  | 1,00          | 0,00 | 0,87      | 0,34 | 0,92   | 0,27 | 1,00                               | 0,00 | 2,809               | 0,040* |
| Masaüstü simgelerini oluşturma   | 0,57          | 0,50 | 0,63      | 0,49 | 0,89   | 0,31 | 1,00                               | 0,00 | 16,568              | 0,000* |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma   | 0,43          | 0,50 | 0,58      | 0,50 | 0,81   | 0,39 | 1,00                               | 0,00 | 17,457              | 0,000* |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma  | 0,97          | 0,17 | 0,75      | 0,44 | 0,97   | 0,18 | 1,00                               | 0,00 | 9,712               | 0,000* |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma   | 0,54          | 0,51 | 0,67      | 0,48 | 0,86   | 0,35 | 0,94                               | 0,24 | 10,254              | 0,000* |
| Bir köprüyü etkinleştirme  | 0,20          | 0,41 | 0,35      | 0,49 | 0,48   | 0,50 | 0,79                               | 0,41 | 11,405              | 0,000* |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirme                                    | 0,94          | 0,24 | 0,79      | 0,41 | 0,84   | 0,37 | 0,98                               | 0,14 | 3,335               | 0,020* |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma  | 0,97          | 0,17 | 0,87      | 0,34 | 0,97   | 0,17 | 1,00                               | 0,00 | 2,946               | 0,033* |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma | 0,94          | 0,24 | 0,88      | 0,34 | 0,96   | 0,20 | 1,00                               | 0,00 | 2,170               | 0,092  |
| Bir uygulamayı açma  | 1,00          | 0,00 | 0,96      | 0,20 | 1,00   | 0,07 | 1,00                               | 0,00 | 1,784               | 0,150  |
| Bir dosyayı açıp kapama  | 1,00          | 0,00 | 0,96      | 0,20 | 0,99   | 0,10 | 1,00                               | 0,00 | 1,130               | 0,337  |
| Yeni bir dosya oluşturma   | 0,97          | 0,17 | 0,92      | 0,28 | 0,97   | 0,17 | 1,00                               | 0,00 | 1,323               | 0,267  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma   | 0,91          | 0,29 | 0,96      | 0,20 | 0,99   | 0,12 | 0,96                               | 0,20 | 2,097               | 0,101  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma  | 0,97          | 0,17 | 0,88      | 0,34 | 0,99   | 0,12 | 1,00                               | 0,00 | 4,608               | 0,004* |
| Dosyaları sıralama   | 0,91          | 0,28 | 0,83      | 0,38 | 0,93   | 0,26 | 0,98                               | 0,15 | 1,680               | 0,171  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma   | 0,89          | 0,32 | 0,83      | 0,39 | 0,95   | 0,21 | 1,00                               | 0,00 | 3,799               | 0,011* |

**Tablo.6.9. Temel Bilgisayar Becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması – DEVAM**

|   | Eğitim düzeyi |      |           |      |        |      |                                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|---------------|------|-----------|------|--------|------|------------------------------------|------|---------------------|--------|
|   | Lise          |      | Ön lisans |      | Lisans |      | Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) |      |                     |        |
|   | X             | ss   | X         | ss   | X      | ss   | X                                  | ss   | F                   | P      |
| Bir metni düzenlerken ,uygun progra(Word,excel,power point gibi) kullanma                   | 0,66          | 0,48 | 0,71      | 0,46 | 0,93   | 0,26 | 1,00                               | 0,00 | 13,887              | 0,000* |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme                                  | 0,80          | 0,41 | 0,71      | 0,46 | 0,87   | 0,34 | 0,96                               | 0,20 | 3,357               | 0,019* |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme                  | 0,83          | 0,38 | 0,83      | 0,38 | 0,93   | 0,25 | 1,00                               | 0,00 | 3,944               | 0,009* |
| Belirli sürücüler, klasörleri anti-virüs yazılımı kullanarak tarama                         | 0,60          | 0,50 | 0,75      | 0,44 | 0,84   | 0,37 | 0,88                               | 0,33 | 4,629               | 0,003* |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 0,74          | 0,44 | 0,88      | 0,34 | 0,91   | 0,28 | 0,96                               | 0,20 | 4,067               | 0,007* |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,74          | 0,44 | 0,88      | 0,34 | 0,86   | 0,35 | 0,98                               | 0,14 | 3,397               | 0,018* |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma   | 0,86          | 0,36 | 0,88      | 0,34 | 0,94   | 0,23 | 1,00                               | 0,00 | 2,925               | 0,034* |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma | 0,74          | 0,44 | 0,75      | 0,44 | 0,92   | 0,27 | 0,96                               | 0,20 | 6,254               | 0,000* |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                                       | 0,43          | 0,50 | 0,50      | 0,51 | 0,57   | 0,50 | 0,75                               | 0,44 | 3,283               | 0,021* |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama                                    | 0,66          | 0,48 | 0,83      | 0,38 | 0,80   | 0,40 | 0,94                               | 0,24 | 3,584               | 0,014* |
| Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma                        | 0,91          | 0,28 | 0,96      | 0,20 | 0,96   | 0,20 | 1,00                               | 0,00 | 1,280               | 0,281  |

Temel bilgisayar becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması için yapılan t testine göre; tabloda verilen bilgisayar becerilerinde Eğitim Düzeyi gruptaki kişilerin beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ( $p<0,05$ ).Lisans üstü eğitimi alan hemşirelerin diğer eğitim düzeylerine göre, donanım, işletim, dosya yönetimi ,e posta kullanmada yeterlilik açısından daha fazla lehine olduğunu göstermektedir(\* $p<0,05$  ).



**Tablo.6.10. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|   | Meslekte toplam çalışma süresi |      |         |      |         |      |           |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|--------------------------------|------|---------|------|---------|------|-----------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|   | 3 yıl ve daha az               |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10-15 yıl |      | 16 yıl ve daha fazla |      | F                   | p      |
|   | X                              | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X         | ss   | X                    | ss   |                     |        |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme  | 0,76                           | 0,43 | 0,85    | 0,36 | 0,87    | 0,34 | 0,78      | 0,42 | 0,49                 | 0,51 | 6,708               | 0,000* |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma | 0,97                           | 0,18 | 1,00    | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 1,00      | 0,00 | 0,98                 | 0,15 | 1,329               | 0,259  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma   | 1,00                           | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 1,00      | 0,00 | 0,96                 | 0,20 | 2,908               | 0,022* |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma   | 0,99                           | 0,10 | 0,98    | 0,14 | 1,00    | 0,00 | 0,98      | 0,14 | 0,98                 | 0,15 | 0,378               | 0,825  |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme   | 0,84                           | 0,37 | 0,92    | 0,27 | 0,94    | 0,24 | 0,89      | 0,32 | 0,83                 | 0,38 | 1,473               | 0,210  |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme   | 0,88                           | 0,32 | 0,96    | 0,19 | 0,99    | 0,12 | 0,93      | 0,26 | 0,98                 | 0,15 | 2,443               | 0,047* |
| Masaüstü simgelerini oluşturma  | 0,89                           | 0,31 | 0,84    | 0,37 | 0,99    | 0,12 | 0,83      | 0,38 | 0,62                 | 0,49 | 8,782               | 0,000* |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma  | 0,78                           | 0,42 | 0,90    | 0,30 | 0,91    | 0,29 | 0,76      | 0,43 | 0,49                 | 0,51 | 9,493               | 0,000* |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma   | 0,97                           | 0,18 | 0,94    | 0,24 | 0,99    | 0,12 | 0,93      | 0,26 | 0,94                 | 0,25 | 0,882               | 0,475  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma  | 0,81                           | 0,39 | 0,88    | 0,32 | 0,93    | 0,26 | 0,87      | 0,34 | 0,55                 | 0,50 | 8,245               | 0,000* |
| Bir köprüyü etkinleştirme   | 0,43                           | 0,50 | 0,56    | 0,50 | 0,62    | 0,49 | 0,51      | 0,50 | 0,30                 | 0,46 | 3,521               | 0,008* |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükü yazıcı listesinden değiştirme                                  | 0,77                           | 0,43 | 0,90    | 0,30 | 0,90    | 0,31 | 0,94      | 0,23 | 0,89                 | 0,31 | 3,213               | 0,013* |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma   | 0,99                           | 0,10 | 0,94    | 0,24 | 0,99    | 0,12 | 0,94      | 0,23 | 0,96                 | 0,21 | 1,094               | 0,359  |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, boyutlandırma, taşıma                    | 0,96                           | 0,20 | 0,96    | 0,20 | 0,97    | 0,17 | 0,94      | 0,23 | 0,96                 | 0,20 | 0,122               | 0,974  |
| Bir uygulamayı açma   | 1,00                           | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 0,98      | 0,14 | 0,98                 | 0,15 | 1,085               | 0,364  |
| Bir dosyayı açıp kapama   | 0,99                           | 0,10 | 1,00    | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 0,98      | 0,14 | 0,98                 | 0,15 | 0,579               | 0,678  |
| Yeni bir dosya oluşturma  | 0,96                           | 0,20 | 0,98    | 0,14 | 0,99    | 0,12 | 0,98      | 0,14 | 0,96                 | 0,20 | 0,447               | 0,775  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma  | 0,97                           | 0,18 | 0,96    | 0,19 | 0,97    | 0,17 | 1,00      | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 0,555               | 0,695  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma   | 0,99                           | 0,10 | 0,94    | 0,24 | 0,99    | 0,12 | 1,00      | 0,00 | 0,96                 | 0,20 | 1,478               | 0,209  |
| Dosyaları sıralama  | 0,90                           | 0,30 | 0,88    | 0,33 | 1,00    | 0,00 | 0,94      | 0,23 | 0,89                 | 0,31 | 2,151               | 0,074  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma  | 0,96                           | 0,20 | 0,92    | 0,27 | 0,97    | 0,17 | 0,94      | 0,23 | 0,89                 | 0,31 | 0,946               | 0,438  |
| Bir metni düzenlerken, uygun program(Word,excel,power point ) kullanma                            | 0,89                           | 0,31 | 0,96    | 0,19 | 0,97    | 0,17 | 0,93      | 0,26 | 0,66                 | 0,48 | 9,402               | 0,000* |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme  | 0,79                           | 0,41 | 0,94    | 0,24 | 0,91    | 0,29 | 0,93      | 0,26 | 0,79                 | 0,41 | 3,239               | 0,013* |

**Tablo. 6.10. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Meslekte toplam çalışma süresi |      |         |      |         |      |           |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|--------------------------------|------|---------|------|---------|------|-----------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|   | 3 yıl ve daha az               |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10-15 yıl |      | 16 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|   | X                              | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X         | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme                  | 0,92                           | 0,28 | 0,94    | 0,24 | 0,97    | 0,17 | 0,94      | 0,23 | 0,83                 | 0,38 | 2,203               | 0,069  |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama                  | 0,77                           | 0,42 | 0,87    | 0,34 | 0,96    | 0,21 | 0,85      | 0,36 | 0,60                 | 0,50 | 7,109               | 0,000* |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 0,85                           | 0,36 | 0,94    | 0,24 | 1,00    | 0,00 | 0,89      | 0,32 | 0,81                 | 0,40 | 3,936               | 0,004* |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,80                           | 0,40 | 0,88    | 0,32 | 0,97    | 0,17 | 0,91      | 0,29 | 0,79                 | 0,41 | 3,478               | 0,008* |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açabilme                                     | 0,94                           | 0,24 | 0,94    | 0,24 | 1,00    | 0,00 | 0,96      | 0,19 | 0,81                 | 0,40 | 4,774               | 0,001* |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma | 0,94                           | 0,24 | 0,90    | 0,30 | 1,00    | 0,00 | 0,83      | 0,38 | 0,72                 | 0,45 | 7,214               | 0,000* |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                                       | 0,55                           | 0,50 | 0,65    | 0,48 | 0,59    | 0,50 | 0,67      | 0,48 | 0,43                 | 0,50 | 1,974               | 0,098  |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama                                    | 0,79                           | 0,41 | 0,87    | 0,34 | 0,84    | 0,37 | 0,91      | 0,29 | 0,64                 | 0,49 | 3,601               | 0,007* |
| Gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okuma                        | 0,97                           | 0,18 | 0,92    | 0,27 | 0,99    | 0,12 | 0,98      | 0,14 | 0,91                 | 0,28 | 1,535               | 0,192  |
| E-postayı gönderebilirim?   | 0,99                           | 0,10 | 0,98    | 0,14 | 1,00    | 0,00 | 0,98      | 0,14 | 0,96                 | 0,20 | 0,867               | 0,484  |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma                | 0,72                           | 0,45 | 0,75    | 0,44 | 0,85    | 0,36 | 0,69      | 0,47 | 0,57                 | 0,50 | 2,949               | 0,020* |
| E-postaya bir dosyayı ekleyebilir ve kaldırma   | 0,91                           | 0,29 | 0,94    | 0,24 | 0,99    | 0,12 | 0,94      | 0,23 | 0,79                 | 0,41 | 4,101               | 0,003* |
| Bir e-postanın taslaklara kaydedebilme  | 0,89                           | 0,31 | 0,92    | 0,27 | 0,99    | 0,12 | 0,98      | 0,14 | 0,85                 | 0,36 | 2,881               | 0,023* |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme   | 0,74                           | 0,44 | 0,75    | 0,44 | 0,81    | 0,40 | 0,81      | 0,39 | 0,57                 | 0,50 | 2,552               | 0,039* |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma   | 0,66                           | 0,48 | 0,83    | 0,38 | 0,81    | 0,40 | 0,87      | 0,34 | 0,60                 | 0,50 | 4,338               | 0,002* |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme   | 0,89                           | 0,31 | 0,94    | 0,24 | 0,94    | 0,24 | 0,96      | 0,19 | 0,85                 | 0,36 | 1,455               | 0,216  |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama                                  | 0,83                           | 0,38 | 0,92    | 0,27 | 0,94    | 0,24 | 0,91      | 0,29 | 0,81                 | 0,40 | 2,039               | 0,089  |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme  | 0,84                           | 0,37 | 0,96    | 0,19 | 0,91    | 0,29 | 0,96      | 0,19 | 0,77                 | 0,43 | 3,896               | 0,004* |

\*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

Meslekte toplam çalışma süresine göre temel bilgisayar becerilerinde kendilerini yeterli bulma durumları incelendiğinde; bilgisayar becerilerinde farklı çalışma süresinde farklı yeterliliklerin öne çıktığı görülmektedir. Çalışma süresi 7-9 yıl olanların masa üstü bilgisayar

donanımlarını kullanmada daha iyi oldukları, 10 yıl ve üzeri olanların daha temel becerilerde ( internet kullanımı, yazıcı kullanımı vb) iyi oldukları, 4-6 yıl olanların ise yazım denetim gibi bir üst işlemlerde iyi olduklarını düşündükleri görülmektedir. (\*p<0,05 )

**Tablo.6.11. Klinikte Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|   | Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi |      |         |      |         |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|--|------|---------|------|---------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|   | 3 yıl ve daha az                                 |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|   | X  | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme  | 0,77   | 0,42 | 0,79    | 0,41 | 0,70    | 0,46 | 0,68                 | 0,48 | 0,659               | 0,578  |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parolayla güvenli şekilde oturumu açma               | 0,98   | 0,14 | 1,00    | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 1,465               | 0,224  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma   | 1,00   | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 0,91                 | 0,29 | 9,509               | 0,000* |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma   | 0,99   | 0,08 | 0,99    | 0,10 | 1,00    | 0,00 | 0,90                 | 0,30 | 4,195               | 0,006* |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme   | 0,89   | 0,31 | 0,88    | 0,33 | 0,89    | 0,32 | 0,86                 | 0,35 | 0,070               | 0,976  |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme   | 0,93   | 0,26 | 0,93    | 0,26 | 1,00    | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 1,202               | 0,309  |
| Masaüstü simgelerini oluşturma  | 0,89   | 0,32 | 0,83    | 0,38 | 0,89    | 0,32 | 0,73                 | 0,46 | 1,695               | 0,168  |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma  | 0,79   | 0,41 | 0,82    | 0,39 | 0,73    | 0,45 | 0,68                 | 0,48 | 0,877               | 0,453  |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma   | 0,97   | 0,18 | 0,95    | 0,22 | 0,98    | 0,15 | 0,91                 | 0,29 | 0,729               | 0,535  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma  | 0,81   | 0,39 | 0,84    | 0,37 | 0,87    | 0,34 | 0,73                 | 0,46 | 0,752               | 0,522  |
| Bir köprüyü etkinleştirme   | 0,48   | 0,50 | 0,53    | 0,50 | 0,44    | 0,50 | 0,41                 | 0,50 | 0,541               | 0,654  |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme                                   | 0,82   | 0,38 | 0,90    | 0,30 | 0,89    | 0,32 | 0,95                 | 0,21 | 1,652               | 0,177  |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma   | 0,99   | 0,08 | 0,94    | 0,24 | 1,00    | 0,00 | 0,91                 | 0,29 | 3,522               | 0,015* |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatma | 0,97   | 0,16 | 0,94    | 0,24 | 0,98    | 0,15 | 0,91                 | 0,29 | 1,156               | 0,327  |
| Bir uygulamayı açma   | 1,00   | 0,00 | 0,99    | 0,10 | 1,00    | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 2,268               | 0,081  |
| Bir dosyayı açıp kapama   | 0,99   | 0,08 | 1,00    | 0,00 | 1,00    | 0,00 | 0,91                 | 0,29 | 5,833               | 0,001* |
| Yeni bir dosya oluşturma  | 0,96   | 0,20 | 0,98    | 0,14 | 1,00    | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 0,847               | 0,469  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma  | 0,96   | 0,20 | 0,98    | 0,14 | 1,00    | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 0,840               | 0,473  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma   | 0,99   | 0,12 | 0,96    | 0,20 | 1,00    | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 1,183               | 0,316  |

**Tablo.6.11. Klinikte Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi |      |         |      |         |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|--|------|---------|------|---------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|   | 3 yıl ve daha az                                 |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|   | X  | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| Dosyaları sıralama  | 0,91   | 0,28 | 0,94    | 0,24 | 1,00    | 0,00 | 0,82                 | 0,39 | 2,679               | 0,047* |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma  | 0,94   | 0,24 | 0,93    | 0,26 | 1,00    | 0,00 | 0,91                 | 0,29 | 1,182               | 0,317  |
| Bir metini düzenlerken, uygun program(Word,excel,power point gibi) kullanma                 | 0,89   | 0,32 | 0,91    | 0,29 | 0,93    | 0,25 | 0,77                 | 0,43 | 1,472               | 0,222  |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme                                  | 0,83   | 0,38 | 0,91    | 0,29 | 0,93    | 0,25 | 0,73                 | 0,46 | 2,829               | 0,039* |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme                  | 0,93   | 0,26 | 0,92    | 0,27 | 0,98    | 0,15 | 0,86                 | 0,35 | 1,031               | 0,379  |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 0,88   | 0,33 | 0,91    | 0,29 | 1,00    | 0,00 | 0,77                 | 0,43 | 3,274               | 0,021* |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,80   | 0,40 | 0,93    | 0,26 | 0,96    | 0,21 | 0,86                 | 0,35 | 4,308               | 0,005* |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımı kullanarak tarama                    | 0,78   | 0,41 | 0,87    | 0,34 | 0,87    | 0,34 | 0,64                 | 0,49 | 2,766               | 0,042* |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma   | 0,93   | 0,25 | 0,94    | 0,24 | 0,98    | 0,15 | 0,86                 | 0,35 | 1,097               | 0,351  |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma | 0,91   | 0,28 | 0,88    | 0,33 | 0,89    | 0,32 | 0,86                 | 0,35 | 0,326               | 0,806  |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                                       | 0,56   | 0,50 | 0,65    | 0,48 | 0,47    | 0,50 | 0,59                 | 0,50 | 1,460               | 0,225  |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama                                    | 0,81   | 0,39 | 0,82    | 0,39 | 0,80    | 0,40 | 0,82                 | 0,39 | 0,024               | 0,995  |
| Gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okuma                        | 0,97   | 0,16 | 0,94    | 0,24 | 1,00    | 0,00 | 0,91                 | 0,29 | 1,776               | 0,152  |
| E-postayı gönderebilirim?   | 0,99   | 0,12 | 0,98    | 0,14 | 1,00    | 0,00 | 0,95                 | 0,21 | 0,703               | 0,551  |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma                | 0,73   | 0,45 | 0,71    | 0,46 | 0,76    | 0,43 | 0,73                 | 0,46 | 0,127               | 0,944  |
| E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma   | 0,91   | 0,29 | 0,94    | 0,24 | 0,93    | 0,25 | 0,86                 | 0,35 | 0,629               | 0,597  |
| Bir e-postanın taslaklara kaydetme  | 0,91   | 0,29 | 0,94    | 0,24 | 0,98    | 0,15 | 0,91                 | 0,29 | 1,015               | 0,386  |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme   | 0,72   | 0,45 | 0,75    | 0,44 | 0,78    | 0,42 | 0,77                 | 0,43 | 0,232               | 0,874  |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma   | 0,70   | 0,46 | 0,80    | 0,40 | 0,78    | 0,42 | 0,82                 | 0,39 | 1,411               | 0,240  |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme   | 0,91   | 0,29 | 0,91    | 0,29 | 0,98    | 0,15 | 0,91                 | 0,29 | 0,846               | 0,470  |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama                                  | 0,86   | 0,35 | 0,88    | 0,33 | 0,96    | 0,21 | 0,91                 | 0,29 | 1,104               | 0,348  |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme  | 0,86   | 0,34 | 0,91    | 0,29 | 0,93    | 0,25 | 0,86                 | 0,35 | 0,766               | 0,514  |

\*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo.6.11 Hemşirelerin temel bilgisayar becerilerinde yeterli olduklarını ifade etmelerinin klinikte çalışma süresi ile ilişkisine bakıldığında; Çalışma sürelerinin artması ile yeterli hissetme durumlarının arttığı görülmektedir. Bu ifade en fazla bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma gibi basit temel uygulamalarda yüksektir(\*p<0,05 ).

**Tablo. 6.12. Çalışma Pozisyonuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|   | Çalışma pozisyonu |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|-------------------|------|--------------------------|------|----------------------|------|-----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Servis Hemşiresi  |      | Sorumlu/Yönetici Hemşire |      | Poliklinik Hemşiresi |      | Yoğun bakım hemşiresi |      | Diğer |      |                     |        |
|   | X                 | ss   | X                        | ss   | X                    | ss   | X                     | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme  | 0,71              | 0,46 | 0,90                     | 0,30 | 0,42                 | 0,51 | 0,81                  | 0,39 | 0,77  | 0,43 | 3,897               | 0,004* |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma   | 0,98              | 0,12 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,99                  | 0,09 | 0,96  | 0,20 | 0,521               | 0,720  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma   | 0,98              | 0,12 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 1,00                  | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,694               | 0,596  |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma   | 0,98              | 0,15 | 0,97                     | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 1,00                  | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,999               | 0,408  |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme   | 0,86              | 0,35 | 0,94                     | 0,25 | 0,92                 | 0,29 | 0,89                  | 0,32 | 0,92  | 0,27 | 0,553               | 0,697  |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme   | 0,91              | 0,29 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,94                  | 0,24 | 1,00  | 0,00 | 1,637               | 0,165  |
| Masaüstü simgelerini oluşturma  | 0,80              | 0,40 | 0,97                     | 0,18 | 0,50                 | 0,52 | 0,90                  | 0,30 | 0,92  | 0,27 | 5,609               | 0,000* |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma  | 0,73              | 0,45 | 0,90                     | 0,30 | 0,25                 | 0,45 | 0,86                  | 0,35 | 0,81  | 0,40 | 7,871               | 0,000* |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma   | 0,95              | 0,22 | 1,00                     | 0,00 | 0,92                 | 0,29 | 0,96                  | 0,21 | 0,96  | 0,20 | 0,522               | 0,719  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma  | 0,74              | 0,44 | 0,97                     | 0,18 | 0,42                 | 0,51 | 0,91                  | 0,28 | 0,85  | 0,37 | 8,363               | 0,000* |
| Bir köprüyü etkinleştirme   | 0,39              | 0,49 | 0,74                     | 0,44 | 0,25                 | 0,45 | 0,54                  | 0,50 | 0,54  | 0,51 | 4,660               | 0,001* |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme                                   | 0,86              | 0,35 | 0,97                     | 0,18 | 0,92                 | 0,29 | 0,84                  | 0,37 | 0,88  | 0,33 | 0,945               | 0,438  |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma   | 0,97              | 0,17 | 0,97                     | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 0,95                  | 0,21 | 1,00  | 0,00 | 0,465               | 0,761  |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatma | 0,95              | 0,21 | 0,97                     | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 0,95                  | 0,23 | 1,00  | 0,00 | 0,527               | 0,716  |
| Bir uygulamayı açma   | 0,99              | 0,09 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,99                  | 0,09 | 1,00  | 0,00 | 0,141               | 0,967  |
| Bir dosyayı açıp kapama   | 0,98              | 0,12 | 0,97                     | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 1,00                  | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,898               | 0,466  |
| Yeni bir dosya oluşturma  | 0,96              | 0,19 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,96                  | 0,19 | 1,00  | 0,00 | 0,656               | 0,623  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma  | 0,97              | 0,17 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,96                  | 0,21 | 1,00  | 0,00 | 0,736               | 0,568  |

**Tablo.6.12.Çalışma Pozisyonuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Çalışma pozisyonu |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|-------------------|------|--------------------------|------|----------------------|------|-----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Servis Hemşiresi  |      | Sorumlu/Yönetici Hemşire |      | Poliklinik Hemşiresi |      | Yoğun bakım hemşiresi |      | Diğer |      |                     |        |
|   | X                 | ss   | X                        | ss   | X                    | ss   | X                     | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| Bir metni düzenlerken uygun program(Word,excel,power gibi) kullanma                         | 0,86              | 0,35 | 0,94                     | 0,25 | 0,42                 | 0,51 | 0,96                  | 0,21 | 0,96  | 0,20 | 10,22               | 0,000* |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma   | 0,96              | 0,19 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,98                  | 0,13 | 1,00  | 0,00 | 0,788               | 0,533  |
| Dosyaları sıralama  | 0,89              | 0,32 | 0,97                     | 0,18 | 0,92                 | 0,29 | 0,96                  | 0,21 | 0,96  | 0,20 | 1,483               | 0,207  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma  | 0,92              | 0,27 | 1,00                     | 0,00 | 0,92                 | 0,29 | 0,96                  | 0,21 | 0,92  | 0,27 | 0,848               | 0,496  |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme                                  | 0,83              | 0,37 | 1,00                     | 0,00 | 0,75                 | 0,45 | 0,86                  | 0,35 | 0,92  | 0,27 | 2,012               | 0,093  |
| Dosyaları, geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme                             | 0,92              | 0,28 | 0,97                     | 0,18 | 0,75                 | 0,45 | 0,95                  | 0,22 | 0,88  | 0,33 | 1,908               | 0,109  |
| Belirli sürücüler, klasörleri anti-virüs yazılımı kullanarak tarama                         | 0,76              | 0,43 | 0,87                     | 0,34 | 0,50                 | 0,52 | 0,89                  | 0,32 | 0,85  | 0,37 | 3,910               | 0,004* |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 0,85              | 0,36 | 0,90                     | 0,30 | 0,83                 | 0,39 | 0,94                  | 0,24 | 1,00  | 0,00 | 2,283               | 0,060  |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,80              | 0,40 | 0,97                     | 0,18 | 0,75                 | 0,45 | 0,90                  | 0,30 | 0,96  | 0,20 | 3,068               | 0,017* |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma   | 0,90              | 0,30 | 1,00                     | 0,00 | 0,83                 | 0,39 | 0,96                  | 0,18 | 0,96  | 0,20 | 2,207               | 0,068  |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma | 0,85              | 0,36 | 0,90                     | 0,30 | 0,58                 | 0,51 | 0,96                  | 0,18 | 0,96  | 0,20 | 5,989               | 0,000* |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                                       | 0,47              | 0,50 | 0,81                     | 0,40 | 0,08                 | 0,29 | 0,67                  | 0,47 | 0,65  | 0,49 | 7,811               | 0,000* |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama                                    | 0,76              | 0,43 | 0,97                     | 0,18 | 0,50                 | 0,52 | 0,85                  | 0,36 | 0,85  | 0,37 | 4,197               | 0,003* |
| Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma                        | 0,95              | 0,22 | 0,97                     | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 0,96                  | 0,18 | 0,96  | 0,20 | 0,280               | 0,891  |
| E-postayı gönderebilme  | 0,96              | 0,19 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 1,00                  | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,759               | 0,137  |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) alanlarının doldurma                        | 0,64              | 0,48 | 0,97                     | 0,18 | 0,25                 | 0,45 | 0,77                  | 0,42 | 0,88  | 0,33 | 8,828               | 0,000* |
| E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma   | 0,84              | 0,37 | 0,97                     | 0,18 | 0,92                 | 0,29 | 0,97                  | 0,16 | 1,00  | 0,00 | 4,740               | 0,001* |
| Bir e-postanın taslaklara kaydetme  | 0,88              | 0,33 | 1,00                     | 0,00 | 0,83                 | 0,39 | 0,96                  | 0,18 | 0,96  | 0,20 | 2,885               | 0,023* |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme   | 0,67              | 0,47 | 0,94                     | 0,25 | 0,50                 | 0,52 | 0,80                  | 0,40 | 0,77  | 0,43 | 4,000               | 0,004* |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma   | 0,68              | 0,47 | 0,90                     | 0,30 | 0,50                 | 0,52 | 0,78                  | 0,42 | 0,88  | 0,33 | 3,777               | 0,005* |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme   | 0,85              | 0,36 | 1,00                     | 0,00 | 0,92                 | 0,29 | 0,96                  | 0,18 | 0,96  | 0,20 | 3,867               | 0,004* |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama                                  | 0,83              | 0,38 | 0,97                     | 0,18 | 0,83                 | 0,39 | 0,91                  | 0,28 | 0,92  | 0,27 | 1,917               | 0,107  |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme  | 0,85              | 0,36 | 1,00                     | 0,00 | 0,75                 | 0,45 | 0,90                  | 0,30 | 0,92  | 0,27 | 2,184               | 0,071  |

Tablo.6.11.göre çalışma pozisyonu farklı hemşireler arasında temel bilgisayar becerilerinin ifadelerine bakıldığında sorumlu hemşire pozisyonunda çalışanların temel becerilerde kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir, diğer pozisyonlara göre istatistiksel anlamlı fark vardır(  $p<0,05$ ).

**Tablo.6.13. Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|  | Çalışılan kurum  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|------------------|------|--------------|------|----------------------------|------|----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Devlet Hastanesi |      | Özel Hastane |      | Eğitim Araştırma hastanesi |      | Üniversite Hastanesi |      | Diğer |      |                     |        |
|  | X                | ss   | X            | ss   | X                          | ss   | X                    | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme   | 0,64             | 0,49 | 0,73         | 0,45 | 0,77                       | 0,42 | 0,82                 | 0,39 | 1,00  | 0,00 | 1,762               | 0,136  |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma    | 1,00             | 0,00 | 1,00         | 0,00 | 0,98                       | 0,13 | 0,98                 | 0,14 | 1,00  | 0,00 | 0,374               | 0,827  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma  | 1,00             | 0,00 | 1,00         | 0,00 | 0,99                       | 0,07 | 0,98                 | 0,14 | 1,00  | 0,00 | 0,514               | 0,725  |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma  | 1,00             | 0,00 | 1,00         | 0,00 | 0,98                       | 0,15 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,719               | 0,580  |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme  | 0,86             | 0,35 | 0,94         | 0,24 | 0,87                       | 0,33 | 0,88                 | 0,33 | 1,00  | 0,00 | 0,557               | 0,694  |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme  | 0,98             | 0,15 | 1,00         | 0,00 | 0,93                       | 0,26 | 0,90                 | 0,31 | 1,00  | 0,00 | 1,376               | 0,242  |
| Masaüstü simgelerini oluşturma   | 0,70             | 0,46 | 0,91         | 0,29 | 0,85                       | 0,36 | 0,94                 | 0,24 | 1,00  | 0,00 | 3,221               | 0,013* |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma   | 0,59             | 0,50 | 0,88         | 0,33 | 0,77                       | 0,42 | 0,92                 | 0,28 | 0,86  | 0,38 | 4,325               | 0,002* |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma  | 0,95             | 0,21 | 1,00         | 0,00 | 0,94                       | 0,24 | 0,98                 | 0,14 | 1,00  | 0,00 | 0,895               | 0,467  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma   | 0,73             | 0,45 | 0,94         | 0,24 | 0,80                       | 0,40 | 0,88                 | 0,33 | 1,00  | 0,00 | 2,275               | 0,061  |
| Bir köprüyü etkinleştirme  | 0,33             | 0,47 | 0,67         | 0,48 | 0,49                       | 0,50 | 0,49                 | 0,51 | 0,57  | 0,53 | 2,266               | 0,062  |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirme                                    | 0,91             | 0,29 | 0,91         | 0,30 | 0,85                       | 0,36 | 0,88                 | 0,33 | 0,86  | 0,38 | 0,442               | 0,778  |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma  | 0,95             | 0,21 | 0,97         | 0,18 | 0,97                       | 0,17 | 0,96                 | 0,20 | 1,00  | 0,00 | 0,168               | 0,955  |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma | 0,93             | 0,26 | 1,00         | 0,00 | 0,94                       | 0,23 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,369               | 0,245  |
| Bir uygulamayı açma  | 0,98             | 0,15 | 1,00         | 0,00 | 0,99                       | 0,07 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,627               | 0,643  |

**Tablo.6.13. Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Çalışılan kurum  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|------------------|------|--------------|------|----------------------------|------|----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Devlet Hastanesi |      | Özel Hastane |      | Eğitim Araştırma hastanesi |      | Üniversite Hastanesi |      | Diğer |      |                     |        |
|   | X                | ss   | X            | ss   | X                          | ss   | X                    | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| Bir dosyayı açıp kapama   | 1,00             | 0,00 | 0,97         | 0,17 | 0,99                       | 0,10 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,616               | 0,652  |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme                  | 0,91             | 0,29 | 1,00         | 0,00 | 0,89                       | 0,31 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 2,634               | 0,034* |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama                  | 0,64             | 0,49 | 0,94         | 0,24 | 0,81                       | 0,39 | 0,90                 | 0,31 | 0,86  | 0,38 | 3,862               | 0,004* |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme   | 0,86             | 0,35 | 0,97         | 0,17 | 0,90                       | 0,31 | 0,88                 | 0,33 | 1,00  | 0,00 | 0,862               | 0,487  |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,75             | 0,44 | 0,94         | 0,24 | 0,87                       | 0,33 | 0,90                 | 0,31 | 0,86  | 0,38 | 1,819               | 0,125  |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma   | 0,91             | 0,29 | 0,97         | 0,17 | 0,95                       | 0,23 | 0,90                 | 0,31 | 1,00  | 0,00 | 0,774               | 0,542  |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma | 0,82             | 0,39 | 0,88         | 0,33 | 0,89                       | 0,31 | 0,98                 | 0,14 | 1,00  | 0,00 | 1,885               | 0,113  |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                                       | 0,43             | 0,50 | 0,52         | 0,51 | 0,60                       | 0,49 | 0,63                 | 0,49 | 0,86  | 0,38 | 1,876               | 0,115  |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ,uygulama                                      | 0,66             | 0,48 | 0,76         | 0,44 | 0,81                       | 0,39 | 0,94                 | 0,24 | 1,00  | 0,00 | 3,618               | 0,007* |
| Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma                        | 0,98             | 0,15 | 0,97         | 0,17 | 0,95                       | 0,23 | 0,98                 | 0,14 | 1,00  | 0,00 | 0,534               | 0,711  |
| E-postayı gönderebilme  | 0,98             | 0,15 | 1,00         | 0,00 | 0,98                       | 0,15 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,494               | 0,740  |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma                | 0,70             | 0,46 | 0,67         | 0,48 | 0,75                       | 0,43 | 0,67                 | 0,47 | 0,86  | 0,38 | 0,603               | 0,661  |
| E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma   | 0,93             | 0,25 | 0,94         | 0,24 | 0,91                       | 0,28 | 0,90                 | 0,31 | 1,00  | 0,00 | 0,313               | 0,869  |
| Bir e-postanın taslaklara kaydetme  | 0,86             | 0,35 | 0,97         | 0,17 | 0,93                       | 0,25 | 0,94                 | 0,24 | 0,86  | 0,38 | 1,064               | 0,375  |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme   | 0,66             | 0,48 | 0,73         | 0,45 | 0,74                       | 0,44 | 0,82                 | 0,39 | 0,86  | 0,38 | 0,878               | 0,477  |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma   | 0,64             | 0,49 | 0,76         | 0,44 | 0,77                       | 0,42 | 0,76                 | 0,43 | 0,71  | 0,49 | 0,860               | 0,488  |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme   | 0,93             | 0,25 | 0,91         | 0,29 | 0,92                       | 0,28 | 0,90                 | 0,31 | 1,00  | 0,00 | 0,254               | 0,907  |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre e-posta arama                                      | 0,80             | 0,41 | 0,91         | 0,29 | 0,88                       | 0,33 | 0,92                 | 0,28 | 1,00  | 0,00 | 1,217               | 0,303  |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme  | 0,80             | 0,41 | 0,91         | 0,29 | 0,89                       | 0,32 | 0,94                 | 0,24 | 1,00  | 0,00 | 1,505               | 0,200  |



**Tablo.6.13. Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM**

|  | Çalışılan kurum  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|------------------|------|--------------|------|----------------------------|------|----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Devlet Hastanesi |      | Özel Hastane |      | Eğitim Araştırma hastanesi |      | Üniversite Hastanesi |      | Diğer |      |                     |        |
|  | X                | ss   | X            | ss   | X                          | ss   | X                    | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| Yeni bir dosya oluşturma   | 0,98             | 0,15 | 1,00         | 0,00 | 0,96                       | 0,21 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,043               | 0,385  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma   | 1,00             | 0,00 | 0,91         | 0,29 | 0,97                       | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,922               | 0,107  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma                            | 1,00             | 0,00 | 1,00         | 0,00 | 0,96                       | 0,19 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,292               | 0,273  |
| Dosyaları sıralama   | 0,95             | 0,21 | 1,00         | 0,00 | 0,91                       | 0,29 | 0,92                 | 0,28 | 1,00  | 0,00 | 1,214               | 0,305  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma                                   | 0,93             | 0,25 | 0,97         | 0,17 | 0,93                       | 0,25 | 0,96                 | 0,20 | 1,00  | 0,00 | 0,367               | 0,832  |
| Bir metini düzenlerken, uygun program (Word,excel,power point gibi) kullanma | 0,75             | 0,44 | 0,94         | 0,24 | 0,90                       | 0,30 | 0,94                 | 0,24 | 1,00  | 0,00 | 3,110               | 0,016* |
| Yeni bir dosya oluşturma   | 0,98             | 0,15 | 1,00         | 0,00 | 0,96                       | 0,21 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,043               | 0,385  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma   | 1,00             | 0,00 | 0,91         | 0,29 | 0,97                       | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,922               | 0,107  |

Örnekleme temel bilgisayar becerilerinden masaüstü simgelerini oluşturma, gerektiğinde görev yöneticisini kullanma, bir metni düzenlerken, uygun programı kullanma, dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme, belirli sürücülerini, klasörleri anti-virüs yazılımını kullanarak tarama, internet kullanımında etik kurallarını bilirim ve uygulama gibi temel becerilerde özellikle üniversite hastanesinde çalışanların kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir(  $p < 0,05$ ).

**Tablo.6.14. Hemşirelik Bilişimi İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi**

|   | Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı? |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|---|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Evet  |      | Hayır |      | t                   | p      |
|   | X   | ss   | X     | ss   |                     |        |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme  | 0,88  | 0,33 | 0,65  | 0,48 | 5,113               | 0,000* |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma   | 0,99  | 0,12 | 0,99  | 0,11 | -0,077              | 0,938  |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma   | 0,99  | 0,08 | 0,99  | 0,08 | -0,059              | 0,953  |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma   | 1,00  | 0,00 | 0,98  | 0,16 | 2,019               | 0,045* |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme   | 0,93  | 0,25 | 0,84  | 0,37 | 2,795               | 0,006* |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme   | 0,95  | 0,22 | 0,93  | 0,25 | 0,566               | 0,572  |
| Masaüstü simgelerini oluşturma  | 0,94  | 0,24 | 0,77  | 0,42 | 4,403               | 0,000* |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma  | 0,89  | 0,32 | 0,68  | 0,47 | 4,608               | 0,000* |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma   | 0,96  | 0,20 | 0,95  | 0,22 | 0,401               | 0,689  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma  | 0,89  | 0,31 | 0,75  | 0,43 | 3,436               | 0,001* |
| Bir köprüyü etkinleştirme   | 0,53  | 0,50 | 0,44  | 0,50 | 1,620               | 0,106  |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme                                   | 0,89  | 0,32 | 0,85  | 0,36 | 1,087               | 0,278  |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma   | 0,97  | 0,16 | 0,96  | 0,19 | 0,558               | 0,577  |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatma | 0,99  | 0,12 | 0,93  | 0,25 | 2,458               | 0,015* |
| Bir uygulamayı açma   | 0,99  | 0,08 | 0,99  | 0,08 | -0,045              | 0,964  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma  | 0,99  | 0,11 | 0,96  | 0,20 | 1,630               | 0,104  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma   | 0,98  | 0,14 | 0,98  | 0,16 | 0,288               | 0,773  |
| Dosyaları sıralama  | 0,94  | 0,24 | 0,91  | 0,28 | 0,939               | 0,349  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma  | 0,98  | 0,14 | 0,91  | 0,29 | 2,858               | 0,005* |
| Bir metni düzenlerken, uygun program (Word, excel,power point gibi) kullanma                        | 0,95  | 0,22 | 0,84  | 0,37 | 3,125               | 0,002* |
| Bir dosyayı açıp kapama   | 1,00  | 0,00 | 0,98  | 0,13 | 1,743               | 0,083  |
| Yeni bir dosya oluşturma  | 0,97  | 0,16 | 0,97  | 0,17 | 0,221               | 0,826  |

\*p<0,05 anlamlı fark var p>0,05 anlamlı fark yok

**Tablo.6.14.Hemşirelik Bilişimi İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi - DEVAM**

|   | Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı? |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|---|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Evet  |      | Hayır |      | t                   | p      |
|   | X   | ss   | X     | ss   |                     |        |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme                    | 0,87  | 0,34 | 0,86  | 0,35 | 0,224               | 0,823  |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme    | 0,95  | 0,22 | 0,90  | 0,30 | 1,523               | 0,129  |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımı kullanarak tarama      | 0,86  | 0,35 | 0,77  | 0,42 | 2,157               | 0,032* |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme                                 | 0,94  | 0,24 | 0,86  | 0,35 | 2,434               | 0,016* |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme  | 0,88  | 0,32 | 0,85  | 0,35 | 0,729               | 0,467  |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma                           | 0,95  | 0,22 | 0,93  | 0,26 | 0,748               | 0,455  |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, , online bilgisayar oyunları kullanma | 0,94  | 0,24 | 0,85  | 0,35 | 2,586               | 0,010* |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                         | 0,64  | 0,48 | 0,52  | 0,50 | 2,167               | 0,031* |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama                      | 0,89  | 0,32 | 0,74  | 0,44 | 3,501               | 0,001* |
| Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma          | 0,97  | 0,16 | 0,95  | 0,23 | 1,293               | 0,197  |
| E-postayı gönderebilirim?   | 0,99  | 0,08 | 0,98  | 0,15 | 1,295               | 0,197  |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi (Bcc) ve konu alanlarının doldurma | 0,78  | 0,41 | 0,67  | 0,47 | 2,252               | 0,025* |
| E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma                                 | 0,93  | 0,26 | 0,91  | 0,29 | 0,616               | 0,539  |
| Bir e-postanın taslaklara kaydetme  | 0,94  | 0,24 | 0,91  | 0,28 | 0,893               | 0,373  |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme                                   | 0,83  | 0,38 | 0,66  | 0,47 | 3,421               | 0,001* |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma                           | 0,80  | 0,40 | 0,70  | 0,46 | 2,218               | 0,027* |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme                             | 0,95  | 0,21 | 0,88  | 0,32 | 2,302               | 0,022* |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama                    | 0,92  | 0,27 | 0,84  | 0,37 | 2,207               | 0,028* |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme                            | 0,95  | 0,22 | 0,83  | 0,38 | 3,411               | 0,001* |

Tablo.6.14. göre Bilişim eğitimi alanların kendilerini temel bilgisayar becerilerinde daha iyi buldukları görülmektedir. Özellikle; donanım kullanma (masa üstü donanımla gibi) ve e-posta işlemlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark vardır (  $p < 0,05$ ).

**Tablo.6.15. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türünün Temel Bilgisayar Becerilerinin Göre Karşılaştırılması**

|  | Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız? |      |                                 |      |                  |      |                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--|------|---------------------------------|------|------------------|------|--------------------|------|---------------------|--------|
|  | Hizmet içi eğitim  |      | Sertifika programı/Kurs/Seminer |      | Sempozyum/Kongre |      | Klinik Oryantasyon |      |                     |        |
|  | X  | ss   | X                               | ss   | X                | ss   | X                  | ss   | F                   | p      |
| Bilgisayarın donanım birimlerini bilme   | 0,88   | 0,32 | 0,71                            | 0,47 | 1,00             | 0,00 | 0,93               | 0,26 | 2,615               | 0,053  |
| Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma    | 1,00   | 0,00 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 5,753               | 0,001* |
| Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma  | 0,99   | 0,10 | 1,00                            | 0,00 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 0,164               | 0,921  |
| Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma  | 1,00   | 0,00 | 1,00                            | 0,00 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | -                   | -      |
| Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme  | 0,93   | 0,25 | 0,94                            | 0,24 | 0,88             | 0,33 | 1,00               | 0,00 | 0,624               | 0,601  |
| İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme  | 0,95   | 0,22 | 0,88                            | 0,33 | 0,94             | 0,24 | 1,00               | 0,00 | 0,781               | 0,506  |
| Masaüstü simgelerini oluşturma   | 0,95   | 0,22 | 0,88                            | 0,33 | 0,88             | 0,33 | 1,00               | 0,00 | 1,089               | 0,356  |
| Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma   | 0,88   | 0,32 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 0,80               | 0,41 | 1,107               | 0,349  |
| Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma  | 0,96   | 0,20 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,366               | 0,255  |
| İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma   | 0,88   | 0,32 | 0,82                            | 0,39 | 1,00             | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 1,126               | 0,341  |
| Bir köprüyü etkinleştirme  | 0,49   | 0,50 | 0,47                            | 0,51 | 0,82             | 0,39 | 0,56               | 0,51 | 2,324               | 0,077  |
| Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükü yazıcı listesinden değiştirme                                     | 0,88   | 0,32 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 0,81               | 0,40 | 1,028               | 0,382  |
| Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma  | 0,98   | 0,14 | 1,00                            | 0,00 | 0,88             | 0,33 | 1,00               | 0,00 | 2,198               | 0,091  |
| Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma | 0,99   | 0,10 | 1,00                            | 0,00 | 1,00             | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 1,123               | 0,342  |
| Bir uygulamayı açma  | 1,00   | 0,00 | 1,00                            | 0,00 | 0,94             | 0,24 | 1,00               | 0,00 | 2,738               | 0,046* |
| Bir dosyayı açıp kapama  | 1,00   | 0,00 | 1,00                            | 0,00 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | -                   | -      |
| Yeni bir dosya oluşturma   | 0,97   | 0,17 | 1,00                            | 0,00 | 0,94             | 0,24 | 1,00               | 0,00 | 0,533               | 0,661  |
| Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma  | 0,98   | 0,14 | 1,00                            | 0,00 | 1,00             | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,724               | 0,539  |
| Dosyaları sıralama   | 0,92   | 0,27 | 0,94                            | 0,24 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 0,910               | 0,438  |
| Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma   | 0,97   | 0,17 | 1,00                            | 0,00 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 0,492               | 0,689  |
| Bir metni düzenlerken ,uygun program(Word,excel gibi)kullanma  | 0,92   | 0,27 | 1,00                            | 0,00 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,381               | 0,251  |
| Açık dosyalar arasında geçiş yapma   | 1,00   | 0,00 | 1,00                            | 0,00 | 0,88             | 0,33 | 1,00               | 0,00 | 5,842               | 0,001* |

**Tablo.6.15. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türünün Temel Bilgisayar Becerilerinin Göre Karşılaştırılması-DEVAM**

|  | Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız? |      |                                  |      |                   |      |                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--|------|----------------------------------|------|-------------------|------|--------------------|------|---------------------|--------|
|  | Hizmet içi eğitim  |      | Sertifika programı/Kurs/ Seminer |      | Sempozyum/ Kongre |      | Klinik Oryantasyon |      |                     |        |
|  | X  | ss   | X                                | ss   | X                 | ss   | X                  | ss   | F                   | p      |
| Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme                       | 0,87   | 0,34 | 0,76                             | 0,44 | 0,88              | 0,33 | 0,94               | 0,25 | 0,762               | 0,517  |
| Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme       | 0,95   | 0,22 | 0,82                             | 0,39 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 2,413               | 0,069  |
| Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımı kullanarak tarama         | 0,84   | 0,37 | 0,82                             | 0,39 | 0,94              | 0,24 | 0,94               | 0,25 | 0,717               | 0,543  |
| Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme                                    | 0,92   | 0,27 | 0,94                             | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 0,910               | 0,438  |
| Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme   | 0,86   | 0,35 | 0,88                             | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 0,88               | 0,34 | 0,871               | 0,458  |
| Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma                              | 0,92   | 0,27 | 1,00                             | 0,00 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,381               | 0,251  |
| Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online oyunları kullanma | 0,91   | 0,29 | 1,00                             | 0,00 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,570               | 0,199  |
| Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma                            | 0,63   | 0,49 | 0,59                             | 0,51 | 0,82              | 0,39 | 0,56               | 0,51 | 1,048               | 0,373  |
| İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama                         | 0,90   | 0,30 | 0,88                             | 0,33 | 0,88              | 0,33 | 0,81               | 0,40 | 0,369               | 0,775  |
| Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma             | 0,99   | 0,10 | 0,88                             | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 2,703               | 0,048* |
| E-postayı gönderme   | 0,99   | 0,10 | 1,00                             | 0,00 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 0,161               | 0,923  |
| E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma     | 0,75   | 0,43 | 0,76                             | 0,44 | 1,00              | 0,00 | 0,75               | 0,45 | 1,789               | 0,152  |
| E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma                                    | 0,90   | 0,30 | 0,94                             | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,204               | 0,310  |
| Bir e-postanın taslaklara kaydetme   | 0,93   | 0,25 | 0,88                             | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,089               | 0,356  |
| E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme                                      | 0,82   | 0,38 | 0,88                             | 0,33 | 0,88              | 0,33 | 0,75               | 0,45 | 0,461               | 0,710  |
| Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma                              | 0,79   | 0,41 | 0,82                             | 0,39 | 0,88              | 0,33 | 0,75               | 0,45 | 0,345               | 0,793  |
| Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme                                | 0,94   | 0,24 | 1,00                             | 0,00 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,697               | 0,555  |
| Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama                       | 0,90   | 0,30 | 0,94                             | 0,24 | 0,94              | 0,24 | 1,00               | 0,00 | 0,682               | 0,565  |
| E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme                               | 0,94   | 0,24 | 0,94                             | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,349               | 0,790  |

Bilgisayarı başlatma, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma da sempozyum eğitim alanlar, bir uygulamayı açma, açık dosyalar arasında geçiş yapma, gelen e postalara cevap vermede ve okumada kursta eğitim alanlar açısından farklılık görülmektedir.

**Tablo.6.16. Cinsiyete Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|   | Cinsiyet |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|----------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Kadın    |      | Erkek |      | t                   | p      |
|   | X        | ss   | X     | ss   |                     |        |
| <b>Gerekli olan bilginin kapsamını belirleme</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme  | 0,96     | 0,21 | 0,89  | 0,32 | 1,052               | 0,302  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme   | 0,96     | 0,19 | 0,89  | 0,32 | 1,166               | 0,254  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma  | 0,83     | 0,37 | 0,74  | 0,45 | 1,050               | 0,302  |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme  | 0,89     | 0,31 | 0,78  | 0,42 | 1,376               | 0,179  |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme  | 0,85     | 0,36 | 0,67  | 0,48 | 1,909               | 0,066  |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme  | 0,84     | 0,36 | 0,59  | 0,50 | 2,550               | 0,016* |
| <b>İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşın</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme  | 0,82     | 0,38 | 0,70  | 0,47 | 1,260               | 0,218  |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)  | 0,74     | 0,44 | 0,67  | 0,48 | 0,787               | 0,432  |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme                  | 0,83     | 0,38 | 0,74  | 0,45 | 0,971               | 0,339  |
| Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma   | 0,75     | 0,43 | 0,56  | 0,51 | 1,974               | 0,058  |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma             | 0,47     | 0,50 | 0,37  | 0,49 | 1,045               | 0,304  |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme             | 0,91     | 0,29 | 0,67  | 0,48 | 2,590               | 0,015* |
| <b>Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma  | 0,84     | 0,37 | 0,63  | 0,49 | 2,174               | 0,038* |
| Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme   | 0,88     | 0,33 | 0,56  | 0,51 | 3,219               | 0,003* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme  | 0,86     | 0,35 | 0,67  | 0,48 | 2,059               | 0,049* |
| Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme  | 0,85     | 0,35 | 0,48  | 0,51 | 3,726               | 0,001* |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme   | 0,86     | 0,35 | 0,70  | 0,47 | 1,719               | 0,096  |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme | 0,81     | 0,39 | 0,56  | 0,51 | 2,573               | 0,015* |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme        | 0,79     | 0,41 | 0,63  | 0,49 | 1,630               | 0,114  |

**Tablo.6.15. Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması –DEVAM**

|  | Cinsiyet |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|----------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Kadın    |      | Erkek |      | t                   | p      |
|  | X        | ss   | X     | ss   |                     |        |
| Kaynakların ulaşılacak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,78     | 0,41 | 0,59  | 0,50 | 1,906               | 0,066  |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme   | 0,81     | 0,39 | 0,59  | 0,50 | 2,226               | 0,034* |
| Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                 | 0,78     | 0,41 | 0,59  | 0,50 | 1,906               | 0,066  |
| Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                 | 0,79     | 0,41 | 0,59  | 0,50 | 2,012               | 0,053  |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme   | 0,73     | 0,45 | 0,59  | 0,50 | 1,342               | 0,190  |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                                | 0,72     | 0,45 | 0,56  | 0,51 | 1,626               | 0,114  |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma  | 0,73     | 0,44 | 0,56  | 0,51 | 1,730               | 0,094  |
| Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme                                       | 0,82     | 0,39 | 0,59  | 0,50 | 2,262               | 0,031* |

Örnekteki kadın hemşirelerin bilgi okuryazarlığı becerileri açısından daha yeterli oldukları görülmektedir  $p < 0,05$ .

**Tablo.6.17. Yaş Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Yaş               |      |               |      |                  |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|-------------------|------|---------------|------|------------------|------|---------------------|--------|
|  | 30 yaşından küçük |      | 30-39 yaşında |      | 40 ve daha büyük |      |                     |        |
|  | X                 | ss   | X             | ss   | X                | ss   | F                   | p      |
| <b>Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme</b>  |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme   | 0,96              | 0,21 | 0,93          | 0,26 | 1,00             | 0,00 | 1,299               | 0,274  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme  | 0,96              | 0,19 | 0,95          | 0,21 | 0,92             | 0,27 | 0,420               | 0,658  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma   | 0,86              | 0,35 | 0,80          | 0,41 | 0,77             | 0,43 | 1,203               | 0,302  |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme   | 0,90              | 0,30 | 0,87          | 0,34 | 0,85             | 0,37 | 0,559               | 0,573  |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme   | 0,86              | 0,35 | 0,81          | 0,39 | 0,73             | 0,45 | 1,675               | 0,189  |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme   | 0,88              | 0,33 | 0,77          | 0,42 | 0,73             | 0,45 | 3,402               | 0,035* |
| <b>İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşın</b>   |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme   | 0,87              | 0,34 | 0,76          | 0,43 | 0,65             | 0,49 | 4,800               | 0,009* |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)   | 0,77              | 0,42 | 0,70          | 0,46 | 0,62             | 0,50 | 1,745               | 0,176  |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme                 | 0,84              | 0,36 | 0,81          | 0,39 | 0,69             | 0,47 | 1,759               | 0,174  |
| Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma  | 0,78              | 0,41 | 0,72          | 0,45 | 0,54             | 0,51 | 3,615               | 0,028* |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma                            | 0,53              | 0,50 | 0,41          | 0,49 | 0,27             | 0,45 | 4,267               | 0,015* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, çıktı almak için en uygun teknolojik materyali seçme                                | 0,95              | 0,22 | 0,87          | 0,33 | 0,58             | 0,50 | 17,513              | 0,000* |
| <b>Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>  |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma | 0,87              | 0,34 | 0,79          | 0,41 | 0,69             | 0,47 | 3,231               | 0,041* |
| Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme  | 0,91              | 0,28 | 0,82          | 0,39 | 0,58             | 0,50 | 10,957              | 0,000* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme   | 0,91              | 0,29 | 0,82          | 0,39 | 0,58             | 0,50 | 10,212              | 0,000* |
| Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme   | 0,86              | 0,35 | 0,80          | 0,41 | 0,69             | 0,47 | 2,710               | 0,068  |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme  | 0,89              | 0,32 | 0,82          | 0,39 | 0,73             | 0,45 | 2,772               | 0,064  |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif bakış açısı bakımından değerlendirme   | 0,85              | 0,36 | 0,74          | 0,44 | 0,65             | 0,49 | 4,198               | 0,016* |



**Tablo.6.17. Yaşa Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|  | Yaş               |      |               |      |                  |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|-------------------|------|---------------|------|------------------|------|---------------------|--------|
|  | 30 yaşından küçük |      | 30-39 yaşında |      | 40 ve daha büyük |      |                     |        |
|  | X                 | ss   | X             | ss   | X                | ss   | F                   | p      |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme             | 0,84              | 0,37 | 0,75          | 0,44 | 0,50             | 0,51 | 7,964               | 0,000* |
| Kaynakların ulaşılacak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,82              | 0,39 | 0,76          | 0,43 | 0,46             | 0,51 | 8,283               | 0,000* |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>  |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme   | 0,87              | 0,34 | 0,74          | 0,44 | 0,58             | 0,50 | 7,863               | 0,000* |
| Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                 | 0,84              | 0,36 | 0,71          | 0,46 | 0,54             | 0,51 | 7,866               | 0,000* |
| Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                 | 0,84              | 0,37 | 0,75          | 0,44 | 0,50             | 0,51 | 7,964               | 0,000* |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>   |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme   | 0,77              | 0,42 | 0,69          | 0,46 | 0,46             | 0,51 | 5,488               | 0,005* |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                                | 0,76              | 0,43 | 0,68          | 0,47 | 0,50             | 0,51 | 3,914               | 0,021* |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma  | 0,76              | 0,43 | 0,69          | 0,47 | 0,54             | 0,51 | 3,165               | 0,044* |
| Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme                                       | 0,88              | 0,33 | 0,73          | 0,44 | 0,62             | 0,50 | 7,541               | 0,001* |

\* $p < 0,05$  anlamlı fark var ,  $p > 0,05$  anlamlı fark yok

Bilgi okuryazarlığı yaşa göre karşılaştırıldığında 30 yaşın altında olan pediatri hemşirelerinin karşılaştırılmasında  $p < 0,05$  anlamlı fark vardır. İstatistiksel olarak anlamlı fark yaratan becerilerin; ulaşılacak istenilen bilginin temel kavramlarını bilme, belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleyebilme, belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanımlayabilme, bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı kullanabilme, ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun

teknolojik materyali seçme, bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma, elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade edebilme gibi araştırmaya yönelik özellikler olduğu görülmektedir (p<0,05).

**Tablo. 6.18. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Meslekte toplam çalışma süresi |      |         |      |         |      |           |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--------------------------------|------|---------|------|---------|------|-----------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|  | 3 yıl ve daha az               |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10-15 yıl |      | 16 yıl ve daha fazla |      | F                   | p      |
|  | X                              | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X         | ss   | X                    | ss   |                     |        |
| <b>Gerekli bilginin kapsamını belirleme</b>  |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme   | 0,89                           | 0,31 | 0,98    | 0,14 | 0,97    | 0,17 | 1,00      | 0,00 | 0,94                 | 0,25 | 2,712               | 0,030* |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme  | 0,95                           | 0,22 | 0,98    | 0,14 | 0,96    | 0,21 | 0,98      | 0,14 | 0,91                 | 0,28 | 0,902               | 0,463  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma   | 0,81                           | 0,39 | 0,87    | 0,34 | 0,88    | 0,32 | 0,87      | 0,34 | 0,68                 | 0,47 | 2,501               | 0,043* |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme   | 0,92                           | 0,28 | 0,87    | 0,34 | 0,91    | 0,29 | 0,94      | 0,23 | 0,72                 | 0,45 | 3,940               | 0,004* |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme   | 0,87                           | 0,33 | 0,87    | 0,34 | 0,85    | 0,36 | 0,87      | 0,34 | 0,64                 | 0,49 | 3,878               | 0,004* |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme   | 0,88                           | 0,32 | 0,87    | 0,34 | 0,91    | 0,29 | 0,76      | 0,43 | 0,60                 | 0,50 | 6,653               | 0,000* |
| <b>Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme</b>   |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme   | 0,87                           | 0,33 | 0,87    | 0,34 | 0,93    | 0,26 | 0,76      | 0,43 | 0,51                 | 0,51 | 10,572              | 0,000* |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)?  | 0,78                           | 0,42 | 0,77    | 0,43 | 0,82    | 0,38 | 0,70      | 0,46 | 0,49                 | 0,51 | 4,868               | 0,001* |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığımı bilme                   | 0,80                           | 0,40 | 0,90    | 0,30 | 0,90    | 0,31 | 0,91      | 0,29 | 0,55                 | 0,50 | 8,421               | 0,000* |
| Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma  | 0,76                           | 0,43 | 0,75    | 0,44 | 0,85    | 0,36 | 0,76      | 0,43 | 0,49                 | 0,51 | 5,253               | 0,000* |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma            | 0,49                           | 0,50 | 0,56    | 0,50 | 0,59    | 0,50 | 0,39      | 0,49 | 0,21                 | 0,41 | 5,130               | 0,001* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme            | 0,94                           | 0,24 | 0,92    | 0,27 | 0,96    | 0,21 | 0,93      | 0,26 | 0,62                 | 0,49 | 11,903              | 0,000* |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma | 0,86                           | 0,35 | 0,85    | 0,36 | 0,93    | 0,26 | 0,78      | 0,42 | 0,62                 | 0,49 | 5,441               | 0,000* |
| Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme  | 0,91                           | 0,29 | 0,85    | 0,36 | 0,99    | 0,12 | 0,91      | 0,29 | 0,47                 | 0,50 | 20,726              | 0,000  |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme   | 0,91                           | 0,29 | 0,85    | 0,36 | 0,97    | 0,17 | 0,83      | 0,38 | 0,55                 | 0,50 | 11,729              | 0,000* |

**Tablo.6.18. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Meslekte toplam çalışma süresi |      |         |      |         |      |           |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|--------------------------------|------|---------|------|---------|------|-----------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|   | 3 yıl ve daha az               |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10-15 yıl |      | 16 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|   | X                              | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X         | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme  | 0,86                           | 0,35 | 0,87    | 0,34 | 0,90    | 0,31 | 0,85      | 0,36 | 0,55                 | 0,50 | 7,566               | 0,000* |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme   | 0,91                           | 0,29 | 0,83    | 0,38 | 0,93    | 0,26 | 0,91      | 0,29 | 0,57                 | 0,50 | 9,567               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme     | 0,83                           | 0,38 | 0,81    | 0,40 | 0,94    | 0,24 | 0,76      | 0,43 | 0,51                 | 0,51 | 9,067               | 0,000* |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme            | 0,84                           | 0,37 | 0,79    | 0,41 | 0,90    | 0,31 | 0,74      | 0,44 | 0,49                 | 0,51 | 8,367               | 0,000* |
| Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,86                           | 0,35 | 0,77    | 0,43 | 0,85    | 0,36 | 0,74      | 0,44 | 0,47                 | 0,50 | 8,554               | 0,000* |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>   |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme  | 0,89                           | 0,31 | 0,81    | 0,40 | 0,93    | 0,26 | 0,72      | 0,45 | 0,47                 | 0,50 | 13,086              | 0,000* |
| Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                | 0,83                           | 0,38 | 0,81    | 0,40 | 0,88    | 0,32 | 0,69      | 0,47 | 0,51                 | 0,51 | 7,256               | 0,000* |
| Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                | 0,83                           | 0,38 | 0,81    | 0,40 | 0,87    | 0,34 | 0,78      | 0,42 | 0,49                 | 0,51 | 7,391               | 0,000* |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>  |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme  | 0,75                           | 0,44 | 0,83    | 0,38 | 0,79    | 0,41 | 0,69      | 0,47 | 0,45                 | 0,50 | 5,991               | 0,000* |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                               | 0,75                           | 0,44 | 0,71    | 0,46 | 0,81    | 0,40 | 0,74      | 0,44 | 0,43                 | 0,50 | 5,922               | 0,000* |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma   | 0,76                           | 0,43 | 0,75    | 0,44 | 0,82    | 0,38 | 0,74      | 0,44 | 0,40                 | 0,50 | 7,429               | 0,000* |
| Elektronik ortam yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme   | 0,88                           | 0,32 | 0,83    | 0,38 | 0,91    | 0,29 | 0,78      | 0,42 | 0,45                 | 0,50 | 13,286              | 0,000* |

Meslekte toplam çalışma süresi arttıkça bilgi okuryazarlığı becerilerinde kendini yeterli buldukları becerilerin sayısının arttığı görülmektedir. 7-9 yıl ve üzeri çalışanlarda daha fazla sayıda beceride kendilerini yeterli bulma durumu vardır. ( $p < 0,05$ ).

**Tablo.6.19. Eğitim Düzeyine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Eğitim düzeyi |      |           |      |        |      |                                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|---------------|------|-----------|------|--------|------|------------------------------------|------|---------------------|--------|
|  | Lise          |      | Ön lisans |      | Lisans |      | Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) |      |                     |        |
|  | X             | ss   | X         | ss   | X      | ss   | X                                  | ss   | F                   | p      |
| <b>Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme</b>  |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme   | 0,94          | 0,24 | 0,96      | 0,20 | 0,94   | 0,24 | 1,00                               | 0,00 | 1,068               | 0,363  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme  | 0,94          | 0,24 | 0,88      | 0,34 | 0,96   | 0,19 | 0,98                               | 0,14 | 1,547               | 0,202  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma   | 0,71          | 0,46 | 0,71      | 0,46 | 0,84   | 0,37 | 0,92                               | 0,28 | 2,799               | 0,040* |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme   | 0,69          | 0,47 | 0,71      | 0,46 | 0,91   | 0,28 | 0,98                               | 0,14 | 9,513               | 0,000* |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme   | 0,63          | 0,49 | 0,75      | 0,44 | 0,84   | 0,37 | 0,98                               | 0,14 | 6,702               | 0,000* |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme   | 0,66          | 0,48 | 0,63      | 0,49 | 0,85   | 0,36 | 0,94                               | 0,24 | 6,35                | 0,000* |
| <b>Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşma</b>   |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme   | 0,54          | 0,51 | 0,50      | 0,51 | 0,86   | 0,35 | 0,96                               | 0,20 | 15,51               | 0,000* |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)   | 0,46          | 0,51 | 0,58      | 0,50 | 0,75   | 0,44 | 0,94                               | 0,24 | 9,588               | 0,000* |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığımı bilme                   | 0,54          | 0,51 | 0,67      | 0,48 | 0,85   | 0,36 | 0,96                               | 0,20 | 10,76               | 0,000* |
| Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma  | 0,40          | 0,50 | 0,58      | 0,50 | 0,77   | 0,42 | 0,94                               | 0,24 | 12,66               | 0,000* |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma            | 0,20          | 0,41 | 0,38      | 0,49 | 0,43   | 0,50 | 0,85                               | 0,36 | 15,45               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme            | 0,66          | 0,48 | 0,67      | 0,48 | 0,93   | 0,26 | 1,00                               | 0,00 | 15,25               | 0,000* |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma | 0,54          | 0,51 | 0,71      | 0,46 | 0,84   | 0,37 | 1,00                               | 0,00 | 11,65               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme   | 0,49          | 0,51 | 0,71      | 0,46 | 0,89   | 0,31 | 0,98                               | 0,14 | 19,20               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme   | 0,63          | 0,49 | 0,58      | 0,50 | 0,88   | 0,33 | 0,98                               | 0,14 | 12,39               | 0,000* |

**Tablo.6.19. Eğitim Düzeyine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAMI**

|   | Eğitim düzeyi |      |           |      |        |      |                                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|---------------|------|-----------|------|--------|------|------------------------------------|------|---------------------|--------|
|   | Lise          |      | Ön lisans |      | Lisans |      | Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) |      |                     |        |
|   | X             | ss   | X         | ss   | X      | ss   | X                                  | ss   | F                   | p      |
| Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme   | 0,54          | 0,51 | 0,67      | 0,48 | 0,86   | 0,35 | 0,96                               | 0,20 | 11,108              | 0,000* |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme   | 0,63          | 0,49 | 0,75      | 0,44 | 0,87   | 0,34 | 0,98                               | 0,14 | 7,709               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme       | 0,54          | 0,51 | 0,71      | 0,46 | 0,80   | 0,40 | 0,96                               | 0,20 | 7,926               | 0,000* |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme            | 0,51          | 0,51 | 0,63      | 0,49 | 0,81   | 0,39 | 0,88                               | 0,33 | 7,510               | 0,000* |
| Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,51          | 0,51 | 0,67      | 0,48 | 0,79   | 0,41 | 0,88                               | 0,33 | 6,207               | 0,000* |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>   |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme   | 0,54          | 0,51 | 0,58      | 0,50 | 0,83   | 0,38 | 0,94                               | 0,24 | 9,928               | 0,000* |
| Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                | 0,51          | 0,51 | 0,54      | 0,51 | 0,80   | 0,40 | 0,92                               | 0,28 | 9,500               | 0,000* |
| Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                | 0,51          | 0,51 | 0,58      | 0,50 | 0,81   | 0,39 | 0,92                               | 0,28 | 9,169               | 0,000* |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>  |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme   | 0,49          | 0,51 | 0,58      | 0,50 | 0,74   | 0,44 | 0,83                               | 0,38 | 5,220               | 0,002* |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                               | 0,43          | 0,50 | 0,58      | 0,50 | 0,71   | 0,45 | 0,94                               | 0,24 | 9,773               | 0,000* |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma   | 0,46          | 0,51 | 0,54      | 0,51 | 0,72   | 0,45 | 0,96                               | 0,20 | 10,499              | 0,000* |
| Elektronik kaynak gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme   | 0,40          | 0,50 | 0,58      | 0,50 | 0,85   | 0,36 | 0,96                               | 0,20 | 20,741              | 0,000* |

**Tablo.6.19.** göre eğitim düzeyi arttıkça bilgi okuryazarlığı becerilerinde yeterli olma ifadelerinin arttığı görülmektedir. Lisans ve üstü eğitime sahip olan hemşireler kendilerini bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda daha yeterli görmektedir.

**Tablo.6.20. Klinikte Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelemesi**

|  | Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi |      |         |      |         |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--|------|---------|------|---------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|  | 3 yıl ve daha az                                 |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|  | X  | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| <b>Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme</b>  |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme   | 0,93   | 0,26 | 0,98    | 0,14 | 0,98    | 0,15 | 0,91                 | 0,29 | 1,707               | 0,166  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacı olduğunu bilme   | 0,95   | 0,23 | 0,97    | 0,17 | 1,00    | 0,00 | 0,86                 | 0,35 | 2,437               | 0,065  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma   | 0,81   | 0,39 | 0,85    | 0,36 | 0,87    | 0,34 | 0,77                 | 0,43 | 0,510               | 0,675  |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağını bilme   | 0,89   | 0,32 | 0,90    | 0,30 | 0,84    | 0,37 | 0,86                 | 0,35 | 0,320               | 0,811  |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme   | 0,84   | 0,36 | 0,85    | 0,36 | 0,80    | 0,40 | 0,73                 | 0,46 | 0,798               | 0,496  |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme   | 0,86   | 0,35 | 0,82    | 0,39 | 0,80    | 0,40 | 0,64                 | 0,49 | 2,235               | 0,084  |
| <b>Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme</b>   |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme   | 0,84   | 0,37 | 0,80    | 0,40 | 0,78    | 0,42 | 0,73                 | 0,46 | 0,699               | 0,554  |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)   | 0,74   | 0,44 | 0,75    | 0,44 | 0,73    | 0,45 | 0,59                 | 0,50 | 0,813               | 0,487  |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri kullanmayı bilme                           | 0,81   | 0,39 | 0,86    | 0,35 | 0,84    | 0,37 | 0,68                 | 0,48 | 1,379               | 0,249  |
| Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma  | 0,73   | 0,45 | 0,76    | 0,43 | 0,82    | 0,39 | 0,59                 | 0,50 | 1,461               | 0,225  |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma            | 0,52   | 0,50 | 0,43    | 0,50 | 0,42    | 0,50 | 0,36                 | 0,49 | 1,136               | 0,335  |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme            | 0,93   | 0,26 | 0,90    | 0,30 | 0,87    | 0,34 | 0,73                 | 0,46 | 2,862               | 0,037* |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma | 0,86   | 0,35 | 0,80    | 0,40 | 0,80    | 0,40 | 0,77                 | 0,43 | 0,740               | 0,529  |
| Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme   | 0,89   | 0,31 | 0,84    | 0,37 | 0,84    | 0,37 | 0,64                 | 0,49 | 3,415               | 0,018* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarını ve değerlendirme  | 0,89   | 0,32 | 0,80    | 0,40 | 0,91    | 0,29 | 0,64                 | 0,49 | 4,189               | 0,006* |
| Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme  | 0,84   | 0,37 | 0,83    | 0,38 | 0,87    | 0,34 | 0,59                 | 0,50 | 3,018               | 0,030* |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme  | 0,86   | 0,35 | 0,86    | 0,35 | 0*,87   | 0,34 | 0,73                 | 0,46 | 0,942               | 0,421  |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağın geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif açısından değerlendirme                 | 0,80   | 0,40 | 0,83    | 0,38 | 0,76    | 0,43 | 0,64                 | 0,49 | 1,514               | 0,211  |

**Tablo.6.20. Klinikte Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|  | Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi |      |         |      |         |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--|------|---------|------|---------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|  | 3 yıl ve daha az                                 |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|  | X  | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme             | 0,79   | 0,41 | 0,79    | 0,41 | 0,80    | 0,40 | 0,64                 | 0,49 | 0,958               | 0,413  |
| Kaynakların ulaşılacak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,81   | 0,39 | 0,74    | 0,44 | 0,76    | 0,43 | 0,64                 | 0,49 | 1,406               | 0,241  |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>  |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme  | 0,86   | 0,34 | 0,76    | 0,43 | 0,76    | 0,43 | 0,59                 | 0,50 | 3,886               | 0,009* |
| Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                    | 0,82   | 0,38 | 0,71    | 0,46 | 0,76    | 0,43 | 0,73                 | 0,46 | 1,662               | 0,175  |
| Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                    | 0,83   | 0,38 | 0,72    | 0,45 | 0,76    | 0,43 | 0,68                 | 0,48 | 1,924               | 0,126  |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>   |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme  | 0,73   | 0,45 | 0,75    | 0,44 | 0,67    | 0,48 | 0,59                 | 0,50 | 0,948               | 0,418  |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                                | 0,73   | 0,45 | 0,71    | 0,46 | 0,69    | 0,47 | 0,64                 | 0,49 | 0,317               | 0,813  |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma  | 0,76   | 0,43 | 0,67    | 0,47 | 0,73    | 0,45 | 0,64                 | 0,49 | 1,047               | 0,372  |
| Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme                                       | 0,85   | 0,36 | 0,78    | 0,42 | 0,76    | 0,43 | 0,64                 | 0,49 | 2,344               | 0,073  |

Tablo.6.20. göre klinikte çalışma süresinin bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliği ifadelerinde istatistiksel anlamlı fark vardır. Bunlar 0-3 yıl çalışanlarda ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme, elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade edebilme ve elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirebilme becerilerindedir. 7-9 yıl çalışanlarda ise ulaşılan bilgi kaynaklarını anlam ve değerlendirme ve elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleyebilme ifadeleri yüksektir.

**Tablo.6.21. Çalışma Pozisyonuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Çalışma pozisyonu |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|-------------------|------|--------------------------|------|----------------------|------|-----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Servis Hemşiresi  |      | Sorumlu/Yönetici Hemşire |      | Poliklinik Hemşiresi |      | Yoğun bakım hemşiresi |      | Diğer |      |                     |        |
|  | X                 | ss   | X                        | ss   | X                    | ss   | X                     | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| <b>Gerekli bilginin kapsamını belirleme</b>  |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme   | 0,92              | 0,26 | 1,00                     | 0,00 | 0,92                 | 0,29 | 0,96                  | 0,18 | 0,96  | 0,20 | 1,058               | 0,378  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme  | 0,95              | 0,22 | 1,00                     | 0,00 | 0,92                 | 0,29 | 0,95                  | 0,22 | 1,00  | 0,00 | 0,865               | 0,485  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma   | 0,77              | 0,42 | 0,94                     | 0,25 | 0,67                 | 0,49 | 0,88                  | 0,33 | 0,81  | 0,40 | 2,358               | 0,054  |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme   | 0,87              | 0,34 | 1,00                     | 0,00 | 0,67                 | 0,49 | 0,88                  | 0,33 | 0,92  | 0,27 | 2,575               | 0,038* |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme   | 0,79              | 0,41 | 0,94                     | 0,25 | 0,42                 | 0,51 | 0,88                  | 0,33 | 0,92  | 0,27 | 5,859               | 0,000* |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme   | 0,77              | 0,42 | 0,90                     | 0,30 | 0,50                 | 0,52 | 0,91                  | 0,28 | 0,77  | 0,43 | 5,133               | 0,001* |
| <b>Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme</b>   |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme   | 0,77              | 0,42 | 0,94                     | 0,25 | 0,25                 | 0,45 | 0,87                  | 0,34 | 0,88  | 0,33 | 8,978               | 0,000* |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney)  | 0,69              | 0,46 | 0,84                     | 0,37 | 0,33                 | 0,49 | 0,78                  | 0,42 | 0,77  | 0,43 | 3,644               | 0,006* |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme                 | 0,79              | 0,41 | 0,97                     | 0,18 | 0,33                 | 0,49 | 0,87                  | 0,34 | 0,81  | 0,40 | 7,109               | 0,000* |
| Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma  | 0,71              | 0,46 | 0,87                     | 0,34 | 0,50                 | 0,52 | 0,75                  | 0,44 | 0,81  | 0,40 | 1,941               | 0,104  |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma            | 0,42              | 0,50 | 0,61                     | 0,50 | 0,17                 | 0,39 | 0,47                  | 0,50 | 0,62  | 0,50 | 2,659               | 0,033* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme            | 0,84              | 0,37 | 0,97                     | 0,18 | 0,67                 | 0,49 | 0,95                  | 0,22 | 0,88  | 0,33 | 3,845               | 0,005* |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma | 0,78              | 0,41 | 0,87                     | 0,34 | 0,58                 | 0,51 | 0,88                  | 0,33 | 0,85  | 0,37 | 2,317               | 0,057  |
| Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme   | 0,81              | 0,39 | 0,90                     | 0,30 | 0,50                 | 0,52 | 0,89                  | 0,31 | 0,92  | 0,27 | 4,262               | 0,002* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarını ve değerlendirme  | 0,81              | 0,39 | 0,90                     | 0,30 | 0,50                 | 0,52 | 0,89                  | 0,31 | 0,88  | 0,33 | 3,948               | 0,004* |
| Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme  | 0,75              | 0,43 | 0,94                     | 0,25 | 0,42                 | 0,51 | 0,91                  | 0,28 | 0,85  | 0,37 | 7,328               | 0,000* |

\*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok



**Tablo.6.21.Çalışma Pozisyonuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Çalışma pozisyonu |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|-------------------|------|--------------------------|------|----------------------|------|-----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Servis Hemşiresi  |      | Sorumlu/Yönetici Hemşire |      | Poliklinik Hemşiresi |      | Yoğun bakım hemşiresi |      | Diğer |      |                     |        |
|   | X                 | ss   | X                        | ss   | X                    | ss   | X                     | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?  | 0,81              | 0,39 | 0,97                     | 0,18 | 0,67                 | 0,49 | 0,87                  | 0,34 | 0,88  | 0,33 | 2,146               | 0,075  |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme     | 0,78              | 0,41 | 0,90                     | 0,30 | 0,33                 | 0,49 | 0,81                  | 0,40 | 0,85  | 0,37 | 4,778               | 0,001* |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme            | 0,73              | 0,45 | 0,84                     | 0,37 | 0,42                 | 0,51 | 0,84                  | 0,37 | 0,81  | 0,40 | 3,676               | 0,006* |
| Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayım tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,74              | 0,44 | 0,81                     | 0,40 | 0,42                 | 0,51 | 0,83                  | 0,37 | 0,73  | 0,45 | 3,107               | 0,016* |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>   |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme   | 0,76              | 0,43 | 0,77                     | 0,43 | 0,50                 | 0,52 | 0,86                  | 0,35 | 0,85  | 0,37 | 2,761               | 0,028* |
| Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzenleterek argüman oluşturma                                 | 0,72              | 0,45 | 0,81                     | 0,40 | 0,42                 | 0,51 | 0,85                  | 0,36 | 0,73  | 0,45 | 3,782               | 0,005* |
| Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                   | 0,73              | 0,45 | 0,84                     | 0,37 | 0,42                 | 0,51 | 0,84                  | 0,37 | 0,81  | 0,40 | 3,676               | 0,006* |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>  |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme   | 0,69              | 0,46 | 0,81                     | 0,40 | 0,42                 | 0,51 | 0,76                  | 0,43 | 0,65  | 0,49 | 2,187               | 0,070  |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                               | 0,66              | 0,47 | 0,81                     | 0,40 | 0,25                 | 0,45 | 0,77                  | 0,42 | 0,73  | 0,45 | 4,487               | 0,002* |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma   | 0,70              | 0,46 | 0,81                     | 0,40 | 0,25                 | 0,45 | 0,76                  | 0,43 | 0,69  | 0,47 | 4,020               | 0,003* |
| Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme                                      | 0,75              | 0,43 | 0,84                     | 0,37 | 0,33                 | 0,49 | 0,88                  | 0,33 | 0,85  | 0,37 | 6,078               | 0,000* |

Tablo 6.21.'a göre çalışma pozisyonu açısından bakıldığında sorumlu hemşirelerin ve yoğun bakım hemşirelerinin bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olduğunu görülmektedir, diğer gruplar ile anlamlı fark vardır

**Tablo.6.22. Çalıştığı Kuruma Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Çalışılan kurum  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|------------------|------|--------------|------|----------------------------|------|----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Devlet Hastanesi |      | Özel Hastane |      | Eğitim Araştırma hastanesi |      | Üniversite Hastanesi |      | Diğer |      |                     |        |
|  | X                | ss   | X            | ss   | X                          | ss   | X                    | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| <b>Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme</b>  |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme   | 0,98             | 0,15 | 1,00         | 0,00 | 0,94                       | 0,24 | 0,92                 | 0,28 | 1,00  | 0,00 | 1,039               | 0,387  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme  | 0,93             | 0,25 | 0,97         | 0,17 | 0,95                       | 0,23 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,947               | 0,437  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma   | 0,70             | 0,46 | 0,76         | 0,44 | 0,85                       | 0,36 | 0,88                 | 0,33 | 0,86  | 0,38 | 1,873               | 0,115  |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme   | 0,82             | 0,39 | 0,85         | 0,36 | 0,89                       | 0,31 | 0,92                 | 0,28 | 1,00  | 0,00 | 0,945               | 0,438  |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme   | 0,80             | 0,41 | 0,79         | 0,42 | 0,84                       | 0,37 | 0,86                 | 0,35 | 1,00  | 0,00 | 0,630               | 0,641  |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme   | 0,77             | 0,42 | 0,85         | 0,36 | 0,83                       | 0,38 | 0,80                 | 0,41 | 1,00  | 0,00 | 0,678               | 0,608  |
| <b>Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme</b>   | 0,75             | 0,44 | 0,73         | 0,45 | 0,83                       | 0,38 | 0,84                 | 0,37 | 1,00  | 0,00 | 1,159               | 0,329  |
| Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme   | 0,70             | 0,46 | 0,61         | 0,50 | 0,75                       | 0,43 | 0,71                 | 0,46 | 1,00  | 0,00 | 1,484               | 0,207  |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)   | 0,77             | 0,42 | 0,85         | 0,36 | 0,82                       | 0,39 | 0,84                 | 0,37 | 0,86  | 0,38 | 0,248               | 0,911  |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme                 |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |        |
| Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma  | 0,61             | 0,49 | 0,76         | 0,44 | 0,75                       | 0,43 | 0,76                 | 0,43 | 0,86  | 0,38 | 1,101               | 0,356  |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma            | 0,32             | 0,47 | 0,39         | 0,50 | 0,50                       | 0,50 | 0,47                 | 0,50 | 0,86  | 0,38 | 2,430               | 0,048* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme            | 0,82             | 0,39 | 0,94         | 0,24 | 0,88                       | 0,33 | 0,94                 | 0,24 | 1,00  | 0,00 | 1,341               | 0,255  |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma | 0,80             | 0,41 | 0,82         | 0,39 | 0,82                       | 0,39 | 0,84                 | 0,37 | 1,00  | 0,00 | 0,449               | 0,773  |
| Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme   | 0,80             | 0,41 | 0,85         | 0,36 | 0,85                       | 0,36 | 0,86                 | 0,35 | 1,00  | 0,00 | 0,560               | 0,692  |

**Tablo.6.22. Çalıştığı Kuruma Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi -DEVAM**

|   | Çalışılan kurum  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|------------------|------|--------------|------|----------------------------|------|----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Devlet Hastanesi |      | Özel Hastane |      | Eğitim Araştırma hastanesi |      | Üniversite Hastanesi |      | Diğer |      |                     |        |
|   | X                | ss   | X            | ss   | X                          | ss   | X                    | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme  | 0,82             | 0,39 | 0,85         | 0,36 | 0,85                       | 0,36 | 0,84                 | 0,37 | 1,00  | 0,00 | 0,386               | 0,819  |
| Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme   | 0,73             | 0,45 | 0,79         | 0,42 | 0,85                       | 0,36 | 0,80                 | 0,41 | 1,00  | 0,00 | 1,475               | 0,210  |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?  | 0,86             | 0,35 | 0,79         | 0,42 | 0,86                       | 0,35 | 0,82                 | 0,39 | 1,00  | 0,00 | 0,692               | 0,598  |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme     | 0,70             | 0,46 | 0,73         | 0,45 | 0,83                       | 0,38 | 0,73                 | 0,45 | 1,00  | 0,00 | 1,846               | 0,120  |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme            | 0,66             | 0,48 | 0,67         | 0,48 | 0,81                       | 0,39 | 0,78                 | 0,42 | 1,00  | 0,00 | 2,349               | 0,054  |
| Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,75             | 0,44 | 0,70         | 0,47 | 0,79                       | 0,41 | 0,73                 | 0,45 | 0,86  | 0,38 | 0,489               | 0,744  |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>   |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |        |
| Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme   | 0,66             | 0,48 | 0,70         | 0,47 | 0,85                       | 0,36 | 0,73                 | 0,45 | 1,00  | 0,00 | 3,471               | 0,009* |
| Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                   | 0,64             | 0,49 | 0,85         | 0,36 | 0,78                       | 0,41 | 0,73                 | 0,45 | 1,00  | 0,00 | 2,025               | 0,091  |
| Ulaşılan bilgiyi veya performans başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                    | 0,70             | 0,46 | 0,82         | 0,39 | 0,79                       | 0,41 | 0,71                 | 0,46 | 1,00  | 0,00 | 1,249               | 0,290  |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>  |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme   | 0,64             | 0,49 | 0,67         | 0,48 | 0,74                       | 0,44 | 0,67                 | 0,47 | 1,00  | 0,00 | 1,411               | 0,230  |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                               | 0,68             | 0,47 | 0,70         | 0,47 | 0,71                       | 0,45 | 0,67                 | 0,47 | 1,00  | 0,00 | 0,825               | 0,510  |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma   | 0,66             | 0,48 | 0,73         | 0,45 | 0,74                       | 0,44 | 0,63                 | 0,49 | 0,86  | 0,38 | 0,931               | 0,446  |
| Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme                                      | 0,64             | 0,49 | 0,76         | 0,44 | 0,83                       | 0,38 | 0,84                 | 0,37 | 0,86  | 0,38 | 2,348               | 0,054  |

Tablo 6.22'ye göre çalışma kuruma göre bakıldığında bilgi okuryazarlığı becerilerini etkilemediği, sadece üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerinin arama motorlarını kullanmalarından kaynaklanan bir fark olduğu görülmektedir.

**Tablo.6.23.Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|   | Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı? |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|---|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Evet  |      | Hayır |      | t                   | p      |
|   | X   | ss   | X     | ss   |                     |        |
| <b>Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme</b>   |   |      |       |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme  | 0,95  | 0,21 | 0,95  | 0,23 | 0,356               | 0,722  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme   | 0,97  | 0,18 | 0,95  | 0,23 | 0,947               | 0,344  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma  | 0,86  | 0,35 | 0,79  | 0,41 | 1,632               | 0,104  |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme  | 0,94  | 0,24 | 0,83  | 0,38 | 3,170               | 0,002* |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme  | 0,91  | 0,29 | 0,76  | 0,43 | 3,570               | 0,000* |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme  | 0,89  | 0,31 | 0,76  | 0,43 | 3,309               | 0,001* |
| <b>Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme</b>  | 0,91  | 0,29 | 0,72  | 0,45 | 4,450               | 0,000* |
| Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme  | 0,82  | 0,38 | 0,65  | 0,48 | 3,616               | 0,000* |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)  | 0,88  | 0,33 | 0,77  | 0,42 | 2,504               | 0,013* |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığımı bilme                    |   |      |       |      |                     |        |
| Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma   | 0,80  | 0,40 | 0,68  | 0,47 | 2,573               | 0,011* |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları (CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma                         | 0,55  | 0,50 | 0,38  | 0,49 | 3,032               | 0,003* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için uygun teknolojik materyali seçme                | 0,96  | 0,20 | 0,82  | 0,38 | 4,061               | 0,000* |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>  |   |      |       |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma  | 0,89  | 0,31 | 0,76  | 0,43 | 3,309               | 0,001* |
| Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme  | 0,95  | 0,22 | 0,76  | 0,43 | 5,003               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme  | 0,93  | 0,26 | 0,77  | 0,42 | 4,065               | 0,000* |
| Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme   | 0,89  | 0,31 | 0,76  | 0,43 | 3,309               | 0,001* |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?  | 0,90  | 0,30 | 0,80  | 0,40 | 2,584               | 0,010* |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme | 0,88  | 0,32 | 0,71  | 0,46 | 3,935               | 0,000* |

**Tablo.6.23. . Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|  | Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı? |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|---|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Evet  |      | Hayır |      | t                   | p      |
|  | X   | ss   | X     | ss   |                     |        |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme             | 0,85  | 0,36 | 0,71  | 0,46 | 3,070               | 0,002* |
| Kaynakların ulaşılacak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,80  | 0,40 | 0,73  | 0,44 | 1,494               | 0,136  |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>  |   |      |       |      |                     |        |
| Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme  | 0,88  | 0,32 | 0,71  | 0,45 | 3,812               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                    | 0,86  | 0,35 | 0,68  | 0,47 | 3,718               | 0,000* |
| Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                    | 0,86  | 0,35 | 0,70  | 0,46 | 3,357               | 0,001* |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>   |   |      |       |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme  | 0,83  | 0,38 | 0,61  | 0,49 | 4,475               | 0,000* |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                                | 0,80  | 0,40 | 0,62  | 0,49 | 3,735               | 0,000* |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma  | 0,81  | 0,39 | 0,63  | 0,48 | 3,656               | 0,000* |
| Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme                                       | 0,89  | 0,31 | 0,71  | 0,46 | 4,307               | 0,000* |

**p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok**

Bilişim ile ilgili eğitim alanlardan kaynaklanan anlamlı bir fark vardır. Eğitim alanlar bilgi okur yazarlığının hemen hemen her maddesi için kendilerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

**Tablo.6.24. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız? |      |                                 |      |                   |      |                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--|------|---------------------------------|------|-------------------|------|--------------------|------|---------------------|--------|
|  | Hizmet içi eğitim  |      | Sertifika programı/Kurs/Seminer |      | Sempozyum /Kongre |      | Klinik Oryantasyon |      | F                   | P      |
|  | X  | ss   | X                               | ss   | X                 | ss   | X                  | ss   |                     |        |
| <b>Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme</b>  |  |      |                                 |      |                   |      |                    |      |                     |        |
| Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme   | 0,95   | 0,22 | 1,00                            | 0,00 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 0,836               | 0,476  |
| Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme  | 0,88   | 0,32 | 0,71                            | 0,47 | 0,94              | 0,24 | 0,81               | 0,40 | 1,698               | 0,170  |
| Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma   | 0,93   | 0,25 | 0,94                            | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,404               | 0,750  |
| Bilgiye hangi yollarla ulaşacağını bilme   | 0,89   | 0,31 | 0,94                            | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 0,88               | 0,34 | 0,811               | 0,490  |
| Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme   | 0,88   | 0,32 | 0,82                            | 0,39 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 1,126               | 0,341  |
| Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme   | 0,94   | 0,24 | 1,00                            | 0,00 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,697               | 0,555  |
| <b>Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme</b>   |  |      |                                 |      |                   |      |                    |      |                     |        |
| Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme   | 0,89   | 0,31 | 0,94                            | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 0,88               | 0,34 | 0,811               | 0,490  |
| En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)   | 0,79   | 0,41 | 0,88                            | 0,33 | 0,94              | 0,24 | 0,81               | 0,40 | 0,868               | 0,459  |
| İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığını bilme                   | 0,85   | 0,36 | 0,76                            | 0,44 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 2,403               | 0,070  |
| Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma  | 0,76   | 0,43 | 0,82                            | 0,39 | 0,94              | 0,24 | 0,88               | 0,34 | 1,184               | 0,318  |
| Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma            | 0,47   | 0,50 | 0,65                            | 0,49 | 0,76              | 0,44 | 0,75               | 0,45 | 3,106               | 0,028* |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme            | 0,96   | 0,20 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,366               | 0,255  |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |  |      |                                 |      |                   |      |                    |      |                     |        |
| Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma | 0,88   | 0,32 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 0,88               | 0,34 | 0,745               | 0,527  |
| Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme   | 0,94   | 0,24 | 0,94                            | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,349               | 0,790  |
| Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarını ve değerlendirme  | 0,91   | 0,29 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 1,155               | 0,329  |

**Tablo.6.24. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız? |      |                                 |      |                   |      |                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|--|------|---------------------------------|------|-------------------|------|--------------------|------|---------------------|--------|
|   | Hizmet içi eğitim  |      | Sertifika programı/Kurs/Seminer |      | Sempozyum /Kongre |      | Klinik Oryantasyon |      |                     |        |
|   | X  | ss   | X                               | ss   | X                 | ss   | X                  | ss   | F                   | P      |
| Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme   | 0,87   | 0,34 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,950               | 0,418  |
| Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?  | 0,88   | 0,32 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 0,851               | 0,468  |
| Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme     | 0,85   | 0,36 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 1,185               | 0,318  |
| Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme            | 0,84   | 0,37 | 0,82                            | 0,39 | 0,88              | 0,33 | 0,88               | 0,34 | 0,112               | 0,953  |
| Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme | 0,79   | 0,41 | 0,71                            | 0,47 | 0,88              | 0,33 | 0,88               | 0,34 | 0,745               | 0,527  |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>   |  |      |                                 |      |                   |      |                    |      |                     |        |
| Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme   | 0,85   | 0,36 | 0,94                            | 0,24 | 1,00              | 0,00 | 0,88               | 0,34 | 1,221               | 0,304  |
| Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma                                   | 0,83   | 0,37 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 0,81               | 0,40 | 1,200               | 0,312  |
| Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme                                   | 0,80   | 0,40 | 0,88                            | 0,33 | 1,00              | 0,00 | 1,00               | 0,00 | 2,689               | 0,049* |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>  |  |      |                                 |      |                   |      |                    |      |                     |        |
| İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme   | 0,76   | 0,43 | 0,71                            | 0,47 | 1,00              | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 2,722               | 0,047* |
| İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme                               | 0,78   | 0,41 | 0,76                            | 0,44 | 1,00              | 0,00 | 0,81               | 0,40 | 1,552               | 0,203  |
| Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma   | 0,88   | 0,32 | 0,88                            | 0,33 | 0,94              | 0,24 | 0,94               | 0,25 | 0,292               | 0,831  |

Bilişim ile ilgili alınan eğitimin kaynağı sadece sempozyum/kongrede eğitim alanlarda fark ettiği görülmektedir. Bunlar bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı kullanabilme, elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme, intihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme becerileridir

**Tablo.6.25 Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin incelenmesi**

|   | Cinsiyet |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|----------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Kadın    |      | Erkek |      | t                   | p      |
|   | X        | ss   | X     | ss   |                     |        |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma  | 0,96     | 0,20 | 0,93  | 0,27 | 0,784               | 0,433  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme   | 0,97     | 0,16 | 0,85  | 0,36 | 1,713               | 0,098  |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım                                      | 0,94     | 0,23 | 0,96  | 0,19 | -0,402              | 0,688  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme | 0,87     | 0,34 | 0,85  | 0,36 | 0,243               | 0,808  |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme   | 0,79     | 0,41 | 0,78  | 0,42 | 0,135               | 0,893  |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak İlaç istek ve takibi yapabilme   | 0,88     | 0,32 | 0,81  | 0,40 | 1,019               | 0,309  |
| Elektronik doktor order sistemini kullanarak, hastaya uyguladığım ilacı yönetebilme   | 0,77     | 0,42 | 0,67  | 0,48 | 1,097               | 0,282  |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, EBS erişebilme  |          |      |       |      |                     |        |
| <b>Hemşirelik uygulamalarında</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planı yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma                                   | 0,79     | 0,41 | 0,59  | 0,50 | 2,012               | 0,053  |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme   | 0,74     | 0,44 | 0,59  | 0,50 | 1,447               | 0,158  |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.  | 0,82     | 0,38 | 0,74  | 0,45 | 1,010               | 0,313  |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme   | 0,85     | 0,36 | 0,74  | 0,45 | 1,209               | 0,236  |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme  | 0,80     | 0,40 | 0,67  | 0,48 | 1,427               | 0,164  |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma   | 0,69     | 0,46 | 0,52  | 0,51 | 1,672               | 0,105  |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma   | 0,72     | 0,45 | 0,63  | 0,49 | 0,987               | 0,324  |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma   | 0,75     | 0,43 | 0,70  | 0,47 | 0,579               | 0,563  |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma   | 0,66     | 0,47 | 0,44  | 0,51 | 2,255               | 0,025* |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırma   | 0,65     | 0,48 | 0,63  | 0,49 | 0,180               | 0,857  |



**Tablo.6.25. Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin incelenmesi – DEVAM**

|   | Cinsiyet |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|----------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Kadın    |      | Erkek |      | t                   | p      |
|   | X        | ss   | X     | ss   |                     |        |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma | 0,67     | 0,47 | 0,59  | 0,50 | 0,826               | 0,409  |
| <b>Hemşirelik yönetiminde</b>   |          |      |       |      |                     |        |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim  | 0,65     | 0,48 | 0,52  | 0,51 | 1,404               | 0,161  |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma  | 0,75     | 0,43 | 0,59  | 0,50 | 1,623               | 0,115  |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma                          | 0,74     | 0,44 | 0,56  | 0,51 | 1,869               | 0,071  |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma   | 0,79     | 0,41 | 0,56  | 0,51 | 2,290               | 0,029* |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma  | 0,55     | 0,50 | 0,44  | 0,51 | 1,088               | 0,277  |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme  | 0,62     | 0,49 | 0,56  | 0,51 | 0,614               | 0,540  |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme                                     | 0,67     | 0,47 | 0,52  | 0,51 | 1,642               | 0,102  |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma                            | 0,61     | 0,49 | 0,48  | 0,51 | 1,329               | 0,185  |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>  |          |      |       |      |                     |        |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama   | 0,65     | 0,48 | 0,52  | 0,51 | 1,366               | 0,173  |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma   | 0,60     | 0,49 | 0,48  | 0,51 | 1,218               | 0,224  |

Hemşirelik bilgi sistemlerinin yönetimi becerilerine ilişkin kendilerini yeterli bulma konusunda sadece kadınların nöbet devir teslim ederken elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma ve hemşire çalışma çizelgesini elektronik ortamda hazırlayabilme ve ulaşabilme becerilerinde bir farklılık görünmektedir.

**Tablo.6.26. Yaşa Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Yaş               |      |               |      |                  |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|-------------------|------|---------------|------|------------------|------|---------------------|--------|
|  | 30 yaşından küçük |      | 30-39 yaşında |      | 40 ve daha büyük |      | F                   | p      |
|  | X                 | ss   | X             | ss   | X                | ss   |                     |        |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 0,95              | 0,22 | 0,96          | 0,20 | 0,96             | 0,20 | 0,106               | 0,900  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 0,96              | 0,19 | 0,95          | 0,21 | 1,00             | 0,00 | 0,653               | 0,521  |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,93              | 0,26 | 0,97          | 0,18 | 0,96             | 0,20 | 1,373               | 0,255  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme  | 0,88              | 0,33 | 0,87          | 0,34 | 0,81             | 0,40 | 0,433               | 0,649  |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,83              | 0,38 | 0,79          | 0,41 | 0,50             | 0,51 | 7,578               | 0,001* |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>  |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 0,89              | 0,32 | 0,88          | 0,32 | 0,77             | 0,43 | 1,475               | 0,230  |
| Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme  | 0,81              | 0,39 | 0,71          | 0,46 | 0,73             | 0,45 | 2,209               | 0,112  |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,86              | 0,35 | 0,76          | 0,43 | 0,81             | 0,40 | 2,344               | 0,098  |
| <b>Hemşirelik uygulamalarında</b>  |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma  | 0,79              | 0,41 | 0,80          | 0,40 | 0,54             | 0,51 | 4,735               | 0,009* |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 0,76              | 0,43 | 0,73          | 0,44 | 0,50             | 0,51 | 3,765               | 0,024* |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 0,89              | 0,32 | 0,82          | 0,39 | 0,65             | 0,49 | 5,022               | 0,007* |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,84              | 0,36 | 0,79          | 0,41 | 0,50             | 0,51 | 8,401               | 0,000* |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme   | 0,76              | 0,43 | 0,63          | 0,48 | 0,35             | 0,49 | 10,325              | 0,000* |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma  | 0,76              | 0,43 | 0,68          | 0,47 | 0,58             | 0,50 | 2,547               | 0,080  |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma  | 0,74              | 0,44 | 0,78          | 0,42 | 0,62             | 0,50 | 1,554               | 0,213  |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma  | 0,71              | 0,46 | 0,61          | 0,49 | 0,46             | 0,51 | 3,690               | 0,026* |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma  | 0,71              | 0,46 | 0,59          | 0,49 | 0,54             | 0,51 | 2,802               | 0,062  |

**Tablo.6.26. Yaşa Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi–  
DEVAM**

|   | Yaş               |      |               |      |                  |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|-------------------|------|---------------|------|------------------|------|---------------------|--------|
|   | 30 yaşından küçük |      | 30-39 yaşında |      | 40 ve daha büyük |      |                     |        |
|   | X                 | ss   | X             | ss   | X                | ss   | F                   | p      |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim | 0,68              | 0,47 | 0,66          | 0,48 | 0,58             | 0,50 | 0,477               | 0,621  |
| <b>Hemşirelik yönetiminde</b>   |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim  | 0,63              | 0,48 | 0,69          | 0,46 | 0,42             | 0,50 | 3,492               | 0,032* |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma                                | 0,72              | 0,45 | 0,80          | 0,40 | 0,54             | 0,51 | 4,300               | 0,014* |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma    | 0,71              | 0,45 | 0,80          | 0,41 | 0,46             | 0,51 | 6,356               | 0,002* |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma                                 | 0,73              | 0,44 | 0,82          | 0,39 | 0,69             | 0,47 | 1,910               | 0,150  |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma  | 0,58              | 0,49 | 0,54          | 0,50 | 0,35             | 0,49 | 2,533               | 0,081  |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme  | 0,60              | 0,49 | 0,65          | 0,48 | 0,42             | 0,50 | 2,451               | 0,088  |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme               | 0,62              | 0,49 | 0,73          | 0,44 | 0,54             | 0,51 | 2,958               | 0,053  |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma      | 0,61              | 0,49 | 0,62          | 0,49 | 0,42             | 0,50 | 1,833               | 0,162  |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>  |                   |      |               |      |                  |      |                     |        |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                             | 0,61              | 0,49 | 0,67          | 0,47 | 0,62             | 0,50 | 0,515               | 0,598  |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma   | 0,59              | 0,49 | 0,62          | 0,49 | 0,46             | 0,51 | 1,151               | 0,318  |

\*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

30 yaş altı hemşirelerin elektronik bilgi sistemlerini kullanmada pek çok beceride kendilerini daha yüksek oranda yeterli buldukları görülmektedir.

**Tablo.6.27. Eğitim Düzeyine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Eğitim düzeyi |      |           |      |        |      |                                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|---------------|------|-----------|------|--------|------|------------------------------------|------|---------------------|--------|
|  | Lise          |      | Ön lisans |      | Lisans |      | Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) |      |                     |        |
|  | X             | ss   | X         | ss   | X      | ss   | X                                  | ss   | F                   | p      |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 0,97          | 0,17 | 0,96      | 0,20 | 0,94   | 0,23 | 1,00                               | 0,00 | 1,092               | 0,353  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 1,00          | 0,00 | 0,96      | 0,20 | 0,95   | 0,22 | 1,00                               | 0,00 | 1,507               | 0,213  |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,97          | 0,17 | 0,88      | 0,34 | 0,94   | 0,24 | 1,00                               | 0,00 | 1,961               | 0,120  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme  | 0,86          | 0,36 | 0,83      | 0,38 | 0,86   | 0,35 | 0,92                               | 0,28 | 0,447               | 0,719  |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,69          | 0,47 | 0,88      | 0,34 | 0,78   | 0,42 | 0,85                               | 0,36 | 1,543               | 0,203  |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>  |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 0,71          | 0,46 | 0,75      | 0,44 | 0,89   | 0,31 | 0,98                               | 0,14 | 6,054               | 0,001* |
| Elektronik doktor order sistemiyle , hastaya uygulanan ilacı yönetme   | 0,69          | 0,47 | 0,67      | 0,48 | 0,76   | 0,43 | 0,88                               | 0,33 | 1,916               | 0,127  |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,74          | 0,44 | 0,58      | 0,50 | 0,83   | 0,38 | 0,92                               | 0,28 | 4,522               | 0,004* |
| <b>Hemşirelik Uygulamalarında</b>  |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşma için EBS kullanma  | 0,74          | 0,44 | 0,75      | 0,44 | 0,76   | 0,43 | 0,88                               | 0,33 | 1,095               | 0,351  |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 0,66          | 0,48 | 0,63      | 0,49 | 0,73   | 0,44 | 0,79                               | 0,41 | 1,041               | 0,375  |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 0,63          | 0,49 | 0,79      | 0,41 | 0,87   | 0,34 | 0,90                               | 0,31 | 4,865               | 0,003* |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,60          | 0,50 | 0,71      | 0,46 | 0,81   | 0,39 | 0,90                               | 0,31 | 4,214               | 0,006* |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme   | 0,49          | 0,51 | 0,58      | 0,50 | 0,68   | 0,47 | 0,83                               | 0,38 | 4,148               | 0,007* |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma  | 0,57          | 0,50 | 0,54      | 0,51 | 0,72   | 0,45 | 0,85                               | 0,36 | 3,968               | 0,008* |

**Tablo.6.27. Eğitim Düzeyine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|  | Eğitim düzeyi |      |           |      |        |      |                                    |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|---------------|------|-----------|------|--------|------|------------------------------------|------|---------------------|--------|
|  | Lise          |      | Ön lisans |      | Lisans |      | Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) |      |                     |        |
|  | X             | ss   | X         | ss   | X      | ss   | X                                  | ss   | F                   | p      |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma                | 0,66          | 0,48 | 0,50      | 0,51 | 0,64   | 0,48 | 0,73                               | 0,45 | 1,252               | 0,291  |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma        | 0,69          | 0,47 | 0,71      | 0,46 | 0,73   | 0,45 | 0,92                               | 0,28 | 2,938               | 0,033* |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma  | 0,46          | 0,51 | 0,58      | 0,50 | 0,65   | 0,48 | 0,79                               | 0,41 | 3,518               | 0,015* |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim? | 0,57          | 0,50 | 0,54      | 0,51 | 0,66   | 0,48 | 0,83                               | 0,38 | 3,118               | 0,026* |
| <b>Hemşirelik yönetiminde</b>  |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim   | 0,57          | 0,50 | 0,63      | 0,49 | 0,62   | 0,49 | 0,81                               | 0,39 | 2,501               | 0,059  |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma                                 | 0,54          | 0,51 | 0,75      | 0,44 | 0,74   | 0,44 | 0,88                               | 0,33 | 3,980               | 0,008* |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma     | 0,60          | 0,50 | 0,71      | 0,46 | 0,73   | 0,45 | 0,83                               | 0,38 | 1,887               | 0,132  |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma                                  | 0,60          | 0,50 | 0,63      | 0,49 | 0,77   | 0,42 | 0,96                               | 0,20 | 6,260               | 0,000* |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma   | 0,37          | 0,49 | 0,58      | 0,50 | 0,53   | 0,50 | 0,71                               | 0,46 | 3,300               | 0,021* |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme   | 0,46          | 0,51 | 0,54      | 0,51 | 0,59   | 0,49 | 0,83                               | 0,38 | 4,903               | 0,002* |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme                | 0,54          | 0,51 | 0,67      | 0,48 | 0,63   | 0,48 | 0,88                               | 0,33 | 4,393               | 0,005* |
| EBS ile hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma              | 0,49          | 0,51 | 0,50      | 0,51 | 0,59   | 0,49 | 0,79                               | 0,41 | 3,531               | 0,015* |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>   |               |      |           |      |        |      |                                    |      |                     |        |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                              | 0,57          | 0,50 | 0,58      | 0,50 | 0,62   | 0,49 | 0,81                               | 0,39 | 2,601               | 0,052  |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma  | 0,43          | 0,50 | 0,50      | 0,51 | 0,57   | 0,50 | 0,85                               | 0,36 | 6,582               | 0,000* |

Lisans ve üstü eğitime sahip olanların hemşirelik bilgi yönetiminde hemen hemen tüm elektronik sistem kullanma becerilerinde yeterlilikleri daha yüksek olduğu ve bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir.

**Tablo.6.28.Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Meslekte toplam çalışma süresi |      |         |      |         |      |           |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--------------------------------|------|---------|------|---------|------|-----------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|  | 3 yıl ve daha az               |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10-15 yıl |      | 16 yıl ve daha fazla |      | F                   | p      |
|  | X                              | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X         | ss   | X                    | ss   |                     |        |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 0,92                           | 0,28 | 0,96    | 0,19 | 0,99    | 0,12 | 0,96      | 0,19 | 0,98                 | 0,15 | 1,423               | 0,226  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 0,94                           | 0,24 | 0,98    | 0,14 | 0,99    | 0,12 | 0,98      | 0,14 | 0,94                 | 0,25 | 1,143               | 0,336  |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,89                           | 0,31 | 0,94    | 0,24 | 0,97    | 0,17 | 1,00      | 0,00 | 0,96                 | 0,20 | 2,264               | 0,062  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme  | 0,85                           | 0,36 | 0,88    | 0,32 | 0,91    | 0,29 | 0,91      | 0,29 | 0,77                 | 0,43 | 1,613               | 0,171  |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,79                           | 0,41 | 0,90    | 0,30 | 0,85    | 0,36 | 0,83      | 0,38 | 0,51                 | 0,51 | 7,619               | 0,000* |
| <b>İlaç uygulama</b>   |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 0,87                           | 0,33 | 0,90    | 0,30 | 0,90    | 0,31 | 0,96      | 0,19 | 0,72                 | 0,45 | 3,752               | 0,005* |
| Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme  | 0,75                           | 0,44 | 0,85    | 0,36 | 0,85    | 0,36 | 0,76      | 0,43 | 0,57                 | 0,50 | 3,709               | 0,006* |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,82                           | 0,39 | 0,88    | 0,32 | 0,85    | 0,36 | 0,80      | 0,41 | 0,68                 | 0,47 | 2,024               | 0,091  |
| <b>Hemşirelik Uygulamalarında</b>  |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 0,86                           | 0,35 | 0,90    | 0,30 | 0,90    | 0,31 | 0,85      | 0,36 | 0,62                 | 0,49 | 5,505               | 0,000* |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,79                           | 0,41 | 0,90    | 0,30 | 0,87    | 0,34 | 0,85      | 0,36 | 0,49                 | 0,51 | 9,225               | 0,000* |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşmak için EBS kullanma   | 0,77                           | 0,42 | 0,85    | 0,36 | 0,84    | 0,37 | 0,85      | 0,36 | 0,53                 | 0,50 | 5,498               | 0,000* |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 0,74                           | 0,44 | 0,75    | 0,44 | 0,82    | 0,38 | 0,78      | 0,42 | 0,47                 | 0,50 | 5,209               | 0,000* |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme   | 0,72                           | 0,45 | 0,77    | 0,43 | 0,75    | 0,44 | 0,69      | 0,47 | 0,36                 | 0,49 | 6,849               | 0,000* |

**Tablo.6.28.Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi - DEVAM**

|  | Meslekte toplam çalışma süresi |      |         |      |         |      |           |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--------------------------------|------|---------|------|---------|------|-----------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|  | 3 yıl ve daha az               |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10-15 yıl |      | 16 yıl ve daha fazla |      | F                   | p      |
|  | X                              | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X         | ss   | X                    | ss   |                     |        |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma                                    | 0,77                           | 0,42 | 0,71    | 0,46 | 0,75    | 0,44 | 0,76      | 0,43 | 0,49                 | 0,51 | 3,578               | 0,007* |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma        | 0,68                           | 0,47 | 0,79    | 0,41 | 0,84    | 0,37 | 0,87      | 0,34 | 0,57                 | 0,50 | 4,509               | 0,001* |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma                | 0,64                           | 0,48 | 0,77    | 0,43 | 0,69    | 0,47 | 0,63      | 0,49 | 0,45                 | 0,50 | 3,125               | 0,015* |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma  | 0,66                           | 0,48 | 0,69    | 0,47 | 0,72    | 0,45 | 0,69      | 0,47 | 0,40                 | 0,50 | 3,774               | 0,005  |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim? | 0,61                           | 0,49 | 0,71    | 0,46 | 0,76    | 0,43 | 0,72      | 0,45 | 0,51                 | 0,51 | 2,704               | 0,031* |
| <b>Hemşirelik Yönetimi</b>   |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim   | 0,55                           | 0,50 | 0,71    | 0,46 | 0,75    | 0,44 | 0,78      | 0,42 | 0,45                 | 0,50 | 5,360               | 0,000* |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma                                 | 0,64                           | 0,48 | 0,81    | 0,40 | 0,84    | 0,37 | 0,89      | 0,32 | 0,55                 | 0,50 | 6,436               | 0,000* |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma     | 0,60                           | 0,49 | 0,85    | 0,36 | 0,81    | 0,40 | 0,89      | 0,32 | 0,55                 | 0,50 | 7,580               | 0,000* |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma                                  | 0,67                           | 0,47 | 0,81    | 0,40 | 0,84    | 0,37 | 0,94      | 0,23 | 0,60                 | 0,50 | 6,443               | 0,000* |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma   | 0,51                           | 0,50 | 0,65    | 0,48 | 0,60    | 0,49 | 0,61      | 0,49 | 0,34                 | 0,48 | 3,306               | 0,011* |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme   | 0,49                           | 0,50 | 0,69    | 0,47 | 0,75    | 0,44 | 0,76      | 0,43 | 0,38                 | 0,49 | 7,454               | 0,000* |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme                | 0,56                           | 0,50 | 0,69    | 0,47 | 0,74    | 0,44 | 0,83      | 0,38 | 0,53                 | 0,50 | 4,440               | 0,002* |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma       | 0,47                           | 0,50 | 0,75    | 0,44 | 0,72    | 0,45 | 0,69      | 0,47 | 0,43                 | 0,50 | 6,082               | 0,000* |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>   |                                |      |         |      |         |      |           |      |                      |      |                     |        |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                              | 0,55                           | 0,50 | 0,67    | 0,47 | 0,75    | 0,44 | 0,74      | 0,44 | 0,51                 | 0,51 | 3,372               | 0,010* |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma  | 0,48                           | 0,50 | 0,75    | 0,44 | 0,71    | 0,46 | 0,61      | 0,49 | 0,45                 | 0,50 | 4,634               | 0,001* |

Meslekte toplam çalışma süresi farklı hemşireler arasında Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin ifadelerinden istatistiksel anlamlı fark vardır. 3 yıl ve altı olanlarda taburculuk işlemleri becerisi, 4-6 yıl olanlarda istem yapma ve kaydetme becerileri ve hemşirelik uygulama becerileri, 7-9 yıl olanlarda hemşirelik uygulama ve yönetim becerileri, 10 yıl üstü olanlarda hemşirelik yönetim becerileri konusunda yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olmasından kaynaklanan gruplar arası fark olduğu görülmektedir.





**Tablo.6.29.Klinikte Çalışma Süresi Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi |      |         |      |         |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|--|------|---------|------|---------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|  | 3 yıl ve daha az                                 |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|  | X  | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 0,95   | 0,23 | 0,98    | 0,14 | 0,93    | 0,25 | 1,00                 | 0,00 | 1,128               | 0,338  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 0,96   | 0,20 | 0,99    | 0,10 | 0,93    | 0,25 | 0,91                 | 0,29 | 1,605               | 0,188  |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,93   | 0,25 | 0,97    | 0,17 | 0,93    | 0,25 | 0,95                 | 0,21 | 0,592               | 0,620  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme  | 0,88   | 0,33 | 0,93    | 0,26 | 0,80    | 0,40 | 0,64                 | 0,49 | 5,301               | 0,001* |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,79   | 0,41 | 0,84    | 0,37 | 0,71    | 0,46 | 0,68                 | 0,48 | 1,524               | 0,208  |
| <b>İlaç uygulama</b>   |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| Elektronik doktor order sistemini kullanarak , hastaya uyguladığım ilacı yönetebilirim?  | 0,78   | 0,41 | 0,78    | 0,42 | 0,78    | 0,42 | 0,50                 | 0,51 | 3,010               | 0,030* |
| Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak İlaç istek ve takibi yapabilirim  | 0,86   | 0,34 | 0,87    | 0,34 | 0,91    | 0,29 | 0,91                 | 0,29 | 0,313               | 0,816  |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,82   | 0,38 | 0,80    | 0,40 | 0,84    | 0,37 | 0,73                 | 0,46 | 0,536               | 0,658  |
| <b>Hemşirelik uygulamalarında</b>  |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 0,78   | 0,42 | 0,81    | 0,40 | 0,73    | 0,45 | 0,68                 | 0,48 | 0,715               | 0,544  |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,74   | 0,44 | 0,73    | 0,45 | 0,73    | 0,45 | 0,64                 | 0,49 | 0,325               | 0,807  |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşmak için EBS kullanma   | 0,86   | 0,34 | 0,85    | 0,36 | 0,87    | 0,34 | 0,59                 | 0,50 | 3,812               | 0,010* |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 0,80   | 0,40 | 0,85    | 0,36 | 0,78    | 0,42 | 0,50                 | 0,51 | 4,655               | 0,003* |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme   | 0,72   | 0,45 | 0,69    | 0,47 | 0,64    | 0,48 | 0,41                 | 0,50 | 3,025               | 0,030* |

**Tablo.6.29. Klinikte Çalışma Süresi Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi |      |         |      |         |      |                      |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|--|------|---------|------|---------|------|----------------------|------|---------------------|--------|
|   | 3 yıl ve daha az                                 |      | 4-6 yıl |      | 7-9 yıl |      | 10 yıl ve daha fazla |      |                     |        |
|   | X  | ss   | X       | ss   | X       | ss   | X                    | ss   | F                   | p      |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma                                   | 0,76   | 0,43 | 0,73    | 0,45 | 0,62    | 0,49 | 0,50                 | 0,51 | 2,741               | 0,043* |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma       | 0,73   | 0,45 | 0,77    | 0,42 | 0,82    | 0,39 | 0,64                 | 0,49 | 1,077               | 0,359  |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire notlarına ulaşma                      | 0,66   | 0,47 | 0,68    | 0,47 | 0,58    | 0,50 | 0,45                 | 0,51 | 1,651               | 0,178  |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma   | 0,68   | 0,47 | 0,69    | 0,47 | 0,58    | 0,50 | 0,36                 | 0,49 | 3,460               | 0,017* |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim | 0,64   | 0,48 | 0,72    | 0,45 | 0,69    | 0,47 | 0,59                 | 0,50 | 0,816               | 0,486  |
| <b>Hemşirelik yönetiminde</b>   |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabiliyim  | 0,60   | 0,49 | 0,71    | 0,46 | 0,69    | 0,47 | 0,55                 | 0,51 | 1,406               | 0,241  |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma                                | 0,68   | 0,47 | 0,80    | 0,40 | 0,82    | 0,39 | 0,77                 | 0,43 | 2,233               | 0,084  |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma    | 0,66   | 0,47 | 0,81    | 0,40 | 0,82    | 0,39 | 0,64                 | 0,49 | 3,197               | 0,024* |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma                                 | 0,73   | 0,45 | 0,78    | 0,42 | 0,82    | 0,39 | 0,82                 | 0,39 | 0,754               | 0,521  |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma  | 0,55   | 0,50 | 0,56    | 0,50 | 0,53    | 0,50 | 0,45                 | 0,51 | 0,258               | 0,856  |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme  | 0,57   | 0,50 | 0,66    | 0,48 | 0,67    | 0,48 | 0,59                 | 0,50 | 0,884               | 0,449  |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme               | 0,63   | 0,48 | 0,73    | 0,45 | 0,67    | 0,48 | 0,59                 | 0,50 | 1,042               | 0,374  |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin istatistik verilerine ulaşma                      | 0,55   | 0,50 | 0,69    | 0,47 | 0,67    | 0,48 | 0,45                 | 0,51 | 2,565               | 0,055  |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>  |  |      |         |      |         |      |                      |      |                     |        |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                             | 0,59   | 0,49 | 0,71    | 0,46 | 0,67    | 0,48 | 0,64                 | 0,49 | 1,273               | 0,284  |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma   | 0,55   | 0,50 | 0,61    | 0,49 | 0,62    | 0,49 | 0,68                 | 0,48 | 0,614               | 0,607  |

Klinikte çalışma süresine bakıldığında 3 yıl ve altı olan hemşirelerin elektronik sistemleri kullanma yeterliliklerinin, özellikle hemşirelik uygulamalarında, daha iyi olduğu ve bundan kaynaklanan farklar olduğu görülmektedir.

**Tablo.6.30. Çalışma Pozisyonuna Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Çalışma pozisyonu |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|-------------------|------|--------------------------|------|----------------------|------|-----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Servis Hemşiresi  |      | Sorumlu/Yönetici Hemşire |      | Poliklinik Hemşiresi |      | Yoğun bakım hemşiresi |      | Diğer |      |                     |        |
|  | X                 | ss   | X                        | ss   | X                    | ss   | X                     | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 0,95              | 0,22 | 0,97                     | 0,18 | 1,00                 | 0,00 | 0,96                  | 0,21 | 0,96  | 0,20 | 0,223               | 0,926  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 0,95              | 0,21 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,96                  | 0,18 | 0,92  | 0,27 | 0,742               | 0,564  |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,92              | 0,26 | 1,00                     | 0,00 | 1,00                 | 0,00 | 0,96                  | 0,21 | 0,92  | 0,27 | 1,031               | 0,391  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayardan takip etme  | 0,86              | 0,34 | 0,81                     | 0,40 | 0,92                 | 0,29 | 0,88                  | 0,33 | 0,88  | 0,33 | 0,351               | 0,843  |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,77              | 0,42 | 0,77                     | 0,43 | 0,50                 | 0,52 | 0,85                  | 0,36 | 0,73  | 0,45 | 2,370               | 0,053  |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>  |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 0,84              | 0,37 | 1,00                     | 0,00 | 0,58                 | 0,51 | 0,96                  | 0,21 | 0,69  | 0,47 | 8,214               | 0,000* |
| Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme  | 0,75              | 0,43 | 0,68                     | 0,48 | 0,83                 | 0,39 | 0,82                  | 0,38 | 0,62  | 0,50 | 1,810               | 0,127  |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,78              | 0,41 | 0,84                     | 0,37 | 0,67                 | 0,49 | 0,87                  | 0,34 | 0,77  | 0,43 | 1,328               | 0,260  |
| <b>Hemşirelik uygulamalarında</b>  |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşma için EBS kullanma  | 0,74              | 0,44 | 0,74                     | 0,44 | 0,42                 | 0,51 | 0,87                  | 0,34 | 0,77  | 0,43 | 4,11                | 0,003* |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 0,66              | 0,47 | 0,68                     | 0,48 | 0,42                 | 0,51 | 0,85                  | 0,36 | 0,69  | 0,47 | 4,679               | 0,001* |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 0,85              | 0,36 | 0,74                     | 0,44 | 0,50                 | 0,52 | 0,88                  | 0,33 | 0,88  | 0,33 | 3,627               | 0,007* |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,75              | 0,43 | 0,77                     | 0,43 | 0,50                 | 0,52 | 0,87                  | 0,34 | 0,81  | 0,40 | 2,967               | 0,020* |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme   | 0,62              | 0,49 | 0,65                     | 0,49 | 0,42                 | 0,51 | 0,76                  | 0,43 | 0,73  | 0,45 | 2,604               | 0,036* |

**Tablo.6.30. Çalışma Pozisyonuna Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi -DEVAM**

|   | Çalışma pozisyonu |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|-------------------|------|--------------------------|------|----------------------|------|-----------------------|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Servis Hemşiresi  |      | Sorumlu/Yönetici Hemşire |      | Poliklinik Hemşiresi |      | Yoğun bakım hemşiresi |      | Diğer |      |                     |        |
|   | X                 | ss   | X                        | ss   | X                    | ss   | X                     | ss   | X     | ss   | F                   | p      |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma                                   | 0,68              | 0,47 | 0,61                     | 0,50 | 0,58                 | 0,51 | 0,79                  | 0,41 | 0,73  | 0,45 | 1,670               | 0,157  |
| Diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma                       | 0,65              | 0,48 | 0,97                     | 0,18 | 0,50                 | 0,52 | 0,82                  | 0,39 | 0,85  | 0,37 | 6,199               | 0,000* |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma               | 0,56              | 0,50 | 0,55                     | 0,51 | 0,67                 | 0,49 | 0,73                  | 0,45 | 0,77  | 0,43 | 2,607               | 0,036* |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma   | 0,63              | 0,48 | 0,61                     | 0,50 | 0,33                 | 0,49 | 0,68                  | 0,47 | 0,73  | 0,45 | 1,746               | 0,140  |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim | 0,61              | 0,49 | 0,77                     | 0,43 | 0,42                 | 0,51 | 0,73                  | 0,45 | 0,65  | 0,49 | 2,252               | 0,063  |
| <b>Hemşirelik yönetiminde</b>   |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim  | 0,60              | 0,49 | 0,77                     | 0,43 | 0,42                 | 0,51 | 0,66                  | 0,48 | 0,73  | 0,45 | 1,755               | 0,138  |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma                                | 0,72              | 0,45 | 0,97                     | 0,18 | 0,42                 | 0,51 | 0,73                  | 0,45 | 0,77  | 0,43 | 3,963               | 0,004* |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma    | 0,65              | 0,48 | 0,94                     | 0,25 | 0,50                 | 0,52 | 0,75                  | 0,44 | 0,88  | 0,33 | 4,406               | 0,002* |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma                                 | 0,71              | 0,45 | 1,00                     | 0,00 | 0,50                 | 0,52 | 0,79                  | 0,41 | 0,77  | 0,43 | 4,293               | 0,002* |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma  | 0,45              | 0,50 | 0,68                     | 0,48 | 0,33                 | 0,49 | 0,62                  | 0,49 | 0,62  | 0,50 | 3,172               | 0,014* |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme  | 0,56              | 0,50 | 0,84                     | 0,37 | 0,33                 | 0,49 | 0,64                  | 0,48 | 0,58  | 0,50 | 3,18                | 0,014* |
| EBS hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme                          | 0,62              | 0,49 | 0,84                     | 0,37 | 0,58                 | 0,51 | 0,64                  | 0,48 | 0,77  | 0,43 | 1,782               | 0,132  |
| EBS ile hastanenin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma                         | 0,53              | 0,50 | 0,77                     | 0,43 | 0,42                 | 0,51 | 0,64                  | 0,48 | 0,65  | 0,49 | 2,311               | 0,058  |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>  |                   |      |                          |      |                      |      |                       |      |       |      |                     |        |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                             | 0,56              | 0,50 | 0,81                     | 0,40 | 0,42                 | 0,51 | 0,69                  | 0,46 | 0,69  | 0,47 | 2,898               | 0,022* |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma   | 0,48              | 0,50 | 0,74                     | 0,44 | 0,42                 | 0,51 | 0,69                  | 0,46 | 0,62  | 0,50 | 4,158               | 0,003* |

Tablo.6.30. göre sorumlu hemşirelerin daha çok hemşirelik yönetiminde, yoğun bakım hemşirelerinin ise hasta yönetiminde elektronik bilgi sistemi kullanma becerilerinde daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir.

**Tablo.6.31.Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Çalışılan kurum  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      | Karşılaştırma Testi |       |
|--|------------------|------|--------------|------|----------------------------|------|----------------------|------|-------|------|---------------------|-------|
|  | Devlet Hastanesi |      | Özel Hastane |      | Eğitim Araştırma hastanesi |      | Üniversite Hastanesi |      | Diğer |      |                     |       |
|  | X                | ss   | X            | ss   | X                          | ss   | X                    | ss   | X     | ss   | F                   | p     |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |       |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 0,93             | 0,25 | 0,94         | 0,24 | 0,95                       | 0,22 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 0,870               | 0,482 |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 0,98             | 0,15 | 1,00         | 0,00 | 0,94                       | 0,24 | 1,00                 | 0,00 | 1,00  | 0,00 | 1,568               | 0,183 |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,95             | 0,21 | 1,00         | 0,00 | 0,94                       | 0,24 | 0,94                 | 0,24 | 0,86  | 0,38 | 0,801               | 0,525 |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme  | 0,84             | 0,37 | 0,94         | 0,24 | 0,86                       | 0,34 | 0,84                 | 0,37 | 1,00  | 0,00 | 0,807               | 0,522 |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,70             | 0,46 | 0,82         | 0,39 | 0,81                       | 0,39 | 0,71                 | 0,46 | 1,00  | 0,00 | 1,567               | 0,183 |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>  |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |       |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 0,82             | 0,39 | 0,91         | 0,29 | 0,89                       | 0,31 | 0,86                 | 0,35 | 0,86  | 0,38 | 0,556               | 0,695 |
| Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme  | 0,73             | 0,45 | 0,85         | 0,36 | 0,78                       | 0,41 | 0,63                 | 0,49 | 1,00  | 0,00 | 2,216               | 0,067 |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |       |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,77             | 0,42 | 0,94         | 0,24 | 0,81                       | 0,39 | 0,76                 | 0,43 | 1,00  | 0,00 | 1,673               | 0,156 |
| <b>Hemşirelik uygulamalarında</b>  |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |       |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma  | 0,70             | 0,46 | 0,79         | 0,42 | 0,80                       | 0,40 | 0,69                 | 0,47 | 1,00  | 0,00 | 1,508               | 0,200 |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 0,66             | 0,48 | 0,70         | 0,47 | 0,75                       | 0,43 | 0,65                 | 0,48 | 1,00  | 0,00 | 1,451               | 0,217 |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 0,75             | 0,44 | 0,91         | 0,29 | 0,85                       | 0,36 | 0,82                 | 0,39 | 1,00  | 0,00 | 1,348               | 0,252 |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,68             | 0,47 | 0,85         | 0,36 | 0,80                       | 0,40 | 0,78                 | 0,42 | 1,00  | 0,00 | 1,485               | 0,206 |

**Tablo.6.31.Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması - DEVAM**

|  | Çalışılan kurum  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      | Karşılaştırma Testi |       |
|--|------------------|------|--------------|------|----------------------------|------|----------------------|------|-------|------|---------------------|-------|
|  | Devlet Hastanesi |      | Özel Hastane |      | Eğitim Araştırma hastanesi |      | Üniversite Hastanesi |      | Diğer |      |                     |       |
|  | X                | ss   | X            | ss   | X                          | ss   | X                    | ss   | X     | ss   | F                   | p     |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma                                | 0,70             | 0,46 | 0,79         | 0,42 | 0,71                       | 0,45 | 0,65                 | 0,48 | 0,86  | 0,38 | 0,618               | 0,650 |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme                         | 0,66             | 0,48 | 0,79         | 0,42 | 0,67                       | 0,47 | 0,57                 | 0,50 | 1,00  | 0,00 | 1,949               | 0,102 |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma    | 0,73             | 0,45 | 0,79         | 0,42 | 0,73                       | 0,44 | 0,78                 | 0,42 | 1,00  | 0,00 | 0,792               | 0,531 |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma            | 0,66             | 0,48 | 0,76         | 0,44 | 0,61                       | 0,49 | 0,61                 | 0,49 | 1,00  | 0,00 | 1,706               | 0,148 |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma  | 0,61             | 0,49 | 0,70         | 0,47 | 0,64                       | 0,48 | 0,61                 | 0,49 | 1,00  | 0,00 | 1,171               | 0,323 |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırma    | 0,57             | 0,50 | 0,67         | 0,48 | 0,68                       | 0,47 | 0,67                 | 0,47 | 0,71  | 0,49 | 0,548               | 0,701 |
| <b>Hemşirelik Yönetiminde</b>  |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |       |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim                                     | 0,61             | 0,49 | 0,67         | 0,48 | 0,65                       | 0,48 | 0,59                 | 0,50 | 0,86  | 0,38 | 0,556               | 0,695 |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma                             | 0,66             | 0,48 | 0,73         | 0,45 | 0,74                       | 0,44 | 0,82                 | 0,39 | 0,86  | 0,38 | 0,875               | 0,479 |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma | 0,64             | 0,49 | 0,76         | 0,44 | 0,73                       | 0,44 | 0,76                 | 0,43 | 0,86  | 0,38 | 0,695               | 0,596 |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma                              | 0,77             | 0,42 | 0,82         | 0,39 | 0,72                       | 0,45 | 0,88                 | 0,33 | 0,86  | 0,38 | 1,575               | 0,181 |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma   | 0,52             | 0,51 | 0,70         | 0,47 | 0,51                       | 0,50 | 0,55                 | 0,50 | 0,86  | 0,38 | 1,740               | 0,141 |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme   | 0,64             | 0,49 | 0,73         | 0,45 | 0,60                       | 0,49 | 0,53                 | 0,50 | 0,86  | 0,38 | 1,325               | 0,261 |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme            | 0,68             | 0,47 | 0,76         | 0,44 | 0,62                       | 0,49 | 0,69                 | 0,47 | 0,86  | 0,38 | 1,017               | 0,399 |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık/yıllık istatistik verilerine ulaşma      | 0,57             | 0,50 | 0,73         | 0,45 | 0,57                       | 0,50 | 0,63                 | 0,49 | 0,86  | 0,38 | 1,334               | 0,257 |
| <b>Hemşirelik Eğitiminde</b>   |                  |      |              |      |                            |      |                      |      |       |      |                     |       |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                          | 0,66             | 0,48 | 0,70         | 0,47 | 0,62                       | 0,49 | 0,63                 | 0,49 | 0,86  | 0,38 | 0,590               | 0,670 |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma  | 0,50             | 0,51 | 0,61         | 0,50 | 0,57                       | 0,50 | 0,69                 | 0,47 | 0,86  | 0,38 | 1,495               | 0,203 |

Çalışılan kurumlar açısından bakıldığında elektronik bilgi sistemi kullanımı yeterlilikleri arasında istatistiksel farklılık yoktur.

**Tablo.6.32.Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/eğitimler aldınız mı? |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|--|---|------|-------|------|---------------------|--------|
|  | Evet  |      | Hayır |      | t                   | p      |
|  | X   | ss   | X     | ss   |                     |        |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |   |      |       |      |                     |        |
| Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma   | 0,97  | 0,16 | 0,94  | 0,24 | 1,519               | 0,130  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 0,97  | 0,18 | 0,96  | 0,20 | 0,454               | 0,650  |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,97  | 0,18 | 0,93  | 0,26 | 1,609               | 0,109  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme  | 0,91  | 0,28 | 0,82  | 0,38 | 2,431               | 0,016* |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,84  | 0,37 | 0,74  | 0,44 | 2,294               | 0,022* |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma  | 0,86  | 0,35 | 0,70  | 0,46 | 3,357               | 0,001* |
| Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme  | 0,80  | 0,40 | 0,66  | 0,48 | 2,776               | 0,006* |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>  |   |      |       |      |                     |        |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 0,95  | 0,22 | 0,81  | 0,39 | 3,826               | 0,000* |
| Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme  | 0,81  | 0,39 | 0,72  | 0,45 | 1,887               | 0,060  |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |   |      |       |      |                     |        |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,87  | 0,34 | 0,76  | 0,43 | 2,457               | 0,015* |
| <b>Hemşirelik uygulamalarında</b>  |   |      |       |      |                     |        |
| EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.   | 0,89  | 0,32 | 0,79  | 0,41 | 2,339               | 0,020* |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,88  | 0,32 | 0,71  | 0,46 | 3,935               | 0,000* |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme   | 0,76  | 0,43 | 0,59  | 0,49 | 3,317               | 0,001* |
| EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma  | 0,78  | 0,42 | 0,65  | 0,48 | 2,457               | 0,015* |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma  | 0,84  | 0,37 | 0,67  | 0,47 | 3,463               | 0,001* |

**Tablo.6.32. Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM**

|   | Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı? |      |       |      | Karşılaştırma Testi |        |
|---|---|------|-------|------|---------------------|--------|
|   | Evet  |      | Hayır |      | t                   | p      |
|   | X   | ss   | X     | ss   |                     |        |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma               | 0,74  | 0,44 | 0,55  | 0,50 | 3,439               | 0,001* |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma   | 0,76  | 0,43 | 0,54  | 0,50 | 4,085               | 0,000* |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim | 0,74  | 0,44 | 0,60  | 0,49 | 2,651               | 0,008* |
| <b>Hemşirelik yönetiminde</b>   |   |      |       |      |                     |        |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabiliyim  | 0,71  | 0,46 | 0,58  | 0,50 | 2,456               | 0,015* |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma                                | 0,84  | 0,37 | 0,65  | 0,48 | 3,817               | 0,000* |
| EBS kullanarak sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışı yapma                 | 0,81  | 0,39 | 0,65  | 0,48 | 3,191               | 0,002* |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma                                 | 0,86  | 0,35 | 0,68  | 0,47 | 3,718               | 0,000* |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma  | 0,64  | 0,48 | 0,45  | 0,50 | 3,512               | 0,001* |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme  | 0,72  | 0,45 | 0,51  | 0,50 | 4,070               | 0,000* |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme               | 0,76  | 0,43 | 0,57  | 0,50 | 3,516               | 0,001* |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma      | 0,67  | 0,47 | 0,54  | 0,50 | 2,460               | 0,014* |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>  |   |      |       |      |                     |        |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                             | 0,74  | 0,44 | 0,55  | 0,50 | 3,552               | 0,000* |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma   | 0,66  | 0,47 | 0,52  | 0,50 | 2,555               | 0,011* |

Bilişim ile ilgili eğitim alanların elektronik bilgi sistemlerini kullanma becerilerindeki yeterlilik ifadeleri hemen hemen her beceride daha yüksektir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır.



**Tablo.6.33.Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi**

|  | Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/eğitimselere katıldınız? |      |                                 |      |                  |      |                    |      | Karşılaştırma Testi |               |
|--|--|------|---------------------------------|------|------------------|------|--------------------|------|---------------------|---------------|
|  | Hizmet içi eğitim  |      | Sertifika programı/Kurs/Seminer |      | Sempozyum/Kongre |      | Klinik Oryantasyon |      | F                   | P             |
|  | X  | ss   | X                               | ss   | X                | ss   | X                  | ss   |                     |               |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>  |  |      |                                 |      |                  |      |                    |      |                     |               |
| Hasta demografik, klinik bilgilerini görüntüleme,ulaşma  | 0,98   | 0,14 | 0,94                            | 0,24 | 0,94             | 0,24 | 1,00               | 0,00 | <b>0,662</b>        | <b>0,576</b>  |
| Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme  | 0,98   | 0,14 | 0,82                            | 0,39 | 1,00             | 0,00 | 1,00               | 0,00 | <b>4,499</b>        | <b>0,005*</b> |
| Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım   | 0,97   | 0,17 | 0,94                            | 0,24 | 1,00             | 0,00 | 0,94               | 0,25 | <b>0,464</b>        | <b>0,708</b>  |
| Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını bilgisayar ekranından takip etme   | 0,92   | 0,27 | 0,82                            | 0,39 | 0,94             | 0,24 | 0,94               | 0,25 | <b>0,700</b>        | <b>0,553</b>  |
| Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme  | 0,84   | 0,37 | 0,82                            | 0,39 | 0,82             | 0,39 | 0,88               | 0,34 | <b>0,071</b>        | <b>0,975</b>  |
| Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma  | 0,83   | 0,37 | 0,76                            | 0,44 | 0,94             | 0,24 | 1,00               | 0,00 | <b>1,763</b>        | <b>0,157</b>  |
| Hasta bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme   | 0,75   | 0,43 | 0,82                            | 0,39 | 0,94             | 0,24 | 0,88               | 0,34 | <b>1,320</b>        | <b>0,270</b>  |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>  |  |      |                                 |      |                  |      |                    |      |                     |               |
| EBS ile ilaç istek ve takibi yapma   | 0,94   | 0,24 | 0,94                            | 0,24 | 1,00             | 0,00 | 0,94               | 0,25 | <b>0,349</b>        | <b>0,790</b>  |
| Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme  | 0,75   | 0,43 | 0,88                            | 0,33 | 0,88             | 0,33 | 1,00               | 0,00 | 2,346               | 0,075         |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>   |  |      |                                 |      |                  |      |                    |      |                     |               |
| Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme | 0,84   | 0,37 | 0,88                            | 0,33 | 0,94             | 0,24 | 0,94               | 0,25 | <b>0,676</b>        | <b>0,568</b>  |
| <b>Hemşirelik Uygulamalarında</b>  |  |      |                                 |      |                  |      |                    |      |                     |               |
| EBS kullanırken korunan hasta bilgilerinin gizliliğini sağlayama.  | 0,87   | 0,34 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 0,88               | 0,34 | 0,800               | 0,496         |
| Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS ile kaydetme  | 0,74   | 0,44 | 0,76                            | 0,44 | 0,82             | 0,39 | 0,88               | 0,34 | 0,621               | 0,603         |
| Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme  | 0,86   | 0,35 | 0,88                            | 0,33 | 0,94             | 0,24 | 0,94               | 0,25 | 0,460               | 0,711         |

**Tablo.6.33.Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi –DEVAMI**

|  | Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/eğitilmelere katıldınız? |      |                                 |      |                  |      |                    |      | Karşılaştırma Testi |              |
|--|--|------|---------------------------------|------|------------------|------|--------------------|------|---------------------|--------------|
|  | Hizmet içi eğitim  |      | Sertifika programı/Kurs/Seminer |      | Sempozyum/Kongre |      | Klinik Oryantasyon |      |                     |              |
|  | X  | ss   | X                               | ss   | X                | ss   | X                  | ss   | F                   | P            |
| EBS ile hastanın taburculuk planlamasını yapma                                       | 0,73   | 0,45 | 1,00                            | 0,00 | 0,82             | 0,39 | 0,81               | 0,40 | 2,294               | 0,080        |
| İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma    | 0,80   | 0,40 | 0,88                            | 0,33 | 0,88             | 0,33 | 0,94               | 0,25 | 0,823               | 0,483        |
| Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma            | 0,68   | 0,47 | 0,94                            | 0,24 | 0,88             | 0,33 | 0,75               | 0,45 | 2,542               | 0,059        |
| EBS ile hasta transfer takibini yapma  | 0,71   | 0,46 | 0,88                            | 0,33 | 0,82             | 0,39 | 0,88               | 0,34 | 1,511               | 0,214        |
| Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırma    | 0,68   | 0,47 | 0,76                            | 0,44 | 0,94             | 0,24 | 0,88               | 0,34 | 2,460               | 0,065        |
| <b>Hemşirelik yönetiminde</b>  |  |      |                                 |      |                  |      |                    |      |                     |              |
| EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim                                     | 0,62   | 0,49 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 0,81               | 0,40 | 5,184               | 0,002*       |
| EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini/takibini yapma                                  | 0,79   | 0,41 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 0,88               | 0,34 | 1,703               | 0,169        |
| EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma | 0,78   | 0,41 | 0,82                            | 0,39 | 0,94             | 0,24 | 0,81               | 0,40 | 0,775               | 0,510        |
| Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama/ulaşma                                 | 0,81   | 0,39 | 0,88                            | 0,33 | 1,00             | 0,00 | 0,94               | 0,25 | 1,773               | 0,155        |
| EBS ile hemşire performansına ulaşma   | 0,58   | 0,50 | 0,71                            | 0,47 | 0,88             | 0,33 | 0,75               | 0,45 | 2,453               | 0,066        |
| Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme   | 0,70   | 0,46 | 0,71                            | 0,47 | 0,88             | 0,33 | 0,75               | 0,45 | 0,862               | 0,462        |
| EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme            | 0,75   | 0,44 | 0,82                            | 0,39 | 0,82             | 0,39 | 0,69               | 0,48 | 0,431               | 0,731        |
| EBS ile hastanenin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma                      | 0,63   | 0,49 | 0,76                            | 0,44 | 0,76             | 0,44 | 0,75               | 0,45 | 0,886               | 0,450        |
| <b>Hemşirelik eğitiminde</b>   |  |      |                                 |      |                  |      |                    |      |                     |              |
| EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama                          | 0,75   | 0,44 | 0,65                            | 0,49 | 0,76             | 0,44 | 0,75               | 0,45 | <b>0,269</b>        | <b>0,848</b> |
| EBS kullanarak eğitim programları oluşturma  | 0,61   | 0,49 | 0,71                            | 0,47 | 0,88             | 0,33 | 0,75               | 0,45 | <b>1,937</b>        | <b>0,126</b> |

Tablo.6.33 göre Sempozyum/Kongre ye katılan pediatri hemşirelerinin hastanın tedavisine EBS ile ulaşmada ve klinik envanterleri göstermede daha yeterli olduğu söylenebilir.

## 7.TARTIŞMA

İstanbul ilinde yer alan hastanelerin pediatri ünitelerinde çalışan hemşirelerin hemşirelik bilişimi yeterliliklerinin belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı olarak yapılan çalışmada bulguların tartışılmasında pediatri hemşirelerin bilişim yeterliliği bulguları ile başlanmıştır. İkinci kısımda bilişim yeterlilikleri ana ve alt gruplarının demografik verilere göre değerlendirilmesi ile devam edilmiştir.

### 7.1.Pediatri Hemşirelerinin Bilişim Yeterliliğini İlişkin Bulguların Tartışılması

Pediatri hemşirelerine temel bilgisayar kullanımı becerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde ( tablo 6.3., sayfa 36) de hemşirelerin büyük çoğunluğunun teknik olarak bilgisayar ve internet erişim oranının %66.8 gibi iyi bir oranda olmasının nedenleri; ülkemizde her iki kişiden birinin bilgisayar özellikli cep telefonuna sahip olması ve yoğun olarak temel becerilerin kullanıyor olmaları olarak açıklanabilir (78) Ayrıca devlet ve üniversite hastanelerinin 2008 yılından itibaren bilgisayar donanımlarının tamamlanmış olması ve elektronik kayıt sistemleri üzerinden işlem yapıyor olması hemşirelerin bu alandaki becerilerinin gelişmesine katkı vermiş olabilir. Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunu 40 yaş altındadır. ( tablo 6.1, sayfa 33) Ülkemizde bilgisayar teknolojileri dersinin son 10-15 yıldır tüm lisans eğitiminde yaygın olarak verildiğini de göz önünde bulundurarak bu oranın yüksek çıkması normal olarak değerlendirilebilir.

Hemşirelerin bilgi okuryazarlığı konusunda kendilerini değerlendirme bulgularına bakıldığında %80 ve üzerinin bunu bilgiye ulaşma şeklinde algıladıkları görülmüştür. (tablo 6.3, sayfa 36) Ulaşılan bilgiyi değerlendirme, etik ve yasal yönlerden analiz etme gibi alt basamaklarda yeterli bulma oranı düşmüştür. Ülkemizde hemşirelik öğrencileri ve hemşireler ile bilgi okuryazarlığı çalışmalarında da bilgiye erişimin yüksek analiz ve eleştirel okumanın düşük olduğu görülmektedir (79). Hemşireliğin gelişmiş olduğu ülkelerde kanıta dayalı uygulamalar için bilgiye ulaşma ve bilgiyi analiz etme yeteneklerinin geliştirilmesi için standartlar ve bu standartlar doğrultusunda yapılan çalışmalar vardır. Ülkemizde bu yönde bir çalışmaya

rastlanmamıştır. Bu nedenle bilgiye ulaşmanın yüksek analiz edilen bilgiye ulaşma ve kullanmanın düşük olduğu söylenebilir (80,81,66)

Hemşirelerin bilgi yönetiminde elektronik bilgi sistemlerini kullanma durumları incelendiğinde en çok hastaya ilişkin ilgilere ulaşmada en az hemşirelik eğitimi ve araştırması alanlarındaki becerilerde kendilerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir (tablo 6.5, sayfa 39). Yukarıda ifade edildiği gibi ülkemiz sağlık sistemi hizmetlerinin yürütülmesinde elektronik sistemlerin kullanımının zorunlu hale gelmiş olmasının bunda etkili olduğu düşünülmektedir. Aynı tabloda hemşirelerin hemşirelik eğitimi, araştırması yönetimi gibi konulardaki elektronik sistem kullanma yeterliliğinin daha düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedenleri hemşirelerin bu alanlardaki yeterliliklerini geliştirmeleri için kendilerini zorunlu hissetmiyor olmaları olabilir.

Araştırmaya katılan pediatri hemşirelerinin genel olarak bilişim yeterliliklerine bakıldığında temel bilgisayar becerileri ( $X= 0,89$ ), bilgi okuryazarlığının yeterliği ( $X= 0,80$ ), hemşirelik Bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliği ( $X= 0,77$ ) ortalamalarının/ yüzdelerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. ( tablo 6.6, sayfa 40) Gelişmiş ülkeler hemşirelik bilişim yeterlilikleri standartlar çerçevesinde değerlendirilmekte ve bu çerçevede eğitimler yapılmaktadır. Hemşirelik bilişimi eğitiminin ve uygulamalarının en iyi olduğu ülkelerden biri olan Amerika'da bilişim yeterlilik standartları doğrultusunda rutin taramalar ve uygulamalar vardır(82,83). Hemşirelerin temel bilgisayar becerilerinin diğer yeterlilik düzeylerinden daha yüksek olması önceden de açıklandığı üzere ülkemizde temel ve lisans düzeyinde eğitimlerde konuya ilişkin ders veriliyor olması ve genç nüfusun hayatlarının çok erken döneminden itibaren bilgisayar ile tanış olmaları olarak değerlendirilmiştir. Choi ve

De Martinas, (2013) lisans ve lisans üstü öğrencilerinin bilişim yeterliliklerini incelediğinde; lisans öğrencilerinin genel olarak, bilişim alanında yetkin oldukları, lisanüstü öğrencilerinin daha yüksek bilişimsel yeterlilik ortalamasına sahip olduklarını bildirmiştir (84). Hawaie'de yapılan araştırmaya göre hemşirelerin bilgisayar kullanımı konusunda bilgi sahibi oldukları bilgisayar donanımı ve yazılım kullanımı konusunda yeterli olduğu ortaya konmuştur (85). Hemşirelik bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliğini düşük olması hastanelerde kullanılan elektronik sistem uygulamalarının hastanelere göre farklılık göstermesinden kaynaklanıyor olabilir. Kleib ve Nagle Avusturalya'da yaptığı bir çalışmaya göre

yetkinlik algıları, temel bilgi ve iletişim teknolojisi becerilerinde en yüksek düzeyde iken, mesleki uygulamalarla ilgili yetkinlikler ve hasta bakımının sağlanmasında bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, bilgi ve bilgi yönetimi yetkinliklerinde düşüktür (86).

Hemşirelik bilişimi eğitimi alan pediatri hemşiresinin oranı %48,1 'dir. Bu oranın % 67' i oranla hizmet içi eğitim, %11,2 sertifika programı ve sempozyum, %10,5 klinik oryantasyon şeklinde eğitim almıştır. Araştırma sorularını yanıtlayan hiçbir hemşire meslek eğitimi sırasında hemşirelik bilişimi eğitimi almamıştır. Hwang & Park(2011) 350 Hemşireyle Yaptığı Araştırmaya Göre; bilişim yetkinliğinin(% 69.2) , bilgisayar becerilerinin (% 58.9) oranında olduğunu rapor etmiştir. Bu çalışma temel bilgisayar becerileri ve bilişim yetkinliği ile örgün bilişim eğitiminin varlığını pozitif yönde ilişkilendirmiştir(87). Bilişimin temel olgu olduğu bu çağda bu sonuç düşündürücüdür.

## **7.2.Bilişim Yeterlilikleri Ana Ve Alt Gruplarının Demografik Verilere Göre Değerlendirilmesi**

**Temel bilgisayar becerileri ile ilgili yeterlilikler;** cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslekte toplam çalışma yılı, bulunduğu klinikte çalışma yılı, çalışmakta olduğu pozisyon, çalıştığı kurum, bilişim ile ilgili eğitim alma durumu ve bilişim eğitimini nereden aldığına göre analiz edilmiştir.

Pediatri hemşirelerine temel bilgisayar kullanımı becerilerinde kendilerini nasıl buldukları ile ilgili sorular sorulmuştur. Bu sorular bilgisayar kullanarak temel işlemleri yapabilme ile ilgilidir. Verilen yanıtlara göre hemşirelerin kendilerini en yeterli buldukları beceriler; araç kullanımında taramada, dosya yönetiminde ,e posta kullanımında yüksek oranlarla iyi olduğu görülmektedir. Temel bilgisayar yeterliliklerinde araç, erkek katılımcıların kendilerini daha yetenekli olduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Buna karşın kadınların detaycı özelliği ortaya çıkarak, yazım denetimi aracı kullanma ve yazım hatalarını düzeltme ve E-posta becerilerinde yeterlilik oranları yüksektir. ( tablo 6.7, syf 42) Araştırmaya katılan pediatri hemşirelerinin çoğunluğunu (%91,5) kadındır. Erkeklerin oranı ise; %8,5 tir. (tablo

6.1, sayfa 33) Bunun nedeni ülkemizde 2008 yılı öncesine kadar erkeklerin hemşirelik okullarına giremiyor olmaları olabilir. Bununla beraber erkeklerin hemşirelik mesleğini kadın mesleği olarak görüyor olmaları ve çocuk yaş grubu ile çalışmayı tercih etmiyor olmaları da olabilir. Bozkurt ve Akpınar'ın yaptığı çalışmanın sonucunda, kadınların bilişim sektöründe istihdam edildikleri alanların detaycılık, iletişim kurma, organizasyon gibi "kadınsı" olarak nitelendirilen özellikleri gerektiren alanlar olduğu görülmüştür ve onlar da kadınların yoğun alanlarda ya da erkekler arasında dengeleyici olarak konumlandırılmaktadır(88). Kadın hemşirelerin oranı Brezilya'da %30,9 iken, Amerika'da %89.5'tir (86,44). Türkiye'de yapılan bir çalışmada çalışmaya katılan hemşirelerin %100'ü kadındır(50). Bilgisayar öz yeterliliği ile ilgili yapılan çalışmalarda cinsiyetin fark yaratmadığı ifade edilmektedir(89). Bu çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğunu kadın hemşirelerin oluşturmasının bu sonucu etkilemiştir

Pediatri hemşirelerinin %51,1 nin 30 yaşından küçük, genç grup olduğu belirlenmiştir (tablo 6.1, sayfa 33). Brezilyada yapılan araştırmaya yaş ortalama %43 iken Amerika' da yapılan çalışmaya katılan hemşire yaş oranının 20-29 (% 58.4), Kore'de yapılan çalışmaya göre hemşirelerin yaş ortalaması 30.4 olduğu ortaya, konmuştur(18,60).Türkiye'de yapılan çalışmaya göre 30 yaş ve altı katılımcı sayısı %20,9 olduğu ortaya konmuştur (50). Bilgisayar özelliklerinin/donanımlarının teknik olarak kullanımına ilişkin becerilerin yer aldığı Temel Bilgisayar yeterliliği kategorisi alt başlıkları yaşa göre incelendiğinde; bilgisayar yeterliliği ile 30 yaşından küçük pediatri hemşireleriyle karşılaştırıldığında donanım işletim, dosya yönetimi, günlük yaşamda bit kullanılması, e-postayı kullanma yeterlilikleri konusunda 30 yaş altı pediatri hemşirelerinin bu konularda kendilerini daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir (tablo.6.8.syf 44). 30 yaş altı hemşirelerin günümüzün koşulların da bilgisayarla daha fazla ilgili olduğu ve günlük hayatta daha fazla kullandığını düşünebiliriz.

Temel bilgisayar becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması için yapılan t testine göre; tabloda verilen bilgisayar becerilerinde Eğitim Düzeyi gruptaki kişilerin beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ( $p<0,05$ ). Lisansüstü eğitimi alan hemşirelerin diğer eğitim düzeylerine göre,

donanım, işletim, dosya yönetimi, e posta kullanmada yeterlilik açısından kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça bilgisayar becerilerinde yeterli olma ifadelerinin arttığı görülmektedir. Lisans ve üstü eğitime sahip olan hemşireler kendilerini bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliklerini yüksek ve hemşirelik bilgi yönetiminde hemen hemen tüm elektronik sistem kullanma becerilerinde yeterlilikleri daha yüksek olduğu ve bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir. ( tablo.6,9.syf48) Elder ve Koehn (2009), lisans hemşireliği öğrencilerinin(n:87) bilgisayar becerilerini gerçek performanstan daha yüksek puanlara sahip olduklarını göstermiştir(94). Üniversitede verilen bilgisayar teknoloji derslerinin ve eğitim süresince daha uzun süre bilgisayar kullanımından dolayı becerilerinin gelişmesini etkilemiştir şeklinde yorumlanabilir.

Bilgisayar özelliklerinin/donanımlarının teknik olarak kullanımına ilişkin becerilerin yer aldığı Temel Bilgisayar yeterliliğinin meslekte toplam çalışma süresine göre incelendiğinde Meslekte toplam çalışma süresine göre temel bilgisayar becerilerinde kendilerini yeterli bulma durumları incelendiğinde; bilgisayar becerilerinde farklı çalışma süresinde farklı yeterliliklerin öne çıktığı görülmektedir. Çalışma süresi 7-9 yıl olanların masa üstü bilgisayar donanımlarını kullanmada daha iyi oldukları, 10 yıl ve üzeri olanların daha temel becerilerde ( internet kullanımı, yazıcı kullanımı vb) iyi oldukları, 4-6 yıl olanların ise yazım denetim gibi bir üst işlemlerde iyi olduklarını düşündükleri görülmektedir(tablo.6.10.syf:49). F, Özdemir ve ark. Çalışmasına göre hemşirelerin bilişim teknolojilerini gün içinde çoğunlukla iş yerinde kullandıkları (%61,7) ve günlük ortalama  $3,78 \pm 2,48$  saatlerini bilgisayar başında geçirdikleri saptanmıştır(90). Meslekte çalışma süresince çalışma süreleri ortalamaları düştükçe donanım kullanma gibi bir üst segment işlemlerinde becerinin artmasının nedeni yaş grubunun gençleştikçe bilgisayar kullanım süresi ve erken tanışma olasılığının artıyor olması olarak yorumlanabilir. Mevcut durumda çalıştıkları pediatri kliniklerinde ki çalışan sürelerinin göre temel bilgisayar yeterliliği becerileri incelendiğinde; çalışma sürelerinin artması ile yeterli hissetme durumlarının arttığı görülmektedir (tablo6.11.syf 51). Bu ifade en fazla bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma gibi basit temel uygulamalarda yüksek olması erken yaşa bağlı temel beceriler yeterliliğinin artabileceği yorumunu güçlendirmektedir.

Çalışma pozisyonu farklı hemşireler arasında temel bilgisayar becerilerinin ifadelerine bakıldığında sorumlu hemşire pozisyonunda çalışanların temel becerilerde kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir, diğer pozisyonlara göre istatistiksel anlamlı fark vardır. (Tablo.6.12.syf:53) Sorumlu hemşirelerin çalışma listesi yapma, rapor yazma gibi işlerinin daha çok bilgisayar ortamında yapıyor olmaları buna kendilerini daha yeterli buldukları söylenebilir.

Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin incelendiğinde işletim. Araç kullanımı, dosya yönetimi, e posta kullanımı ve yönetimi gibi çoğu konu da daha yeterli olduğu, (tablo 13 syf:55) kullanılan devlet üniversitelerinde kullanılan bilgisayar koşullarını düşünerek; eğitim araştırma hastanelerinin üniversite hastanelerine bağlı olmasına ve özel üniversite hastanelerinde ki çalışan hemşirelere bağlanabilir .

Bilişim eğitimi alanların kendilerini temel bilgisayar becerilerinde daha iyi buldukları görülmektedir. Özellikle; donanım kullanma (masa üstü donanımla gibi) ve e-posta işlemlerinde istatikselsel olarak anlamlı fark vardır. Eğitim alanların bilgisayarın daha detaylı özelliklerinde bilmede daha yeterli olduğu söylenebilir (Tablo.6.14.syf:58).

Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma, bir uygulamayı açma, açık dosyalar arasında geçiş yapma, gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okumada sempozyum / kongre ve hizmet içi eğitim alanlar açısından farklılık görülmektedir (tablo.6.15.syf.60), Eğitimin bilgisayar yeterliliğini etkilediği görülmektedir ancak alınan eğitimler arasında çok fark bulunmamakta, bunun nedenin örgün eğitimde hemşirelik bilişimi ile ilgi yeterli eğitim verilmemesine bağlanabilir. Eley ve arkadaşlarının Avustralya’da yaptığı araştırmaya göre ;. hemşirelerin% 4-17’si, ön kayıt / ön kayıt sırasındaki 11 genel bilgisayar beceri ve yazılım uygulaması eğitimi aldığı ve her birinde hemşirenin % 12-30 arasında sürekli mesleki eğitim olarak eğitim aldığını belirtmiştir. Eğitim alan hemşireler, işlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olduğuna ve uygun bir zamanda verildiğini, neredeyse yarısının, bilgi ve bilgisayar teknolojisi



gereksinimlerini giderilmesi için daha fazla eğitime ihtiyaç duyduklarını ve bir kısmının da bilgisayar okuryazarlık düzeylerindeki eksikliklerin kariyer gelişimlerini kısıtladığına inandığını belirtmiştir(91).

**Bilgi okuryazarlığı ile ilgili yeterlilikler;** cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslekte toplam çalışma yılı, bulunduğu klinikte çalışma yılı, çalışmakta olduğu pozisyon, çalıştığı kurum, bilişim ile ilgili eğitim alma durumu ve bilişim eğitimini nereden aldığına göre analiz edilmiştir.

Pediyatri hemşirelerine bilgi okuryazarlığı konusunda kendilerini ne kadar yeterli buldukları sorulmuştur. Hemşirelerin kendilerini en yüksek oranda %80 ve üzeri çok; ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme, bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme, bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme, ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçerim verilen maddeleriyle, gerekli bilginin kapsamını belirleme ve İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşma konularında yeterli olduklarını ifade etmişlerdir. İfadelerine göre pediyatri hemşirelerinin gerekli bilginin kapsamını belirlemede ve bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşma yeterlilikleri diğer yeteneklere göre yüksektir. Amerikan Hemşireler Birliği'nin (ANA) önerileri, tüm hemşirelerin bilgi okuryazarı olmasını gerektirmektedir(12). Aslında, hemşirelik uygulamalarında bilgiyi değerlendirme yeteneği, klinik ortamda karar vermeyi ve kanıtların klinikte kanıta dayalı bakım uygulanmasını destekler(92). Amerika'da bilgi okur yazarlığı ile ilgili araştırmalar mevcuttur. Konuyla ilgili araştırmalar ülkemizdeki az sayıda çalışma oldukça geride olduğumuzu göstermektedir. Amerika'da yapılan araştırmalara göre katılımcılarımızın çoğunluğuna (% 89), bilgi okuryazarlık becerilerini yetkin, katılımcıların% 59.1'i online bilgiye erişmeye çalışırken engellerle karşılaştıklarını, ancak% 34.8'inin çevrimiçi bilgilere erişebildiğini belirtmiştir(14).

Bilişim yeterlilikleri alt boyutunda bilgi okuryazarlığı yeterliliklerine baktığımızda kadın katılımcıların yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olduğu

görülmektedir. (tablo 6.15, syf 62) Erkek katılımcı sayısının düşük olması bunda etkili olabilir.

Bilgi okuryazarlığı yaşa göre karşılaştırıldığında 30 yaşın altında olan pediatri hemşirelerinin karşılaştırılmasında  $p < 0,05$  anlamlı fark vardır. 30 yaş altı hemşirelerin özellikle erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme, bilgiyi ve kaynakları eleştirel olarak değerlendirme, değerlendirilen bilgiyi kullanmada, etik ve yasal düzenlemeleri konusunda daha yeterli oldukları olduklarını ifade etmişlerdir.(tablo 17,syf 64). 30 yas altı hemşirelerin ilköğretim çağından beri teknolojinin ilerlemesiyle internet kullanımının artması ve okullarda yaygınlaşmasıyla araştırma ve tarama yapmaya daha alışkın oldukları söylenebilir. Fakat bilimsel veri tarama programlarının kullanılmasında hemşirelerin yaklaşık yarısının yeterli olmayışı ( $X=0,53$ ) okullarda bununla ilgili eğitimin sorgulanması gerektiğini göstermektedir.

Eğitim düzeyi arttıkça bilgi okuryazarlığı becerilerinde yeterli olma ifadelerinin arttığı görülmektedir. Lisans ve üstü eğitime sahip olan hemşireler kendilerini bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliklerini yüksek bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir. (tablo.6.19.syf 68) Eğitimin olumlu etkisi tartışılmayan bir gerçektir fakat üniversite de verilen eğitimi yeterli bulmayan McNeil ve arkadaşları ,ABD'de lisans ve doktora düzeyinde öğrencilerin sadece % 25'inin , bilgi okuryazarlığı becerilerini, % 37'si kanıta dayalı uygulamayı destekleyen bilgi teknolojileri eğitimi aldığını , en çok bilişim içeriği “elektronik kaynaklara erişim” (% 50), “bilgisayar tabanlı hasta kaydı” (% 46) bilgisayar becerilerini geliştiren programları tercih ettiği, ortaya koymuştur. Birleşik Devletler (ABD) hemşirelik programlarının bilgi okuryazarlığı becerilerini, standartlaştırılmış hemşirelik dilini ve teknolojiye dayalı kanıt temelli pratiği tutarlı bir şekilde öğretmediğini ortaya koymuşlardır(93). Carter(2014) Hemşirelik fakültesi ve öğrencilerin, klinik ortamda bilgi okuryazarlığı becerilerine duyulan ihtiyacı kabul etmekle birlikte, kanıta dayalı uygulama için gerekli buldukları ancak değerlendirilmesi ve uygulanmasıyla ilgili becerilerden yoksun oldukları bundan dolayı Hemşirelik fakültesi ve öğrencilerin bilgi okuryazarlığı ile ilgili eğitimlerin tasarlanması gerektiğini vurgulamıştır(97). Türkiye’de .Hacettepe Üniversitesi’nin geliştirmiş olduğu “Bilgi

Okuryazarlığı Eğitimi Programı” (HÜBO) bulunmaktadır. Adnan Menderes Üniversitesinde araştırmacılar bir dönem eğitim programını uygulanmış ve eğitim almış öğrencilerin bilgi okuryazarlığını ölçülmüştür. Kütüphaneyi ders çalışmak ve araştırma yapmak amacıyla kullanan öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Ölçeği puanı daha yüksek bulunmuş ve verilen eğitimin kapsamının genişletilerek dönemlik kredili ders haline dönüştürülmesi önermişlerdir(79).

Meslekte toplam çalışma süresi arttıkça bilgi okur yazarlığı becerilerinde kendini yeterli buldukları becerilerin sayısının arttığı görülmektedir(tablo.6.18.syf :66) Meslekte çalışma süresi arttıkça çalıştığın alana dair bilgi ve tecrübelerin artmasına bağlı olarak kendini daha da geliştirme o alanda daha da iyi olmak için araştırma yapma ve okuma gereksinime sebep olacağı şeklinde düşünebiliriz.

Klinikte çalışma süresinin bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliği ifadelerinde istatistiksel anlamlı fark vardır. (Tablo.6.20.syf:73) Bunlar 0-3 yıl çalışanlarda ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme, elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade edebilme ve elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirebilme becerilerindedir. 7-9 yıl çalışanlarda ise ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme ve elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleyebilme ifadeleri yüksektir. Çalıştıkları birimde ne kadar uzun süre çalışılırsa o alanda o kadar yetkin olunur. Bu durumda hemşireye daha çok sorumluluk eklenir. Bu nedenden dolayı kendini daha çok geliştirme durumunda kalınır. Amerika’daki çalışmaya göre; klinik çalışma saatlerinde çalışanların sadece % 20’ gibi az bir oranla ,veri tabanı bilgi kaynaklarına erişmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını kabul etmiştir(14).

Çalışma pozisyonu açısından bakıldığında sorumlu hemşirelerin ve yoğun bakım hemşirelerinin bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir, diğer gruplar ile anlamlı fark vardır. Yoğun bakımda çalışan hemşirelerin daha çok teknolojik cihazlarla çalışmaları ve sorumlu hemşirelerin çalıştıkları birimin iş akışına bağlı kendilerini geliştirmek, yeni teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve çalıştığı klinikte çalışanlara yeni teknolojik cihazları ,yeni bilgilere ulaşarak hemşirelik uygulamalarında ki yenilikleri öğretmeleri gerekmektedir. Bu

nedenden dolayı kendileri geliştirmek zorunda kaldıkları düşünülerek bilgi okuryazarlığında da daha yeterli oldukları söylenebilir.

Çalışılan kuruma göre bakıldığında bilgi okuryazarlığı becerilerini etkilemediği, sadece üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerinin arama motorlarını kullanmalarından kaynaklanan bir fark olduğu görülmektedir (tablo.6.22 syf:76). Üniversitede çalışan hemşirelerin görevleri gereği daha fazla bilgisayar kullanıyor olmalarına bağlı bilgi okuryazarlığı becerilerinin daha fazla geliştiği söylenebilir.

Bilişim ile ilgili eğitim alanların elektronik bilgi sistemlerini kullanma becerilerindeki yeterlilik ifadeleri hemen hemen her beceride daha yüksektir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. (tablo.6.23syf;78) .Bilişim ile ilgili aldığı eğitim ile Hastanın tedavi ve işlem bilgilerine elektronik bilgi sistemlerinden erişimde ve elektronik bilgi sistemlerini kullanarak Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilme yeterliliklerinde anlamlı fark vardır.

Bilişim ile ilgili alınan eğitimin kaynağı sadece sempozyum/kongrede eğitim alanlarda fark ettiği görülmektedir(tablo6.24syf:80) Bunlar bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı kullanabilme, elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme, intihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme becerileridir. Sempozyum ve kongreye katılan hemşirelerin bilgi okuryazarlığı konusunda yeterli olmaları beklenene bir sonuç olarak yorumlanabilir.

**Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım ile ilgili yeterlilikler;** cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslekte toplam çalışma yılı, bulunduğu klinikte çalışma yılı, çalışmakta olduğu pozisyon, çalıştığı kurum, bilişim ile ilgili eğitim alma durumu ve bilişim eğitimini nereden aldığına göre analiz edilmiştir.

Hemşirelik bilgi sistemlerinin yönetimi becerilerine ilişkin kendilerini yeterli bulma konusunda sadece kadınların nöbet devir teslim ederken elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma ve hemşire çalışma çizelgesini elektronik ortamda hazırlayabilme ve ulaşabilme becerilerinde bir farklılık

görülmektedir( tablo6.16 syf 62). Örneklemedeki kadın hemşirelerin bilgi sistemleri becerileri açısından daha yeterli oldukları görülmektedir. Erkeklerin çalışma ortamında, daha aktif işleri tercih ettikleri yazı işlerinden uzak durdukları (91) bilgisine dayanarak bu sonucun ortaya çıktığı söylenebilir.

30 yaş altı hemşirelerin elektronik bilgi sistemlerini kullanmada pek çok beceride kendilerini daha yüksek oranda yeterli buldukları görülmektedir.(tablo 6.26,syf 84) Diğer yeteneklerde yaşlarına bağlı avantajlarından dolayı yeterlik oranları yüksek oluşu için bu konuda yeterli oldukları söylenebilir. Türkiye 2013 verilerine göre internet kullanma oranının 16 -24 yaş arasında olanlar %70, 25 – 34 yas arasında olanların % 63 olması genç hemşirelerinin daha yeterli olmasını açıklamaktadır (95).

Yüksek lisans yapan hemşirelerin hemşirelik bilgi yönetiminde (tablo.6.27 syf:86) hemen hemen tüm elektronik sistem kullanma becerilerinde yeterlilikleri daha yüksek olduğu ve bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir. Sorumlu hemşire, eğitim hemşiresi gibi değişik kadrolarda çalışan hemşirelerin daha lisans üstü eğitim yapanlar arasından seçiliyor olması, bu görevlerde kayıt ve dökümantasyon işlerinin yoğun olması bu nedenleri ile yeterlilikleri daha yüksek olabilir.

Meslekte toplam çalışma süresi farklı hemşireler arasında hemşirelik bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliğinin ifadelerinden istatistiksel anlamlı fark vardır. 3 yıl ve altı olanlarda taburculuk işlemleri becerisi, 4-6 yıl olanlarda istem yapma ve kaydetme becerileri ve hemşirelik uygulama becerileri, 7-9 yıl olanlarda hemşirelik uygulama ve yönetim becerileri, 10 yıl üstü olanlarda hemşirelik yönetim becerileri konusunda yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olmasından kaynaklanan gruplar arası fark olduğu görülmektedir. (tablo.6.28. syf:88) Deneyimi fazla olan hemşirelerin yönetim işlemlerini yapmada, çalışma alanında daha fazla profesyonel davranmaları beklendiği için daha fazla yeterli olması nedeni hastanede yönetim görevinin daha çok onlara verilmesi ve ihtiyaç durumunda yönetim becerilerinde faydalandığını düşünebiliriz. Çelik ve Hisar'ın çalışmasında meslekte çalışma yılı arttıkça profesyonellik puanının arttığı saptanmıştır(96). Pediatri

hemşirelerinin Katılımcıların çalışma yılları en fazla %30,3'ünün 1-5 yıl çalıştığı ve mevcut çalıştığı pediatri birimlerinde çalışma yılının %49,6'sinin 2-5 yıl arası olduğu tespit edilmiştir. Kore'de yapılan çalışmada hemşirelerin ortalama çalışma süresi yılların 3.8 olduğu, Brezilyadaki çalışmaya göre ise çalışma süresinin ortalama 11 yıl olduğu Türkiye'de yapılan çalışmaya göre çalışma yılının 11-15 yıl arası %45,1 oranda olduğu ortaya konmuştur(18,50,60). Ülkemizde çalışma yılı açısından en yüksek durumda olan grubun genç grup olması araştırma sonuçlarında yeterlilik ifadelerinin yüksek çıkmasında etkili olabilir.

Çalışma pozisyonu açısından bakıldığında sorumlu hemşirelerin ve yoğun bakım hemşirelerinin bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda ve elektronik bilgi sistemi kullanma becerilerinde daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir, diğer gruplar ile anlamlı fark vardır. Yoğun bakımda çalışan ve sorumlu hemşirelerin çalıştıkları birimin iş akışına bağlı kendilerini geliştirmek yeni bilgilere ulaşmak için daha fazla çaba sarf etmek zorunda oldukları düşünülerek okuryazarlığı ve bilgi yönetimi becerileri konusunda daha yeterli oldukları söylenebilir. Buna karşın çalışılan kurumlar açısından bakıldığında elektronik bilgi sistemi kullanımı yeterlilikleri arasında istatistiksel farklılık yoktur.(tablo.6.31,syf;96)

Klinikte çalışma süresine bakıldığında 3 yıl ve altı olan hemşirelerin elektronik sistemleri kullanma yeterliliklerinin, özellikle hemşirelik uygulamalarında, daha iyi olduğu ve bundan kaynaklanan farklar olduğu görülmektedir ( tablo.6.29,syf:91). Son zamanlarda hastanelerde kullanılan elektronik hasta sistemlerinin kullanımını artmasına, örnekleme genç hemşirelerin çoğunlukta olması ve genç hemşirelerin bilgisayar yeterliliğinde iyi olması sonuçlarına bağlanabilir.

Eğitim alma durumuna bakıldığında (tablo.6.32,syf;98); bilişim ile ilgili eğitim alanların elektronik bilgi sistemlerini kullanma becerilerindeki yeterlilik ifadeleri hemen hemen her beceride daha yüksektir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır eğitim alma türüne göre (tablo.6.33,syf;101) göre Sempozyum/Kongre ye katılan pediatri hemşirelerinin hastanın tedavisine EBS ile ulaşmada ve klinik envanterleri göstermede daha yeterli olduğu söylenebilir.

## 8. SONUÇ ve ÖNERİLER

İstanbul ilindeki hastanelerde pediatri hemşireleri ile yapılan hemşirelik bilişim yeterlilikleri tanımlayıcı çalışmasında bilgisayar temel özelliklerini kullanma yeterlilikleri daha yüksek bulunmuş buna karşı analiz etme ve eleştirel düşünme gerektiren bilgi okuryazarlığı ve elektronik sitemlerin kullanımı ile ilgili yeterlilikler daha düşük bulunmuştur.

Araştırmaya katılan hemşirelerin hiçbiri örgün eğitimleri sırasında hemşirelik bilişimi eğitimi almadıkları belirlenmiştir. Bilişimin günümüz dünyasında tartışılmayacak önemi göz önüne alındığında bu konuda ivedilikle girişimlerde bulunulması, hemşirelik bilişimi dersinin çekirdek programa konulması konusunda girişimlerde bulunulması önerilir.

Ülkemizde hemşirelerin, hemşirelik bilişimi yeterlilik alanlarının tanımlanması ve düzeylerinin belirlenmesiyle konusunda yapılacak araştırmalara hemşirelerin iş hayatında bilişim yetkinliklerinin nasıl entegre edilebileceğini ve hemşirelerin klinik ortamlarda bilişim uygulamalarında desteklenmesi için uygun stratejilerin nasıl geliştirilebileceğini anlamak için bir temel oluşturmaktadır Bu nedenle, hemşirelerin bilişim yeterlilik konusunda değerlendirilmesiyle ilgili araştırmalara gereksinim vardır.

Hem yatak başı hem de bilişim hemşireleri için düzenli olarak bilgi gereklidir. Daha sonra, sağlık bilgi teknolojisi büyümeye devam ettikçe, hızla değişen teknolojik gelişmelere ve Yenilikçi gelişmelere uyum sağlamak için yetkinlikler ve eğitimler yeniden gözden geçirilmeli, gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir (49). Hemşire liderleri, bilişim sürekli eğitimini desteklemeli, teşvik etmeli ve desteklemeli ve sağlık bilgi teknolojisi kararlarına hemşire katılımını arttırmak için bilişim yetkinlikleri geliştirmelidir.

## 9.KAYNAKLAR

1. Öner F. sağlık Bilişimi, Türkiye’de Sağlık Bilgi Enformasyon Sistemleri Ve Dijital Hastaneler. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Hastane Ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dal. Yüksek Lisans Tezi, Ankara syf:5-6,2014.
2. Lee A. The role of informatics in nursing. Nursing Made Incredibly Easy, 12(4), 55,2014.<https://doi.org/10.1097/01.NME.0000450294.60987.00>
3. Bath PA. Health informatics: Current issues and challenges. Journal of Information Science, 34(4), 501–518,2018.  
<https://doi.org/10.1177/0165551508092267>
4. Moen AL, Knudsen MM.“Nursing Informatics: Decades of Contribution to Health Informatics.” Healthcare Informatics 19(2):86,2013
5. The University of Illinois at Chicago, The impact of health informatics on nursing practice.  
Erişim:<https://healthinformatics.uic.edu/resources/articles/the-impact-of-health-informatics-on-nursing-practice/>
6. Staggers N, Thompson CB. The evolution of definitions for nursing informatics: a critical analysis and revised definition. J Am Med Inform Assoc. 9(3):255–61,2002.  
<http://jamia.oxfordjournals.org/lookup/pmidlookup?view=long&pmid=11971886>. [PMC free article] [PubMed]
7. Bilgiç.Ş , Şendir.M, Hemşirelik Bilişimi Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi syf 24 -28,2014.
8. Association, Canadian Nurses and Others. “What Is Nursing Informatics and Why Is It so Important.” Nursing Now 11(613):1–4,2001.  
[www.nursinginformatics.com/kwantlen/NursingInformaticsSept\\_2001\\_e.pdf](http://www.nursinginformatics.com/kwantlen/NursingInformaticsSept_2001_e.pdf)
9. Zytkowski ME. “Nursing Informatics: The Key to Unlocking Contemporary Nursing Practice.” AACN Clinical Issues 14(3):271–81,2003.
10. Liu CH., Lee TT., & Mills, M. E.. The Experience of Informatics Nurses in Taiwan. Journal of Professional Nursing, 31(2), 158–164,2015.  
<https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2014.09.005>
11. Graves JR ,Corcoran S . The study of nursing informatics. Image



1989;21(4):227–31

12. American Nurses Association. Nursing: Scope and Standards of Practice. (2015)2nd ed. Silver Spring MD: Nursesbooks.org.
13. Healthcare Information and Management Systems Society (HIMSS); 2015. TIGER Initiative. Informatics Competencies for Every Practicing Nurse: Recommendations from the TIGER Collaborative.<http://www.himss.org/informatics-competencies>
14. Hunter KM., Dee MM, Toni LH. “TIGER-Based Measurement of Nursing Informatics Competencies: The Development and Implementation of an Online Tool for Self-Assessment.” Journal of Nursing Education and Practice 3(12):70–80,2013.<http://www.sciedu.ca/journal/index.php/jnep/article/view/2098>.
15. American Nurses Association. Nursing: Scope and Standards of Practice. (2010)2nd ed. Silver Spring MD: Nursesbooks.org. , s. 12-13
16. American Nurses Association. Scope and Standards of Nursing Informatics. Washington, DC: American Nurses Publishing, 2001.
17. Greer H. “Nursing Informatics Competencies : Implications for Safe and Effective Practice.”,2012.
18. Chung SY. Nancy S. “Measuring Nursing Informatics Competencies of Practicing Nurses in Korea: Nursing Informatics Competencies Questionnaire.” CIN - Computers Informatics Nursing 32(12):596–605,2014.
19. Akdeniz S, Özkaynak M. Nursing Informatics in Turkey. Studies in Health Technology and Informatics . 225:817-18,2016.
20. McCartney, P. R. Integrating informatics competencies into practice. MCN The American Journal of Maternal/Child Nursing, 36(4), 267, 2001. <https://doi.org/10.1097/NMC.0b013e31821c9194>
21. Chauvette A, Pauline P R ’ The History of Nursing Information in Canada” Syf:1-13.2015.
22. Milhailov AI “Oznoy Informatika” [“Foundation of Informatics”] Mir Publishers, Moscow,1968.
23. Demirhan A. Güler İ. Bilişim ve Sağlık. Bilişim Teknolojileri Dergisi. 4(3), 13–20, 2011.

24. Mutluay E, Özdemir L. Sağlık Bilişim Sistemleri Kapsamında Hemşirelik Bilişiminin Kullanımı. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi 22(3):180,2015.
25. Aydın, N. Klinik Karar Destek Sistemleri ve Hemşirelikte Kullanımı, Hemşirelikte Eğitim Araştırma Dergisi 2011; 8 (3): 59-63, 2012.
26. Ömürbek N. "Sağlık Bilişim Sistemlerinin Uygulanmasına İlişkin Bir Araştırma: İzmir Örneği." Journal of Social Sciences Faculty of Arts and Science Suleyman Demirel University (19):211–32,2009.
27. Özata M. "Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Yürütülen E-Sağlık Projelerinin Sağlık Hizmeti Sunumuna Etkileri (Journal of Azerbaijani Studies 444–64,2009.
28. Healthcare Information and Management System Society. Nursing Informatics 101; 1-62, 2012  
<http://www.himss.org/files/HIMSSorg/handouts/NI101.pdf>,
29. Thede L. "Informatics: Where Is It?". The Online Journal of Issues in Nursing Vol. on Wednesday, November. 17 (1):36.2012. doi: 10,3912 / OJIN.Vol17No1InfoCol01
30. Codd P. Towards the Recognition and Establishment of the Position Informatics Nurse Specialist in Ireland .A dissertation submitted to the University of Dublin, in partial fulfillment of the requirements for the degree of Masters of Science in Health Informatics,2006.
31. Turley, JP. "Toward A Model For Nursing Informatics." Journal of Nursing Scholarship 28(4):309–13, 1996. Retrieved (<http://dx.doi.org/10.1111/j.1547-5069.1996.tb00379.x>).
32. American Association of Colleges of Nursing. Essentials of Baccalaureate education,2008.  
Erişim: <http://www.aacn.nche.edu/Education/bacessn.htm>
33. Bickford CJ. Nursing informatics: scope and standards of practice. Studies in Health Technology and Informatics ; 146: 855-58,2009.
34. McGonigle D , Kathleen M .Introduction to information,information science and information systems. Nursing Informatics and the Foundation of Knowledge, syf; 15-25, 2012.

35. Yılmaz, M. Enformasyon Ve Bilgi Kavramları Bağlamında Enformasyon Yönetimi Ve Bilgi Yönetimi Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 49( 1):95,2009.
36. Staggers N, Gassert CA, Curran C. A Delphi study to determine informatics competencies for nurses at four levels of practice. Nurs Res. 51(8):383–390,2002.
37. Ömürbek,N ,Demirgubuz M Ö , Tunca,M Z . Hastanelerdeki Bilişim Sistemlerinden Klinik Bilgi Sistemlerinin Kullanımına Yönelik Bir Araştırma: Denizli Ve Isparta Örneği. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi . Syf:306 ,2013.
38. Zechariahjebakumar, A., Nondo, H. S., & Sarfo, S. K. . Challenges of nursing informatics a critical review. European Journal of Nursing, 1(1), 6–10,2014.
39. Moghaddasi H. et al. Evaluation of Nursing Information Systems: Application of Usability Aspects in the Development of Systems.Healthc Inform Res. 23(2): 101–108,2017.doi: 10.4258/hir.2017.23.2.101
40. Elias, B .et.al and HIMSS, The Evolution of TIGER Competencies and Informatics Resources,2017.
41. Murphy, J. Nursing informatics: The intersection of nursing, computer, and information sciences. Nursing Economics, 28(3), 204-207,2010.
42. Baker, J. D. Nursing informatics. Perioperative Nursing Clinics, 7: 151-160,2012.
43. Ozkul O, H., Ozdemir U, D., Demiray, S., & Cebeci, Z. Hemşirelik Bilişimi ve Hastane Bilgi Yönetimi Sistemi. The Medical Journal of Okmeydani Training and Research Hospital, 30(3), 158–160,2014.  
<https://doi.org/10.5222/otd.2014.158>
44. Healthcare Information and Management Systems Society(HIMSS), An Emerging Giant: Nursing Informatics(2007).  
<http://www.himss.org/emerging-giant-nursing-informatics>
45. Fang, Y. W., Li, C. P., & Wang, M. H. The development and evaluation of a nursing information system for caring clinical in-patient.Technology and Health Care, 24(s1), S401–S406,2015.
46. Marin, H. F Nursing informatics: Current issues around the world.

International Journal of Medical Informatics, 74(11–12), 857–860,2005.  
<https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2005.09.003>

47. Heimar F. Marin and Eduardo MarquesII Nursing informatics: learning from the past to build a new future dergi Revista Brasileira de Enfermagem vol.58 no.2 Brasília Mar./Apr. 2005
48. Strachan H,Muray P ."Nursing Informatics History and its Contributions to Nursing Knowledge" Evidence-Based Practice in Nursing Informatics: Concepts and Applications: Concepts and Applications Ed A Cashin.Amerika: IGI Global sayfa79-89, 2010.
49. Akcan A, Keser İ, Sucu G, Saka O. Hemşirelik Bilişimi Dersi Alan Öğrencilerin Hemşirelik Bilişimine İlişkin Görüşleri. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi/Sözel Bildiriler.syf: 78-82,2007.
50. Köse A. Hemşirelerin bilgisayar kullanım durumlarının belirlenmesine yönelik bir ampirik çalışma-Trabzon ili örneği. Bilişim Teknolojileri Dergisi, 5(1): 37-43,2012.
51. Özel,HÖ Hemşirelik Bilişimi ve Hastane Bilgi Yönetimi Sistemi Okmeydanı Tıp Dergisi 30(3):158-160, 2014. doi:10.5222/otd.2014.158
52. Healthcare Information and Management Systems Society. HIMSS nursing informatics position statement ,2011.<http://www.himss.org/position-statement-transforming-nursingthrough-technology-and-informatics>
53. Gassert C. The Challenge of Meeting Patients' Needs with a National Nursing Informatics Agenda. J Am Med Inform Assoc 5:263–268.1988.  
<http://dx.doi.org/10.1136/jamia.1998.0050263> .
54. Hübner U, Shaw T, Thye J, Egbert N, Marin HF, Ball MJ. Towards an international framework for recommendations of core competencies in nursing and inter-professional informatics: the TIGER competency synthesis project. In: A. Hoerbst et al. (Eds.) Exploring Complexity in Health: An Interdisciplinary System Approach, Amsterdam, Berlin, Washington DD, IOS Press 660-664,2016.
55. Zechariahjebakumar, A., Nondo, H. S., & Sarfo, S. K. Challenges of nursing informatics a critical review. European Journal of Nursing, 1(1), 6–10,2014.  
[www.mcmed.us/journal/ejn](http://www.mcmed.us/journal/ejn)

56. Bodur G, Kaya H. The Future of Nursing: For the Year 2050's. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 23 (2), 166-173.,2015  
Doi: <http://dx.doi.org/10.17672/fnhd.18376>
57. Nagle LM, Sermeus W, Junger A. "Evolving Role of the Nursing Informatics Specialist." *Studies in Health Technology and Informatics* 232:212–21,2017
58. Zheng, YL., Ding, XR., Poon, CCY, Lo, BPL., Zhang H., Zhou XL. Zhang, YT. Unobtrusive sensing and wearable devices for health informatics. *IEEE Transactions on Biomedical Engineering*, 61(5), 1538–1554,2014.  
<https://doi.org/10.1109/TBME.2014.2309951>
59. Carter H, Templeton RP, Russell C . An analysis of published nursing informatics competencies. *Studies in health technology and informatics*, 2009.
60. Judi A. Godsey .Towards An Informatics Competent Nursing Profession: Validation Of The Self-Assessment Of Nursing Informatics Competency Scale (Sanics) Before And After Online Informatics Training. The University Of Hawai, Doctor Of Philosophy,2015.
61. Skiba DJ. Nursing Informatics Education: From Automation to Connected Care. *Studies In Health Technology And Informatics*, 232(55), 9–19, 2017.
62. Gassert, CA. Technology and Informatics Competencies. *Nursing Clinics of North America*, 43(4), 507–521,2008 .  
<https://doi.org/10.1016/j.cnur.2008.06.005>
63. Kinnunen, UM, Elina R, Cummings E, Borycki EM. "Curricula Challenges and Informatics Competencies for Nurse Educators." *Studies in Health Technology and Informatics* 232:41–48,2017.
64. Kaminski, J. "Dissertation Proposa." *Nursing informatics*, University of British Columbia Dissertation Proposal 1–28, 2007.
65. Schleyer RH., Burch, CK., & Schoessler, M. T. Defining and integrating informatics competencies into a hospital nursing department. *CIN: Computers, Informatics, Nursing* 9(3), 167–173,2011.  
doi:10.1097/NCN.0b013e3181f9db36Health | Lippincott Williams & Wilkins
66. Association of College and Research Libraries (ACRL). "Information Literacy Competency Standards for Higher Education." *Information Literacy Competency Standards for Higher Education* syf; 1–17,2000

Erişim:[https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/7668/ACRL Information Literacy](https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/7668/ACRL%20Information%20Literacy)

67. Association of College and Research Libraries ACRL. Information Literacy Competency Standards for Nursing ,2013.  
<http://www.ala.org/acrl/standards/nursing>.
68. Walsh CS. Creativity as capital in the literacy classroom: youth as multimodal designers. *Literacy* Volume 41 Number 2 July, 2007
69. American Association of Colleges of Nursing. Essentials of Baccalaureate education,2008.Erişim:<http://www.aacn.nche.edu/Education/bacessn.htm>
70. Sun X., Falan S. What is Your Informatics Skills Level ? --The Reliability of an Informatics Competency Measurement Tool. *Transaction of the International Conference on Health Information Technology Advancement*, 2(1), 61–75,2013
71. Yoon S, Yen P, Bakken S. Psychometric properties of the self-assessment of nursing informatics competencies scale. In *Proceedings of NI 2009*; 2009. Edited by Saranto K, Brennan P, Park H, Tallberg M, Ensio S. Amsterdam, Netherlands: IOS Press. 2009: 546-550. PMID:19592902
72. Kaya N , Aştı T . Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerliği. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 16 (61), 24-32,2014.
73. National League for Nursing . Position Statement: Preparing the next generation of nurses to practice in a technology rich environment. NLN: Washington,2008.  
Erişim:<http://www.nln.org/docs/defaultsource/professional-development-programs/preparing-the-next-generation-of-nurses.pdf?sfvrsn=6>
74. Seçginli S.13. Uluslararası Hemşirelik Bilişimi Kongresi: Herkes için e-Sağlık. *Smyrna Tıp Dergisi* syf:59,2016
75. Özdemir DD. Hemşirelik Bilişimi Bilgi Teknolojisi Nedir?  
Erişim:<http://www.nphemsirelik.com/tr/icerik/2/bilisim-teknolojileri-ve-hemsirelik>.
76. Mutluay E, Özdemir L. Sağlık bilişim sistemleri kapsamında hemşirelik bilişiminin kullanımı. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22(3): 180-

- 86,2014.
77. Andsoy II. Hemşirelik Bilişimi Eğitimi ve Türkiye'deki Durumu .Türkiye Klinikleri J Surg Nurs-Special Topics 2(1):79-84, 2016.
78. Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması,Türkiye İstatistik Kurumu. Sayı: 24862,2017.  
(<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24862>)
79. Faydalıgöl ÖD, Altan Çolakkol A Hemşirelik Öğrencilerinde Bilgi Okuryazarlığı Eğitimi.6th International Symposium on Information Management in an Changing World.2015
80. Dee C, Stanley EE. Information-seeking behavior of nursing students and clinical nurses: implications for health sciences librarians. J Med Libr Assoc; 93(2): 213–222 ,2005.
81. Polat Ç,Polat G.Hemşirelik Bilgi Okuryazarlığı Yeterlik Standartları\*Information Literacy Competency Standards for Nursing. Türk Kütüphaneciliği 29;(2), 350-363,2015.  
[http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/ilnursing\\_turkish.pdf](http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/ilnursing_turkish.pdf)
82. Gonçalves LS , Wolff LDG, Staggers N,. Peres AM. Nursing Informatics Competencies: An Analysis of the Latest Research. 11th International Congress on Nursing Informatics, June 23-27, 2012, Montreal, Canada
83. Sipes, C . et.al. The Health Information Technology Competencies Tool: Does It Translate for Nursing Informatics in the United States? Computers, Informatics, Nursing. 35( 12): 609-14.2017.
84. Choi, J. & De Martinis, J. E. (2013). Nursing informatics competencies: Assessment of undergraduate and graduate nursing students. Journal of Clinical Nursing, 22, 1970–1976, <http://dx.doi.org/10.1111/jocn.12188>.
85. Hobbs.SD Measuring Nurses' Computer Competency: An Analysis of Published Instruments, CIN: Computers, Informatics, Nursing:Volume 20 - Issue 2 - p 63-73,2002.
86. Kleib M Nagle L. Development of the Canadian Nurse Informatics Competency Assessment Scale and Evaluation of Alberta's Registered Nurses' Self-perceived Informatics Competencies. IN: Computers, Informatics,

Nursing. 36(7):350-358, July 2018

87. Hwang, J., & Park, H. (2011). Factors associated with nurses' informatics competency. CIN: Computers, Informatics, Nursing, (4):256-62. doi: 10.1097/NCN.0b013e3181fc3d24. 1-1.
88. Bozkurt B ,Akpınar A. Bilişim Sektöründe Toplumsal Cinsiyete Dayalı İş Bölümü.Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları DergisiArşivCilt 1, Sayı 2Sayfalar 17 – 28 .2017 DOI: 10.26695/mukatcad.2018.
89. Bidmon S, Gender Differences in Searching for Health Information on the Internet and the Virtual Patient-Physician Relationship in Germany: Exploratory Results on How Men and Women Differ and Why. J Med Internet Res 17(6):156,2015
90. Özdemir FK, Karakaya G. Hemşirelerin bilgisayar ve bilişim teknolojisini kullanma durumları. Tepecik Eğit. ve Araşt. Hast. Dergisi; 27(2):126-30,2017. doi:10.5222/terh.2017.126.
91. Eley R. Barriers to use of information and computer technology by Australia's nurses: a national survey Journal of Clinical NursingVolume 18, Issue 8,2009
92. Carter-Templeton, H. D., Patterson, R. B., & Mackey, S. T. N. (2013). Nursing faculty and student experiences with information literacy: A pilot study. Journal of Nursing Education and Practice, 4(1): 208–217. <https://doi.org/10.5430/jnep.v4n1p208>
93. McNeil JB, Elfrink LV, Bickford JC, Pierce TS, Beyea CS, Averill C, Klappenbach C. Nursing Information Technology Knowledge, Survey. Journal of Nursing Education.42:341-349,2003.
94. Elder, B. & Koehn, M. (2009). Assessment tool for nursing student computer competencies. Nursing Education Perspectives, 30(3):148-152 ,2009.
95. Usta N.fikrimühim Türkiye'nin İnternet Kullanım Alışkanlıklarını Araştırdı. dıgıtalage.com.tr 2015.
96. Çelik S, Hisar F. The Influence of The Professionalism Behaviour of Nurses Working in Health Institutions on Job Satisfaction, International Journal of Nursing Practice 2012; 18: 180-187



97. Carter-Templeton, H. D., Patterson, R. B., & Mackey, S. T. N. Nursing faculty and student experiences with information literacy: A pilot study. *Journal of Nursing Education and Practice*, 4(1):208–217, 2013.  
<https://doi.org/10.5430/jnep.v4n1p208>



## 10.EKLER

### EK.1. Sosyo-Demografik Özellikler Anketi

#### Sayın Katılımcı

Bu anket Pediatri Hemşirelerinin hemşirelik bilişimi hakkında yeterliliğinin belirlenmesini konu alan araştırma kapsamında hazırlanmıştır. Aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplar ve kişisel bilgiler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır (Adınız -soyadınız sorulmamaktadır). Soruların tamamı Kendimi Yeterli Buluyorum /EVET– Kendimi Yeterli Bulmuyorum /HAYIR şeklinde yanıtlanmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarının doğruluğu tümüyle sizin gerçek düşüncelerinizi ifade etmenize bağlıdır. Formdaki tüm soruları eksiksiz olarak cevaplamanız çok önemlidir. Bu çalışmaya olan katkınız ve verdiğiniz cevaplardaki samimiyetinizden dolayı çok teşekkür ederim.

#### SORU FORMU

1. Cinsiyetiniz: a) kadın b)erkek

2. Yaş:

3. Eğitimin düzeyiniz?

a) Lise b) Ön Lisans c) Lisans d)Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)

4. Meslekte toplam çalışma yılınız?...

5.Pediatri klinik/biriminde çalışma süreniz (yıl)?...

6. Çalışma pozisyonunuz nedir?

a)Servis Hemşiresi b) Sorumlu/Yönetici Hemşire c)Poliklinik Hemşiresi d)Yoğun bakım hemşiresi e)diğer

7.Çalıştığınız kurum?

hastan

a)Devlet hastanesi b)özel hastane C)eğitim araştırma hastanesi c)üniversite hastanesi d) diğ

8.Hemşireşik bilişimi ile ilgili eğitim/eğitimler aldınız mı?

a)Evet b)Hayır

Yanıtınız Evet ise;

**8.Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/eğitilere katıldınız?**

- a) Hizmet içi eğitim
- b) Sertifika programı
- c) Sempozyum/Kongre
- d) Kurs/Seminer
- e) Klinik Oryantasyon
- f) Örgün eğitim (lisans, Yüksek lisans vb)

**EK. 2.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Anketi**

| <b>TEMEL BİLGİSAYAR YETERLİLİĞİ</b>   | <b>Yeterliyim/<br/>EVET</b> | <b>Yetersizim/<br/>HAYIR</b> |
|---|-----------------------------|------------------------------|
| <b>Donanım</b>  |                             |                              |
| 1. Bilgisayarın donanım birimlerini bilirim.  |                             |                              |
| <b>Yazılım</b>  |                             |                              |
| 2. Bilgisayarın temel sistem yazılım sistemlerini görüntüleyebilirim  |                             |                              |
| <b>İşletim</b>  |                             |                              |
| 3. Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açabilirim.   |                             |                              |
| 4. Bilgisayarı yeniden başlatabilirim ve kapatabilirim  |                             |                              |
| 5. Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatabilirim  |                             |                              |
| 6. Bir uygulamayı açabilirim  |                             |                              |
| 7. Masaüstü simgelerini oluşturabilirim   |                             |                              |
| 8. Gerekğinde görev yöneticisini kullanabilirim   |                             |                              |
| 9. Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatabilirim |                             |                              |
| 10. İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanırım?   |                             |                              |
| 11. Araç çubuklarını görüntülerim / gizleyebilirim  |                             |                              |
| 12. Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açabilirim   |                             |                              |
| 13. Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleyebilirim                         |                             |                              |

|   |  |  |
|---|--|--|
| <b>İnternet</b>   |  |  |
| 14. Bir köprüyü( URL uzantılı ) kurabilirim   |  |  |
| <b>Araç</b>   |  |  |
| 15. Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirebilirim                           |  |  |
| 16. Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirme                                 |  |  |
| 17. Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alabilirim   |  |  |
| 18. Bir metni düzenlerken ,uygun -programı kullanabilirim(Word,excel,power point gibi)                |  |  |
| 19. Yazım denetimi aracı kullanın ve yazım hatalarını düzeltebilirim                                  |  |  |
| 20. Belirli sürücüleri, klasörleri anti-virüs yazılımı kullanarak tarayabilirim                       |  |  |
| <b>Tarama</b>   |  |  |
| 21. Veriye ulaşmak için web arama motorunu kullanabilirim   |  |  |
| <b>Dosya yönetimi</b>   |  |  |
| 22. Bir dosya yükleyebilirim ve indirebilirim   |  |  |
| 23. Bir dosyayı açıp kapatabilirim  |  |  |
| 24. Yeni bir dosya oluşturabilirim  |  |  |
| 25. Açık dosyalar arasında geçiş yapabilirim  |  |  |
| 26. Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırabilirim   |  |  |
| 27. Dosyaları sıralayabilirim   |  |  |
| 28. Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırabilirim  |  |  |
| 29. Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydedebilirim   |  |  |
| <b>Günlük Yaşamda BİT Kullanılması</b>  |  |  |
| 30. Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanabilirim |  |  |
| <b>Güvenlik</b>   |  |  |
| 31. Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibiyim   |  |  |
| <b>Hukuk</b>  |  |  |
| 32. İnternet kullanımında etik kurallarını bilirim ve uygulamam                                       |  |  |
| <b>e-postayı kullanabilirim</b>   |  |  |
| 33. E-postayı gönderebilirim  |  |  |
| 34. Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuyabilirim                       |  |  |
| 35. E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurabilirim                |  |  |
| 36. E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırabilirim   |  |  |
| 37. Bir e-postanın taslaklara kaydedebilirim  |  |  |
| 38. E- postaya gönder önem derecesi ekleyebilirim   |  |  |

|   |  |  |
|---|--|--|
| 39. Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırebilirim         |  |  |
| 40. Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleyebilirim          |  |  |
| <b>e- postayı yönetebilirim</b>                                       |  |  |
| 41. Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arayabilirim |  |  |
| 42. E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silebilirim.         |  |  |

| <b>BİLGİ OKURYAZARLIĞI YETERLİLİĞİ</b>   | <b>Yeterliğim</b> | <b>Yetersizim</b> |
|--|-------------------|-------------------|
| <b>Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme</b>  |                   |                   |
| 42.Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilirim  |                   |                   |
| 43.Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilirim   |                   |                   |
| 44.Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alırım  |                   |                   |
| 45.Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilirim  |                   |                   |
| 46.Ulaşılmak istenilen bilginin kaynak türlerini bilirim   |                   |                   |
| 47.Ulaşılmak istenilen bilginin temel kavramlarını bilirim   |                   |                   |
| <b>Erişilmek istenilen ve verimli bir şekilde ulaşın</b>   |                   |                   |
| 48.Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleyebilirim   |                   |                   |
| 49.Bilgiye ulaşmak için en uygun araştırma yöntemini seçebilirim(saha çalışması, deney vs)   |                   |                   |
| 50.Gerekli bilgi için anahtar ve eş anlamlı kelimeleri tanımlayabilirim  |                   |                   |
| 51.Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanımlayabilirim   |                   |                   |
| 52.Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanabilirim   |                   |                   |
| 53.Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik (kopyala yapıştır, yazıcı,tarayıcı,fotoğraf makinası vs) materyali seçerim. |                   |                   |
| <b>Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme</b>   |                   |                   |
| 54.Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırırım ve özgün bir şekilde ifade edebilirim          |                   |                   |
| 55.Ulaşılan bilgiyi okuyup ana fikrini özetleyebilirim   |                   |                   |
| 56.Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendiririm  |                   |                   |
| 57.Ulaşım bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleyebilirim  |                   |                   |
| 58.Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgileri birleştiririm  |                   |                   |
| 59.Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendiririm   |                   |                   |
| 60.Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verir  |                   |                   |
| 61.Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendiririm   |                   |                   |
| <b>Değerlendirilen bilgiyi kullanma</b>  |                   |                   |

|  |  |  |
|--|--|--|
| 62.Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirebilirim                        |  |  |
| 63.ulaşılabilir bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzenlererek argüman oluşturabilirim |  |  |
| 64.Ürün bilgileri başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletirim.                             |  |  |
| <b>Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme</b>                                       |  |  |
| 65.İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilirim.                           |  |  |
| 66.İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösteririm.      |  |  |
| 67.Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanırım.  |  |  |
| 68.Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat ederim.             |  |  |

| <b>HEMŞİRELİK BİLGİ YÖNETİMİNDE ELEKTRONİK SİSTEM KULLANIM YETERLİLİĞİ</b>  | <b>Yeterliğim</b> | <b>Yetersizim</b> |
|---|-------------------|-------------------|
|   |                   |                   |
| <b>Hastanın verilerine ulaşmada</b>   |                   |                   |
| 69..Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleyebilirim elektronik bilgi sistemlerini kullanarak ulaşabilirim   |                   |                   |
| 70. Hastanın tedavi ve işlem bilgilerine elektronik bilgi sistemlerinden erişebilirim   |                   |                   |
| 71.Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını ( laboratuvar, radyoloji gibi) elektronik bilgi sistemlerini kullanarak yapabilirim  |                   |                   |
| 72.Hasta takip sistemlerini (mönitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip edebilirim.   |                   |                   |
| 73.Hastanın yaşam bulgularını elektronik bilgi sistemine kaydedebilirim.  |                   |                   |
| <b>İlaç uygulamalarında</b>   |                   |                   |
| 74.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak İlaç istek ve takibi yapabilirim  |                   |                   |
| 75.Elektronik doktor order sistemini kullanarak hastaya uyguladığım ilacı yönetebilirim   |                   |                   |
| <b>Klinik destek sistemlerinde</b>  |                   |                   |
| 76. Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu ve sıvı miktarı hesaplamalarına elektronik bilgi sistemlerinden erişebilirim, |                   |                   |
| <b>Hemşirelik uygulamalarında</b>   |                   |                   |
| 77.Hastanın bakım planlarını elektronik bilgi sistemi kullanarak planlayıp, yönetebilirim   |                   |                   |
| 78.Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için elektronik bilgi sistemlerini kullanabilirim  |                   |                   |
| 79.Elektronik Bilgi Sistemlerini kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayabilirim   |                   |                   |
| 80.Hastanın beslenme ihtiyacına göre rejimini, elektronik bilgi sistemini kullanarak isteyebilirim  |                   |                   |

|  |  |  |
|--|--|--|
| 81.Hastanın günlük yaşam aktivitelerini elektronik bilgi sistemini kullanarak kaydedebilirim.  |  |  |
| 82.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapabilmelidir.   |  |  |
| 83.İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle elektronik ortamda iletişim kurabilirim                                |  |  |
| 84.Nöbet Devir teslim ederken elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşabilirim.                            |  |  |
| 85.Elektronik bilgi sistemi kullanarak hasta transfer takibini yapabilirim   |  |  |
| 86.Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim   |  |  |
| <b>Hemşirelik Yönetiminde</b>  |  |  |
| 87.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim   |  |  |
| 88.Elektronik bilgi sislerini kullanarak Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapabilirim  |  |  |
| 89.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı hastanın raporuna kaydederek, depodan çıkışı yapabilirim. |  |  |

## 11. ETİK KURUL ONAYI



T.C.  
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

E-İmzalıdır

Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 10840098-604.01.01-E.10469  
Konu : Etik Kurulu Kararı

27/04/2017

Sayın Yrd. Doç. Dr. Nuran AYDIN

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz "Pediatri Hemşirelerinin Hemşirelik Bilişimi Yeterliliklerinin Belirlenmesi" isimli başvurunuz incelenmiş olup, etik kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK  
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar  
Etik Kurulu Başkanı

Ek:  
-Karar Formu (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK tarafından 27.04.2017 tarihinde e-imzalanmıştır. Evrağımızı <https://ebys.medipol.edu.tr/e-imza> linkinden F0AA5A71XB kodu ile doğrulayabilirsiniz.

**İstanbul Medipol Üniversitesi**

Kavacık Mah. Ekinciler Cad.No:19 Kavacık Kavşağı 34810  
Beykoz/İSTANBUL

Tel: 444 85 44

İnternet: [www.medipol.edu.tr](http://www.medipol.edu.tr)  
Ayrıntılı Bilgi İçin : [bilgi@medipol.edu.tr](mailto:bilgi@medipol.edu.tr)



## 11. ETİK KURUL ONAYI –11.ETİK KURUL ONAYI – DEVAM

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR  
ETİK KURULU KARAR FORMU

|                          |   |   |   |   |  |
|--------------------------|---|---|---|---|--|
| <b>BAŞVURU BİLGİLERİ</b> | ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI                                     | Pediatri Hemşirelerinin Hemşirelik Bilişimi<br>Yeterliliklerinin Belirlenmesi |   |   |  |
|                          | KOORDİNATÖR/SORUMLU<br>ARAŞTIRMACI<br>UNVANI/ADI/SOYADI   | Yrd. Doç. Dr. Nuran Aydın   |   |   |  |
|                          | KOORDİNATÖR/SORUMLU<br>ARAŞTIRMACININ<br>UZMANLIK ALANI   | Hemşirelik  |   |   |  |
|                          | KOORDİNATÖR/SORUMLU<br>ARAŞTIRMACININ<br>BULUNDUĞU MERKEZ | İstanbul  |   |   |  |
|                          | DESTEKLEYİCİ  | -   |   |   |  |
|                          | ARAŞTIRMAYA KATILAN<br>MERKEZLER                          | TEK MERKEZ<br><input type="checkbox"/>  | ÇOK MERKEZLİ<br><input checked="" type="checkbox"/> | ULUSAL<br><input checked="" type="checkbox"/> | ULUSLARARASI<br><input type="checkbox"/> |


## 11.ETİK KURUL ONAYI –11.ETİK KURUL ONAYI – DEVAM

### İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

|                          |   |            |                          |  |
|--------------------------|---|------------|--------------------------|--|
| Değerlendirilen Belgeler | Belge Adı   | Tarihi     | Versiyon Numarası        | Dili   |
|                          | ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI   | 12.04.2017 |                          | Türkçe <input checked="" type="checkbox"/> İngilizce <input type="checkbox"/> Diğer <input type="checkbox"/> |
|                          | BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU   | 12.04.2017 |                          | Türkçe <input checked="" type="checkbox"/> İngilizce <input type="checkbox"/> Diğer <input type="checkbox"/> |
| Karar Bilgileri          | <b>Karar No: 162</b>  |            | <b>Tarih: 26/04/2017</b> |  |
|                          | Yukarıda bilgileri verilen Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna <b>"oybirliği"</b> ile karar verilmiştir. |            |                          |  |

#### İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK

| Unvanı/Adı/Soyadı                  | Uzmanlık Alanı           | Kurumu                        | Cinsiyet                              |                                       | Araştırma ile İlişki       |                                       | Katılım *                             |                                       | İmza  |
|------------------------------------|--------------------------|-------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|---|
| Prof. Dr. Şeref DEMİRAYAK          | Eczacılık                | İstanbul Medipol Üniversitesi | E <input checked="" type="checkbox"/> | K <input type="checkbox"/>            | E <input type="checkbox"/> | H <input checked="" type="checkbox"/> | E <input type="checkbox"/>            | H <input checked="" type="checkbox"/> |   |
| Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK             | Farmakoloji              | İstanbul Medipol Üniversitesi | E <input checked="" type="checkbox"/> | K <input type="checkbox"/>            | E <input type="checkbox"/> | H <input checked="" type="checkbox"/> | E <input checked="" type="checkbox"/> | H <input type="checkbox"/>            |  |
| Yrd. Doç. Dr. Sibel DOĞAN          | Psiko-onkoloji           | İstanbul Medipol Üniversitesi | E <input type="checkbox"/>            | K <input checked="" type="checkbox"/> | E <input type="checkbox"/> | H <input checked="" type="checkbox"/> | E <input checked="" type="checkbox"/> | H <input type="checkbox"/>            |  |
| Yrd. Doç. Dr. Devrim TARAKCI       | Ergoterapi               | İstanbul Medipol Üniversitesi | E <input checked="" type="checkbox"/> | K <input type="checkbox"/>            | E <input type="checkbox"/> | H <input checked="" type="checkbox"/> | E <input checked="" type="checkbox"/> | H <input type="checkbox"/>            |  |
| Yrd. Doç. Dr. İlknur KESKİN        | Histoloji ve Embriyoloji | İstanbul Medipol Üniversitesi | E <input type="checkbox"/>            | K <input checked="" type="checkbox"/> | E <input type="checkbox"/> | H <input checked="" type="checkbox"/> | E <input type="checkbox"/>            | H <input checked="" type="checkbox"/> |   |
| Yrd. Doç. Dr. Mehmet Hikmet ÜÇİŞİK | Biyoteknoloji            | İstanbul Medipol Üniversitesi | E <input checked="" type="checkbox"/> | K <input type="checkbox"/>            | E <input type="checkbox"/> | H <input checked="" type="checkbox"/> | E <input checked="" type="checkbox"/> | H <input type="checkbox"/>            |  |

\* :Toplantıda Bulunma

## ÖZGEÇMİŞ

### Kişisel Bilgiler

|                   |  |                          |             |
|-------------------|--|--------------------------|-------------|
| <b>Adı</b>        | Fatma Nilgün   | <b>Soyadı</b>            | Selvili     |
| <b>Doğum Yeri</b> | Beyoğlu  | <b>Doğum Tarihi</b>      | 21.03.1986  |
| <b>Uyruğu</b>     | Türk   | <b>TCKimlik Numarası</b> | 33916206358 |
| <b>Email</b>      | <a href="mailto:can-nilgun@hotmail.com">can-nilgun@hotmail.com</a> | <b>Tel</b>               | 05425494433 |

### Eğitim Bilgileri

|                         | Mezun Olduğu Kurumun Adı   | Mezuniyet Yılı |
|-------------------------|----------------------------|----------------|
| <b>Doktora/Uzmanlık</b> |                            |                |
| <b>Yüksek Lisans</b>    |                            |                |
| <b>Lisans</b>           | Trakya Üniversitesi        | 2008           |
| <b>Lise</b>             | Florya Tefvik Ercan Lisesi | 2004           |

### İş Deneyimi

| Görev   | Kurum                                     | Süre     |
|---|---|----------|
| 1. günü birlik anjiyo servisi                       | Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Ve Damar EAH | 2018-... |
| 2. Çocuk kardiyoloji ve kvc servis sorumlusu olarak | Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Ve Damar EAH | 3 Yıl    |
| 3. Pediatri kvc yoğun bakım                         | Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Ve Damar EAH | 3 Yıl    |
| 4.cerrahi servisi                                   | Medicana İnternational İstanbul Hastanesi | 8 ay     |

### Yabancı Dil

| Yabancı Dil | Okuduğunu Anlama | Konuşma | Yazma |
|-------------|------------------|---------|-------|
| İngilizce   | Orta             | Orta    | Az    |

### Bilgisayar Bilgisi

| Program          | Kullanma Becerisi |
|------------------|-------------------|
| Microsoft Office | İyi               |
| SPSS             | İyi               |